

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Εθνικόν και Καποδιστριακόν
Πανεπιστήμιον Αθηνών

ΝΟΜΙΚΗ ΣΧΟΛΗ
ΕΝΙΑΙΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ
ΣΠΟΥΔΩΝ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗ: «ΙΔΙΩΤΙΚΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ
ΔΙΚΑΙΟ ΔΙΕΘΝΩΝ ΣΥΝΑΛΛΑΓΩΝ»
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΑΚΟ ΕΤΟΣ:2016/2017

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
του/της **Ξένια Αλεξεί Μοντέστοβα**
Α.Μ.: 7340012116001

**« ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΔΙΚΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΩΓΗΣ ΜΕΤΑΞΥ
ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΜΕΤΑΞΥ ΡΩΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΙΤΑΛΙΑΣ. ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ»**

Επιβλέποντες:

Ελίνα Ν. Μουσταίρα

Χάρης Παμπούκης

Χρυσαφώ Τσούκα

Αθήνα, ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2017

Copyright © Ξένια Μοντέστοβα, 2016-2017

Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας, εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα.

Οι απόψεις και θέσεις που περιέχονται σε αυτήν την εργασία εκφράζουν τον συγγραφέα και δεν πρέπει να ερμηνευθεί ότι αντιπροσωπεύουν τις επίσημες θέσεις του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών.

Πίνακας Περιεχομένων

Εισαγωγή	3
I. Γενικό μέρος	4
I.1. Έννοια και είδη δικαστικής αρωγής	4
I.2. Είδη και περιεχόμενα των συμβάσεων δικαστικής αρωγής	7
II. Σύμβαση δικαστικής αρωγής μεταξύ Ρωσίας και Ελλάδας του 1981	11
II.1. Γενικά χαρακτηριστικά της Σύμβασης	11
II.2. Ερμηνεία της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981	12
II.2.1. Ratione materiae πεδίο εφαρμογής	17
II.2.2. Όργανα των οποίων οι πράξεις μπορούν να αναγνωριστούν ή να κηρυχθούν εκτελεστές κατά την Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981	17
II.2.3. Πράξεις που αναγνωρίζονται ή υποκεινται σε κηρύξη της εκτελεστότητας	18
II.2.4. Αποφάσεις επί αστικών υποθέσεων	21
II.2.5. Ένομες συνέπειες δεκτικές αναγνώρισεως κατά το σύστημα της Σύμβασης	24
II.2.6. Ratione personae πεδίο εφαρμογής	25
II.2.7. Ratione loci πεδίο εφαρμογής	25
II.2.8. Ratione temporis πεδίο εφαρμογής	26
II.2.9. Αναδρομικότητα εφαρμογής των ρυθμίσεων της Συμβάσεως	26
II.2.10. Ζητήματα διαχρονικού δικαίου. Δυνατότητα αναγνώρισης των αποφάσεων των κρατών που προέκυψαν από τη διάλυση της ΕΣΣΔ	27
II.2.11. Αποφάσεις επί περιουσιακών και μη περιουσιακών υποθέσεων	29
II.3. Διαδικασία αναγνώρισεως ή κηρύξεως ως εκτελεστών των αποφάσεων των συμβαλλομένων μερών	32

II.3.1. Προστασία των ενδιαφερομένων όταν αμφισβητείται η συνδρομή των προϋποθέσεων αναγνώρισης της αποφάσεως	35
II.3.2. Διαδικασία κηρύξεως της εκτελεστότητας αποφάσεων των συμβαλλομένων κρατών	37
II.3.3. Περαιτέρω ζητήματα από τη διαδικασία κηρύξεως εκτελεστής αποφάσεως	41
II.4. Προϋποθέσεις αναγνώρισης και κηρύξεως εκτελεστής της αλλοδαπής αποφάσεως	45
II.4.1. Δικονομική ωριμότητα της αποφάσεως	46
II.4.2. Προστασία του δικαιώματος ακρόασης τον ηττηθέντος διαδίκου	48
II.4.3. Διεθνής δικαιοδοσία του αλλοδαπού δικαστηρίου	53
II.4.4. Έλεγχος της ενδεχόμενης αντιθέσεως της αποφάσεως στην ημεδαπή δημόσια τάξη	54
II.4.5. Ύπαρξη Αποκλειστικής αρμοδιότητας του ελληνικού δικαστηρίου	58
III. Σύμβαση δικαστικής αρωγής μεταξύ Ιταλίας και Ρωσίας του 1979	62
III.1. Η διαδοχή της Ρωσίας στη Σύμβαση δικαστικής αρωγής σε αστικές υποθέσεις μεταξύ Ιταλίας και ΕΣΣΔ που υπογράφηκε στη Ρώμη το 1979. Το χαρακτηριστικό της Σύμβασης	62
III.2. Ιταλικό δόγμα περί της αναγνώρισης και εκτέλεσης	65
III.3. Ερμηνεία της Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης του 1979	69
III.4. Ιταλικές και ρωσικές διατάξεις της δημόσιας τάξης	80
III.5. Ο ρόλος του apostille στην εφαρμογή της Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης του 1979	92
Συμπεράσματα	99
Βιβλιογραφία	101

Εισαγωγή

Η παρούσα εργασία αποσκοπεί στην συγκριτική επισκόπηση των ρυθμίσεων των Συμβάσεων δικαστικής αρωγής μεταξύ της Ελλάδας και της Ρωσίας και μεταξύ Ρωσίας και Ιταλίας στα χαρακτηριστικά τους και τις θέσεις τους για την ερμηνεία, αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων που προέρχονται από τα δικαστήρια των συμβαλλομένων μερών.

Η πρακτική σημασία των εν λόγω συμβάσεων έχει αυξηθεί σημαντικά τα τελευταία χρόνια λόγω της εγκαταστάσεως στην Ελλάδα μεγάλου αριθμού προσώπων, συχνά ομογενών, προερχόμενων από τις χώρες της πρώην ΕΣΣΔ και λόγω της εγκαταστάσεως μεγάλου αριθμού Ρώσων στην Ιταλία και αντίθετα, με αποτέλεσμα την ανάκυψη του θέματος διεθνών γάμων και διεθνών διαζυγίων με αποτέλεσμα να ανακύπτουν καθημερινά ενώπιον των ελληνικών, ρωσικών και ιταλικών δικαστηρίων και διοικητικών αρχών (Ληξιαρχεία, Μητροπόλεις κλπ) ζητήματα σχετιζόμενα με το κύρος δικαστικών αποφάσεων που έχουν εκδοθεί από τα δικαιοδοτικά όργανα των χωρών αυτών, κατά κανόνα επί ζητημάτων που αφορούν την προσωπική κατάσταση.

Επίσης, η εφαρμογή των συμβάσεων αυτών προϋποθέτει την αντιμετώπιση δυσεπίλυτων ζητημάτων τόσο στο πεδίο του Δημοσίου και Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου, όσο και στον χώρο του Αστικού Δικονομικού Δικαίου.

Η επιλογή των συγκεκριμένων συμβάσεων δικαστικής αρωγής δηλαδή Ρωσίας-Ελλάδας, Ρωσίας-Ιταλίας εστιάζει το ενδιαφέρον της στην έρευνα σύγκρισης αλληλοεπίδρασης σε νομικό επίπεδο των δύο ευρωπαϊκών μεσογειακών χωρών με μια χώρα που δεν είναι κράτος-μέλος, και για την οποία δεν ισχύουν οι κανονισμοί της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Το θέμα έχει πρακτική σημασία για την επιστήμη και για τη δικηγορική δραστηριότητα.

Στην παρούσα εργασία θα αναθερθούν η ερμηνεία των άνω Συμβάσεων, η θεωρία περί εφαρμογής της και σχετική νομολογία.

I. Γενικό μέρος

I.1. Έννοια και είδη δικαστικής αρωγής

Ο όρος «δικαστική αρωγή» χρησιμοποιείται και στο εθνικό δίκαιο και στο διεθνές δίκαιο.

Στο ιταλικό δίκαιο υπό τη δικαστική αρωγή νοήθηκε η εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων¹. Στο δίκαιο της Ρωσίας κανονικά χρησιμοποιείται ο όρος «δικαίωμα για νομική βοήθεια». Αυτό το δικαίωμα αναγνωρίζεται ως μία από τις κύριες εγγυήσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που εξασφαλίζει την νομική προστασία του ανθρώπου και ως ένα από τα δικαιώματα δικαστικής προστασίας. Για πρώτη φορά αυτό το δικαίωμα (δικαίωμα για νομική βοήθεια) ήταν κατοχυρωμένο σε συνταγματικό επίπεδο με την έκτη τροπολογία του Συντάγματος των ΗΠΑ το 1791. Το βασικό περιεχόμενο αυτού του δικαιώματος στα περισσότερα κράτη προβλέπει την ευκαρία της απόλαυσης συνδρομής δικηγόρου στα δικαστήρια (ουσιαστικά στις ποινικές υποθέσεις). Εκτός από αυτό η ανάγκη για νομική βοήθεια υπάρχει και στις περιπτώσεις όπου χρειάζεται η αποσαφήνιση κανόνων δικαίου και η εφαρμογή τους. Στις άλλες χώρες του κόσμου υπάρχουν ειδικά νομικά όργανα τα οποία εξυπηρετούν φυσικά και νομικά πρόσωπα (συμβολαιογραφικά γραφεία, δικηγορικά γραφεία, δημόσια όργανα).

Στην Ελλάδα παράλληλα με τον όρο δικαστική αρωγή χρησιμοποιείται ο όρος «δικαστική συνδρομή», με τον οποίον νοείται η συνεργασία με τις αντίστοιχες αρχές άλλων χωρών με σκοπό την ανταλλαγή πληροφοριών στον τομέα του αστικού δικαίου (ουσιαστικού και δικονομικού), καθώς και για την διευκόλυνση της έναρξης και διενέργειας δικαστικών ή διοικητικών διαδικασιών... και η παροχή δικαστικής αρωγής από τις δικαστικές αρχές της χώρας προς τις αντίστοιχες αρχές των συμβαλλομένων κρατών και αντίστροφα, όπως είναι η

¹ Βλ. Pocar F. La assistenza giudiziaria internazionale in material civile. Padova, 1967.

εξέταση μαρτύρων, εμπειρογνομόνων, η διαβίβαση και επίδοση εγγράφων² κ.λ.π.

Στο πλαίσιο δικρατικής αλληλεπίδρασης και συνεργασίας ο όρος «δικαστική αρωγή» έχει εντελώς διαφορετική σημασία. Από τα κείμενα των συμβάσεων δικαστικής αρωγής συνεπάγεται ο εξής ορισμός:

1) παροχή στα φυσικά και νομικά πρόσωπα, τα οποία βρίσκονται ή διαμένουν σε ένα από τα συμβαλλόμενα κράτη, ίσων δικαιωμάτων και μέσων νομικής προστασίας με τους πολίτες αυτού του κράτος.

Σε αυτήν την περίπτωση προβλέπεται αλληλοκατοχύρωση ίση με την εθνική μεταχείριση για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα των συμβαλλόμενων κρατών.

2) Συνεργασία μεταξύ των οργάνων δικαιοσύνης των συμβαλλόμενων κρατών. Εδώ νοούνται τα όρια και η διαδικασία αλληλοπραγματοποίησης των ορισμένων πράξεων τα οποία πραγματοποιούνται από τα αρμοδια όργανα στο έδαφος ενός συμβαλλόμενου κράτους και αναγνωρίζονται και εκτελούνται στο έδαφος του άλλου συμβαλλόμενου κράτους. Αυτές οι πράξεις παραδείγματος χάρη είναι: η εκτέλεση εντολών για δικαστική αρωγή, αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και εγγράφων ληξιαρχικών αρχών.

Ως εντολή για δικαστική αρωγή νοείται μια αναζήτηση του οργάνου δικαιοσύνης ενός κράτους που απευθύνεται στο όργανο δικαιοσύνης άλλου συμβαλλόμενου κράτους για την εκτέλεση συγκεκριμένων διαδικαστικών ενεργειών οι οποίες προβλέπονται από τη νομοθεσία του αναφερόμενου κράτους. Κανονικά μια σύμβαση δικαστικής αρωγής περιλαμβάνει τις εξής διαδικαστικές ενέργειες: την ανάκριση των διαδίκων ή κατηγορουμένων, των μαρτύρων και εμπειρογνομόνων, την εγκληματολογική εξέταση, τη μεταφορά σημαντικών αποδεικτικών στοιχείων, την κίνηση της ποινικής διαδικασίας και την έκδοση ατόμων που διέπραξαν έγκλημα, την παράδοση και τη διαβίβαση εγγράφων και την παροχή πληροφοριών σχετικά με την καταδίκη του κατηγορουμένου.

² <http://www.ministryofjustice.gr/site/el/>

Σύμφωνα με το σύγχρονο διεθνές δίκαιο όσον αφορά τα κράτη εκτός Ευρωπαϊκής ένωσης η αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων και εγγράφων των λυξιαρχικών αρχών στο έδαφος ενός ξένου κράτους είναι δυνατή αν υπάρχει μια σύμβαση μεταξύ των αντίστοιχων κρατών βάσει αμοιβαιότητας. Σε όλες τις συμβάσεις δικαστικής αρωγής υπάρχει ειδικό κομμάτι (ενότητα) ή σύνολο άρθρων.

3) Ανταλλαγή πληροφοριών για το περιεχόμενο των ισχυόντων στα συμβαλλόμενα κράτη νόμων.

Εδώ πρόκειται για αμοιβαία παροχή των πληροφοριών για την ισχύουσα ή για την ισχύσασα στο παρελθόν νομοθεσία ή νομολογία σχετικά με νομικά ζητήματα που μπορούν να ανακύψουν όσον αφορά στην σύμβαση της δικαστικής αρωγής.

1.2. Είδη και περιεχόμενα των συμβάσεων δικαστικής αρωγής.

Ανάλογα με το ποσοστό των συμμετεχόντων κρατων οι συμβάσεις χωρίζονται στις ³

- τις παγκοσμίες συμβάσεις, τα μέλη των οποίων είναι η πλειοψηφία των χωρών του κόσμου. Η Ρωσική Ομοσπονδία είναι μέσα σε αυτή την πλειοψηφία.

- Περιφερειακές συμφωνίες, που είναι αυτές, οι οποίες είναι οι πρώτες και πιο αποτελεσματικές σε διεθνείς οργανισμούς. Η Ρωσία εντάχθηκε σε μια σειρά μεγάλων ευρωπαϊκών οργανισμών, όπως η ΕΕ και η CEN, κλπ και συμμετεχει στις διαδικασίες τους σε πολυεπίπεδο πλαίσιο συμβατικής οργάνωσης.

- διμερείς συμφωνίες.

Η Ρωσική Ομοσπονδία έχει υπογράψει 50 συμβάσεις με διαφορετικά κράτη, 40 εκ των οποίων βρίσκονται στο Χάρτη Ηνωμένων Εθνών.

Οι συνθήκες σχετικά με τη δικαστική αρωγή μπορούν να υπογράφονται μεταξύ των κρατών, κυβερνήσεων των συμβαλλομένων χωρών, Ιδρύματατων δικαιοσύνης (από υπουργεία δικαιοσύνης, γενικούς εισαγγελείς, υποκινητές και θεσμικά όργανα).⁴

Από τα περιεχόμενα των συμβάσεων μπορούν να διακρίνονται:

- συμβάσεις δικαστικής αρωγής σε αστικές, οικογενειακές και ποινικές υποθέσεις.

- συμφωνίες που ρυθμίζουν την παροχή πολιτικών, αστικών, κοινωνικών και άλλων δικαιωμάτων ορισμένων κατηγοριών ατόμων,

- συμβάσεις στον τομέα των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας

³ С.Л. Массарский, Е.В. Прокопьев «Международные договоры о правовой помощи и правовым отношениям по гражданским, семейным и уголовным делам и их исполнение» Учебно-методическое пособие, Москва 2008

⁴ Για παράδειγμα, ένας συμβιβασμός σχετικά με τη νομική συνδρομή και τη συνεργασία μεταξύ της Εισαγγελίας της Δημοκρατίας της Αρμενίας και της Εισαγγελίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας από 01/15/1993; Συμφωνία για την αμοιβαία ανταλλαγή και την ανταλλαγή πληροφοριών μεταξύ του ανώτατου διοικητικού δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας και της Δημοκρατικής Ομοσπονδίας και του ανώτατου δικαστηρίου της Δημοκρατίας του Καζακστάν από 03.19.1999, το (VWS RF 1999. M2 8).

- Συμφωνίες για την ανταλλαγή πληροφοριών σχετικά με τις σχετικές δραστηριότητες των συμμετεχουσών χωρών.

Αναλογα με την δομη κατά κανόνα οι συμβασεις δικαστικης αρωγης αποτελούνται από τα ακόλουθα μέρη (τμήματα):

1) προοίμιο, στο οποίο εμφανίζονται τα ονόματα του κρατων-μελων, οι στόχοι και οι αρχές της σύμβασης.

2) γενικες διατάξεις, καθώς την έννοια και το περιεχόμενο της νομικής προστασίας και δικαστικης αρωγης, το όνομα ή / και οι ρυθμιστικες αρχές, οι οποίες είναι υπεύθυνες για το συντονισμό, την ανάθεση και τη συνεργασία, το κείμενο αδιαπραγμάτευτης συμφωνίας στην περίπτωση που αυτή είναι στις προϋποθέσεις για την παροχή νομικής συνδρομής (όπως νομική συνδρομή, δικαιολογίες, λόγοι άρνησης παροχής νομικής βοήθειας και νομική συνδρομή) ·

3) ειδικές διαταξεις που είναι ξεχωριστές σε δύο ή τρία μέρη:

- θέματα δικαιοδοσίας που καθορίζουν το εφαρμοσμένο δικαιο, ή το περιεχομενο και τους κανόνες διεξαγωγής των επιμέρους διαδικασιών σε αστικές και οικογενειακές υποθέσεις;

- κανονες αναγνώρισης και εκτελεσης δικαστικων αποφασεων στις αστικες και οικογενειακες υποθέσεις, και επίσης και σε ποινικες υποθεσεις στο πλαιιο της αποζημιωσης.

- τα θεματα της συνεργασιας των κρατων-μελων στις ποινικες υποθέσεις.⁵

- τελικες διαταξεις όπου λεγεται ποτε η συμβαση τεθηκε σε ισχυ, η διάρκεια ισχύος της, οι όροι παράτασης, κτλ.

Ανάλογα με τη ρυθμιστική δομή για συμβάσεις δικαστικής συνδρομής, μπορούμε να σημειώσουμε την παρουσία των τριών τύπων κανόνων:

1) ουσιαστικοί κανόνες, που καταχωριζουν τα δικαιώματα, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες των πλευρων της συμβασης

⁵ Δεν υπάρχουν συμβάσεις που διέπουν τη χρήση όλων των ειδών των ενισχύσεων στην καταπολέμηση διαφόρων μορφών εγκληματικότητας, ιδίως τη διαδικασία της τιμωρίας και άλλων προσώπων που έχουν καταδικαστεί για ενδοοικογενειακή βία.

Σε αυτή την περίπτωση, η σύμβαση δεν προβλέπει άλλο παρά να συνεργαστούν σε θέματα αστικού και οικογενειακού δικαίου, αλλά και σε περίπτωση απέλασης.

2) δικονομικές κανόνες που καθορίζουν διαδικασία.

3) κανόνες σύγκρουσης δηλαδή οι κανόνες που καθορίζουν το δίκαιο το οποίο πρέπει να εφαρμοστεί στις συγκεκριμένες έννομες σχέσεις.

Περαιτέρω αξίζει να αναφερθούν οι συμβάσεις που προβλέπουν την συνεργασία της Ρωσικής Ομοσπονδίας με τα άλλα κράτη στο πεδίο του ποινικού δικαίου.

Αυτές οι συμβάσεις χωρίζονται ως εξής:

1) πολυμερείς συμβάσεις και συνθήκες για διάφορα θέματα συνεργασίας στις ποινικές υποθέσεις

2) συμβάσεις δικαστικής αγωγής σε αστικές και ποινικές υποθέσεις

Από τις συμβάσεις δικαστικής αγωγής σημαντικό ρόλο παίζουν οι συμβάσεις για την «ανταλλαγή βασικών πληροφοριών». Η ιδιαιτερότητα αυτών των συμβάσεων αποτελείται από τους κανόνες που προσδιορίζουν την σειρά και το περιεχόμενο αλληλεπίδρασης αντίστοιχων δημόσιων αρχών με στόχο παραλαβής πληροφοριών σχετικά με την ισχύουσα νομοθεσία στα συμβαλλόμενα κράτη, όμως δεν επηρεάζει τα δικαιώματα, τα συμφέροντα και καθήκοντα των φυσικών και νομικών προσώπων.

Το κεντρικό μέρος στις συμβάσεις αυτές αποτελεί η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τις πληροφορίες σχετικά με την αλλοδαπή νομοθεσία της 07.06.1968. Την Σύμβαση αυτή είχαν υπογράψει 43 κράτη, καθώς και η Λευκορωσία, το Μεξικό και η Κόστα Ρίκα. Σύμφωνα με το άρθρο 2 της Σύμβασης αυτής κάθε συμβαλλόμενο μέρος δημιουργεί και διορίζει ενναίο αρχείο για παραλαβή αναζητήσεων για πληροφορίες από άλλο συμβαλλόμενο μέρος και για την επιβολή μέτρων. Η

αναζήτηση όμως σύμφωνα με το άρθρο 3 αυτής της Σύμβασης «πρέπει να προέρχεται από δικαστικά όργανα και αν έχει ξεκινήσει δικαστική διαδικασία⁶» Στην παρούσα εργασία θα διερευνηθούν δυο συμβάσεις δικαστικής αρωγής: μεταξύ Ρωσίας και Ελλάδας (Η Σύμβαση «περί δικαστικής αρωγής σε αστικές και ποινικές υποθέσεις» μεταξύ Ελλάδας και ΕΣΣΔ) και μεταξύ Ρωσίας και Ιταλίας (Σύμβαση για δικαστική αρωγή σε αστικές υποθέσεις μεταξύ Ιταλίας και ΕΣΣΔ). Οι Συμβάσεις θα εξεταστούν στο πλαίσιο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου σχετικά με αναγνώριση και εκτέλεση δικαστικών αλλοδαπών αποφάσεων.

⁶ С.Л. Массарский, Е.В. Прокопьев «Международные договоры о правовой помощи и правовым отношениям по гражданским, семейным и уголовным делам и их исполнение» Учебно-методическое пособие, Москва 2008 σελ.5

II. Σύμβαση δικαστικής αρωγής μεταξύ Ρωσίας και Ελλάδας του 1981.

II.1. Γενικά χαρακτηριστικά της Σύμβασης

Η Ελλάδα έχει συνάψει διμερή σύμβαση με την ΕΣΣΔ (Η Ελληνοσοβιετική Σύμβαση) «περί δικαστικής αρωγής σε αστικές και ποινικές υποθέσεις» που υπογράφηκε στις 21.05.1981 και κυρώθηκε από τη Ελλάδα με το νόμο 1242/1982 (ΦΕΚ Α΄ 44), και εξακολουθεί να ισχύει στις σχέσεις της Ελλάδας με τη Ρωσική Ομοσπονδία δυνάμει του άρθρου 1 της Υ.Α.Φ. 0544/4/ΑΣ890/Μ.4487 που ενέκρινε το Ελληνορωσικό Πρωτόκολλο της 13.12.1995 (ΦΕΚ Α΄ 4/16-1-1996).

Η Σύμβαση καταλαμβάνει αστικές υποθέσεις, συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών και οικογενειακών υποθέσεων, όπως αποσαφηνίζεται στο άρθρο 2 § 1, αποτελείται από 8 κεφάλια, καθώς το Κεφάλαιο I «Γενικές διατάξεις» που καταχωρώνεται νομική προστασία των μερών και δικαστική αρωγή, Κεφάλαιο II «Έγγραφα», Κεφάλαιο III «Απαλλαγή από την εγγουδοσία για τα δικαστικά έξοδα και δωρεάν δικαστική προστασία», Κεφάλαιο IV «Ειδικές διατάξεις επί αστικών υποθέσεων», ιδιαίτερης σημασίας είναι το κεφάλαιο V της σύμβασης, για την «αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων», Κεφάλαιο VI «Εδικές διατάξεις για της ποινικές υποθέσεις», Κεφάλαιο VII «Παροχή πληροφοριών» και Κεφάλαιο VIII «Τελικές διατάξεις».

II.2. Ερμηνεία της Ελληνοσοβετικής Σύμβασης του 1981.

I. Σχέσεις διεθνούς συμβατικού και εσωτερικού δικαίου στο πλαίσιο της αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων.

Για την ερμηνεία της Ελληνοσοβετικής Σύμβασης 1981 θα απευθυνόμαστε συχνά εφεξής σε ένα άρθρο του δικηγόρου Θεσσαλονίκης Παναγιώτη Σ. Γιαννοπούλου και του Αναπληρωτή Καθηγητή Νομικής Ευαγγελού Ν. Βασιλακάκη, οι οποίοι θεωρούσαν ότι βαρύνουσα θέση στην προβληματική των διμερών συμβάσεων για την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων κατέχει η οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής τους έναντι του εσωτερικού δικαίου. Συγκεκριμένα, τίθεται το ερώτημα κατά πόσον είναι δυνατή η επικουρική εφαρμογή των ρυθμίσεων του εσωτερικού δικονομικού δικαίου για την αναγνώριση ή και εκτέλεση αλλοδαπής απόφασης, που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής διμερούς σύμβασης, όταν δεν συντρέχουν οι προϋποθέσεις του διεθνούς συμβατικού κανόνα για την ανάπτυξη των αποτελεσμάτων της απόφασης στην Ελλάδα. Σχετικά επικρατεί διάσταση απόψεων. Η κρατούσα στη θεωρία άποψη τάσσεται υπέρ της ευνοϊκότερης, για την ανάπτυξη των αποτελεσμάτων της αλλοδαπής απόφασης, εκδοχής απαντώντας καταφατικά στο παραπάνω ερώτημα, με το επιχείρημα ότι εν προκειμένω το εσωτερικό δίκαιο εξυπηρετεί κατά πιο ικανοποιητικό τρόπο τον σκοπό που επιδιώκει να καλύψει η διεθνής Σύμβαση.⁷

Ένα μέρος των υποστηρικτών της κρατούσας απόψεως προχωρεί πέραν της επικουρικής εφαρμογής του επεικέστερου εθνικού κανόνα, υιοθετώντας την

⁷ Οι κανόνες των διμερών διεθνών συμβάσεων για την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων, περιβάλλονται με αυξημένη τυπική ισχύ, ως διεθνές συμβατικό δίκαιο, κατά το άρθρο 28 § 1 Σύμβασης. Εντούτοις, γίνεται δεκτό από τους υποστηρικτές της μάλλον κρατούσας απόψεως, αφενός ότι η υπέρβαση της δεσμεύσεως που αναλαμβάνει η ημεδαπή Πολιτεία συνάπτοντας τη διεθνή Σύμβαση, είναι θεμιτή εξ απόψεως διεθνούς και συνταγματικού δικαίου, όταν κατατείνει στην αποτελεσματικότερη εξυπηρέτηση του σκοπού στον οποίο απέβλεπαν τα συμβαλλόμενα μέρη, αφετέρου δε ότι οι ρυθμίσεις του εσωτερικού δικαίου εν προκειμένω δεν είναι στην πραγματικότητα αντίθετες προς τις ρυθμίσεις των διεθνών συμβάσεων, ώστε να τίθεται ζήτημα υπεροχής τους.

ακόμη πιο ριζοσπαστική λύση του συνδυασμού των ευνοϊκότερων προϋποθέσεων, εθνικού και διεθνούς συμβατικού δικαίου. Ως κύριο επιχείρημα επιστρατεύεται και πάλι η ratio legis των διμερών διεθνών συμβάσεων, που επιβάλλει την ελαστικότητα της διαδικασίας αναγνώρισης της αλλοδαπής απόφασης, στην οποία «τυπολατρικά και μηχανιστικά λύσεις δεν έχουν θέση εις το σύστημα της λειτουργίας του θεσμού, εφόσον βεβαίως δεν παραβιάζονται θεμελιώδη δικαιώματα των διαδίκων».⁸ Αντίθετα, η νομολογία αποφεύγει κατά κανόνα να εμβαθύνει στο πρόβλημα. Άλλωστε η πλειονότητα των δημοσιευμένων αποφάσεων που αντιμετώπισαν ζητήματα συγκρούσεως μεταξύ εσωτερικού και διεθνούς συμβατικού δικαίου ως προς την αναγνώριση αλλοδαπής δικαστικής απόφασης, αφορούσαν αποφάσεις που ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της Ελληνογερμανικής Σ. 1961, στο πλαίσιο της οποίας θεσπίζεται ρητά η δυνατότητα προσφυγής στο εσωτερικό δίκαιο, όταν αυτό είναι ευνοϊκότερο για την αναγνώριση ή την εκτέλεση της αλλοδαπής δικαστικής απόφασης.⁹ Στις περιπτώσεις αυτές τα ελληνικά δικαστήρια, είτε εφήρμοσαν σωρευτικά τη συμβατική ρύθμιση και το εσωτερικό δίκαιο, είτε αναγνώρισαν ρητά την υπεροχή των συμβατικών ρυθμίσεων. Αντίθετα, ως προς τις υπόλοιπες διμερείς διεθνείς συμβάσεις, που δεν περιλαμβάνουν ρήτρα για τις ευμενέστερες διατάξεις του εσωτερικού δικαίου ανάλογη εκείνης του άρθρου 22 του Ελληνογερμανικού δικαίου, τα δικαστήρια στην περίπτωση αυτή κατά κανόνα εφαρμόζουν απευθείας το εσωτερικό δίκαιο, χωρίς να γίνεται η παραμικρή μνεία στις συμβατικές ρυθμίσεις -

Οι υποστηριζόμενες απόψεις δεν φαίνεται ωστόσο να βρίσκουν έρεισμα στο γράμμα του άρθρου 28 παρ.1 Σ. 1975/86/01. Καταρχήν πρέπει να αποκλεισθεί ριζοσπαστικότερη εκδοχή σύμφωνα με την οποία η αλλοδαπή δικαστική απόφαση μπορεί να αναπτύξει υπερεδαφικά αποτελέσματα, εφόσον συντρέχουν οι κατά περίπτωση ευνοικότερες προϋποθέσεις των εφαρμοστέων

⁸ Μπέη, ΕρμΚΠολΔ, Αθήνα, 1974, σελ.. 1319.

⁹ Αρθρ 22 Ελληνογερμανικής Σήμβασης. 1961.

ρυθμίσεων διεθνούς συμβατικής και εθνικής προελεύσεως. Η λύση αυτή οδηγεί σε *contra legem* συνέπειες, καθώς τόσο οι διεθνείς συμβατικές ρυθμίσεις όσο και το εσωτερικό δίκαιο προβλέπουν ότι η αλλοδαπή απόφαση παράγει υπερεδαφικά αποτελέσματα στην ελληνική έννομη τάξη, υπό τον όρο της σωρευτικής συνδρομής ορισμένων (με βάση τον εκάστοτε εφαρμοστέο κανόνα) προϋποθέσεων.

Έτσι ο συνδυασμός των εκάστοτε ευνοϊκότερων προϋποθέσεων του εσωτερικού και του συμβατικού δικαίου, προκειμένου να διευκολύνεται η ανάπτυξη υπερεδαφικών αποτελεσμάτων της αποφάσεως που έχει εκδοθεί στην αλλοδαπή, συνεπάγεται την ανάπτυξη των αποτελεσμάτων της αλλοδαπής αποφάσεως υπό διαφορετικό σύστημα προϋποθέσεων, σε σύγκριση με εκείνο που προβλέπει το σύνολο των εμπλεκόμενων κανόνων δικαίου (εθνικής ή διεθνούς συμβατικής προέλευσης). Στην περίπτωση αυτή θίγονται, αφενός, η ασφάλεια δικαίου, καθώς ουδείς θα μπορούσε να προδικάσει υπό ποιες ακριβώς προϋποθέσεις είναι δυνατή η αναγνώριση της αλλοδαπής αποφάσεως, όταν οι τελευταίες μεταβάλλονται κατά περίπτωση, και αφετέρου, η ισότητα των διαδίκων, δεδομένου ότι ευνοείται απαρέγκλιτα ο νικήσας διάδικος (κατά κανόνα ο ενάγων της δίκης που διεξήχθη στο εξωτερικό), καθώς έχει πάντοτε την ευχέρεια να επικαλεσθεί τον ευνοϊκότερο δυνατό συνδυασμό προϋποθέσεων του εσωτερικού και διεθνούς συμβατικού δικαίου¹⁰.

Ανάλογα μειονεκτήματα παρουσιάζει και η κρατούσα άποψη. Κατ' αρχήν η επιφύλαξη των άρθρων 323, 780 και 905 ΚΠολΔ υπέρ της εφαρμογής του συμβατικού δικαίου είναι ιδιαίτερα σαφής, έτσι, ώστε να μην καταλείπεται περιθώριο επικουρικής εφαρμογής των εθνικών ρυθμίσεων.¹¹ Εξάλλου, και εδώ διαταράσσεται η ισότητα των δικαιωμάτων των διαδίκων της αλλοδαπής δίκης, αφού ο νικήσας διάδικος έχει και στην περίπτωση αυτή στη διάθεσή του τον ευνοϊκότερο δυνατό συνδυασμό διατάξεων. Τέλος αμφίβολη είναι η ορθότητα

¹⁰ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 962 επ

¹¹ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 962 επ.

της λύσης αυτής και εξ απόψεως μεθοδολογικής, για τον λόγο ότι οδηγεί στο αποτέλεσμα να κατισχύουν των ειδικότερων διεθνών συμβατικών ρυθμίσεων (που ρυθμίζουν ειδικά την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων, οι οποίες προέρχονται από ορισμένο κράτος) οι γενικές διατάξεις των άρθρων 323, 780 και 905 ΚΠολΔ (που ρυθμίζουν τους όρους για την αναγνώριση, την ισχύ ή την κήρυξη της εκτελεστότητας αλλοδαπής δικαστικής απόφασης, ανεξάρτητα από το κράτος προελεύσεώς της). Έτσι, οι ειδικές, αυξημένης τυπικής ισχύος και κατά κανόνα μεταγενέστερες (η συντριπτική πλειοψηφία των διμερών συμβάσεων έχει υπογραφεί μετά τη θέση σε ισχύ του ΚΠολΔ) ρυθμίσεις των διμερών διεθνών συμβάσεων εκτοπίζονται από τις γενικές, προγενέστερες ρυθμίσεις του ΚΠολΔ. Κατά τη γνώμη μας, πρέπει να γίνει δεκτός ο απόλυτος χαρακτήρας που έχει η επιφυλαξη υπέρ των διεθνών συμβάσεων περιέχεται στα άρθρα 323, 780 και 905 ΚΠολΔ ανεξάρτητα από το κατά πόσον οι ρυθμίσεις των διεθνών συμβάσεων είναι ελαστικότερες ή όχι, έτσι ώστε να διασφαλισθεί ένα *minimum* δικαιοσύνης και να μην περιέλθει σε ιδιαίτερα δυσμενή θέση ο ηττηθείς διάδικος, ο οποίος έχει διαμορφώσει τη συνολική δικονομική τακτική του με βάση τις ρυθμίσεις της κατά περίπτωση εφαρμοστέας διμερούς συμβάσεως.

Ως προς το ζήτημα της σχέσης των διατάξεων του ΚΠολΔ προς τη διμερή σύμβαση οι απόψεις διίστανται: από τη μια πλευρά νομολογήθηκε ότι «εάν οι διατάξεις μιας διμερούς σύμβασης, οι οποίες υπερισχύουν... των ρυθμίσεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας εισάγουν, κατά περίπτωση, αυστηρότερες προϋποθέσεις για την αλλοδαπής δικαστικής απόφασης, τότε, ο προσδιορισμός της εφαρμοστέας ρύθμισης θα πρέπει να γίνει τελολογικά¹², δηλαδή, υπό το πρίσμα της διενκόλυσης, η οποία επιδιώκεται με τις διεθνείς συμβάσεις, και όχι της δυσχέρασης της αναγνώρισης αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων». Από την άλλη πλευρά κρίθηκε ότι, λόγω της διεθνούς συμβατικής

¹² Άνθιμος Απόστολος Μ. Αλλοδαπές δικαστικές και διαιτητικές αποφάσεις Σακκουλα, 2014 σελ.230

προέλευσής της, η σύμβαση αναπτύσσει στην πράξη αυξημένη τυπική ισχύ με βάση το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος και υπερισχύει πάσης αντίθετης διάταξης νόμου, καθώς και των διατάξεων του εσωτερικού δικονομικού δικαίου, που αφορούν την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπής απόφασης, δηλαδή κατισχύει των άρθρων 323 και 905 ΚΠολΔ, τα οποία όμως έτσι και αλλιώς επιφυλάσσονται ρητά υπέρ των διεθνών συνθηκών, και κρίθηκε ότι «σε κάθε περίπτωση για την αναγνώριση της απόφασης προσωπικής κατάστασης... πρέπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 24 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης, ακόμη και αν είναι αυστηρότερες από τις προϋποθέσεις που θέτει για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων το ημεδαπο δίκαιο ». Στον ενδιάμεσο χώρο κινούνται πολλές αποφάσεις, που (χωρίς αιτιολόγηση) είτε εφαρμόζουν αποκλειστικά την Ελληνοσοβιετική Σύμβαση είτε απλώς σωρεύουν αμφότερα καθεστώτα.

II.2.1. Ratione materiae πεδιο εφαρμογης.

Κατά το άρθρο 23 § 1 Ελληνοσοβιετικής Συμβάσης του 1981 οι διατάξεις για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων των δικαστηρίων των συμβαλλομένων μερών εφαρμόζονται:

α) επι αποφάσεων προερχόμενων απο «δικαιοδοτικό όργανο» και β) οι οποίες έχουν εκδοθεί επί «αστικής υποθέσεως» (συμπεριλαμβανομένων των εμπορικών, οικογενειακών)

Επιπλέον οι πράξεις των οργάνων, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, πρέπει να είναι και δεκτικές αναγνώρισης ή κηρύξεως εκτελεστότητας υπό την έννοια του άρθρου 23 § 2.

Ο καθορισμός του πεδίου εφαρμογής της Συμβάσεως επιβάλλει την οριοθέτηση των εν λόγω εννοιών¹³.

II.2.2. Όργανα των οποίων οι πράξεις μπορούν να αναγνωριστούν ή να κηρυχθούν εκτελεστές κατά την Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981

Κατά το άρθρο 23 § 2 εδ. στ 1 της Συμβάσεως, οι διατάξεις της που αφορούν την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων εφαρμόζονται επί αποφάσεων, τις οποίες έχουν εκδώσει τα δικαιοδοτικά όργανα των συμβαλλομένων κρατών επι αστικών, οικογενειακών και εμπορικών υποθέσεων. Στο πλαίσιο της Συμβάσεως, η έννοια του «δικαιοδοτικού οργάνου» προσλαμβάνει ιδιαίτερα ευρύ περιεχόμενο, αφού κατά τον συνδυασμό των άρθρων 1 § 2 και 23 § 1 εδ.

α' της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, ως τέτοια νοούνται τα δικαστήρια, οι εισαγγελικές αρχές και κάθε άλλο όργανο συμβαλλόμενου κράτους, στην αρμοδιότητα των οποίων υπάγονται οι αστικές υποθέσεις. Ενόψει του ορισμού αυτού, επομένως, δεν ενδιαφέρει κατά πόσον το όργανο του αντισυμβαλλόμενου κράτους που εξέδωσε την απόφαση επιτελεί πράγματι δικαιοδοτική λειτουργία.. Πρέπει να σημειωθεί ότι ο προσδιορισμός της έννοιας

¹³ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 963

του δικαιοδοτικού οργάνου σύμφωνα με το αντικειμενικά κριτήριο του ζητήματος, επί του οποίου αποφάνθηκε η αλλοδαπή αρχή, παρουσιάζει ιδιαίτερη σημασία εν προκειμένω καθώς, σύμφωνα με το οικογενειακό δίκαιο της πρώην ΕΣΣΔ¹⁴, ορισμένες σημαντικές υποθέσεις εκουσίας δικαιοδοσίας στο πεδίο του οικογενειακού δικαίου (συναινετικό διαζύγιο) υπάγονται στη δικαιοδοσία του ληξιάρχου και όχι κάποιας δικαστικής αρχής. Ενόψει της γενικότητας που εμφανίζει η διατύπωση του άρθρου 1 § 2 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, ορθότερο είναι να γίνει δεκτό ότι οι πράξεις σοβιετικών ληξιάρχων που απαγγέλλουν μεταβολές της προσωπικής καταστάσεως, οι οποίες κατά το ελληνικό δίκαιο υπάγονται στην αρμοδιότητα των πολιτικών δικαστηρίων, εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 23 επ. άμεσα και όχι αναλογικά, καθώς προέρχονται από όργανο της αντισυμβαλλόμενης Πολιτείας, στην αρμοδιότητα του οποίου υπάγονται αστικές (εν προκειμένω: οικογενειακές) υποθέσεις¹⁵.

II.2.3. Πράξεις που αναγνωρίζονται ή υποκείνται σε κηρύξη της εκτελεστότητας.

Οι δεκτικές αναγνωρίσεως ή κηρύξεως της εκτελεστότητας πράξεις κατά το σύστημα της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 προσδιορίζονται στο άρθρο 23 § 2, χωρίς ιδιαίτερες παρεκκλίσεις σε σχέση με τη διεθνή συμβατική πρακτική. Ειδικότερα, είναι δυνατή η αναγνώριση των ακόλουθων πράξεων: α) αποφάσεων επί αστικών υποθέσεων ή επί των δικαστικών εξόδων β) δικαστικών συμβιβασμών και γ) αποφάσεων ποινικών δικαστηρίων, κατα το σκέλος τους που αφορά την πολιτική αγωγή¹⁶.

¹⁴ Βλ. Παπασιώπη-Πασά, ό.π. σημ. 11, σ. 30-3 ιδίως τις εκεί σημ. 54-55.

¹⁵ Είναι δυνατόν να ισχυρισθεί ότι δεκτικές αναγνωρίσεως είναι μόνο αυτές οι πράξεις ληξιάρχων ή άλλων ανάλογων διοικητικών, που αφορούν αστικές υποθέσεις. Αντίθετα πράξεις ίδιων οργάνων που ανάγονται στη σφαίρα της συνήθους διοικητικής τους λειτουργίας, δεν μπορούν να αναγνωριστούν σύμφωνα με τη Σύμβαση, αφού δεν αφορούν αστικές υποθέσεις. άρθρα 23 § 2 στ. 1-2 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981

¹⁶ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 964

Αν και το άρθρο 23 § 2 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 δεν αναφέρεται στον βαθμό ωριμότητας της αποφάσεως, εντούτοις από τη διατύπωση των άρθρων 24 στ. 1 και 31 § 3 στ. 1, που αναφέρονται ρητά σε δεδικασμένο και εκτελεστότητα κατά το δίκαιο της χώρας προελεύσεως της αποφάσεως, προκύπτει ότι στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως εμπίπτουν μόνο τελεσίδικες και (προκειμένου για δεκτικές εκτελέσεως αποφάσεις) εκτελεστές αποφάσεις.

Η «αποφαση» δεν είναι απαραίτητο να έχει εκδοθεί από δικαστήριο¹⁷. Αναγνωρίζονται έτσι διαζύγια (για την ακρίβεια, πιστοποιητικά διαζυγίου) που έχουν εκδοθεί από ληξιαρχικές αρχές της χώρας, τα οποία στη συντριπτική τους πλειοψηφία προσομοιάζουν προς το μόρφωμα τον συναινετικού διαζυγίου. Εδώ αξίζει να αναφερθεί μια δικαστική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης με τα εξής περιστατικά.

Η αιτούσα Κ. κάτοικος Θεσσαλονίκης ζήτησε να αναγνωριστεί ότι έχει αποκτήσει και στην Ελληνική Επικράτεια ισχύ δεδικασμένου μία πράξη του Ληξιάρχου του Δήμου Ν. Κ. της Ρωσικής Ομοσπονδίας, δυνάμει της οποίας λύθηκε ο μεταξύ αυτής και του συζύγου της Ι.Κ. νόμιμος πολιτικός γάμος. Στις 15.5.2009 στην πόλη Ν. Κ. της Ρωσικής Ομοσπονδίας η αιτούσα Κ. και ο Ι. Κ. τέλεσαν νόμιμο (πολιτικό) γάμο, επί του οποίου τους εκδόθηκε σχετικό πιστοποιητικό ληξιαρχικής πράξης γάμου του Ειδικού Ληξιαρχείου Αθηνών. Στη συνέχεια όμως με κοινή συναίνεση ο μεταξύ αυτών γάμος λύθηκε στις 2.3.2011, με τη σύνταξη σχετικής ληξιαρχικής πράξης διαζυγίου του Ληξιάρχου της πόλης Ν. Περιφέρειας Κ. της Ρωσικής Ομοσπονδίας, η οποία καταχωρήθηκε στα οικεία ληξιαρχικά βιβλία στις 4.3.2011, όπως προκύπτει από το υπ' αριθμ..... /4.3.2011 πιστοποιητικό διαζυγίου του ως άνω Ληξιάρχου.

Το δικαστήριο δέχθηκε την αίτηση αιτιολογώντας ως εξής την απόφασή του: «...Με την έκδοση του ανωτέρω πιστοποιητικού λύθηκε αμετάκλητα ο γάμος της αιτούσας με τον προαναφερθέντα Ι. Κ. του Κ., δεδομένου ότι, κατά το δίκαιο της

¹⁷ Άνθιμος Απόστολος Μ. Αλλοδαπές δικαστικές και διαιτητικές αποφάσεις Σακκουλα, 2014 σελ.232

Ρωσικής Ομοσπονδίας το πιστοποιητικό διαζυγίου που εκδίδεται από τα αρμόδια κάθε φορά Ληξιαρχικά όργανα αποτελεί το τελικό έγγραφο, με το οποίο περατώνεται αμετάκλητα η διαδικασία του διαζυγίου (βλ. αντίγραφο της υπ'αριθμ.1098/1998 βεβαίωσης του Γενικού Προξενείου της Ρωσικής Ομοσπονδίας στη Θεσσαλονίκη, το οποίο η αιτούσα προσκομίζει σε ακριβή μετάφραση στην ελληνική). Περαιτέρω, η ίδια υπόθεση, σύμφωνα με τις διατάξεις του ελληνικού δικαίου, υπαγόταν στη δικαιοδοσία των αρμοδίων Αρχών της Ρωσικής Ομοσπονδίας, αφού η τελευταία κοινή διαμονή των (πρώην) συζύγων, βρισκόταν στο κράτος αυτό.... Εξάλλου, η κατ' αρθ. 612 παρ. 1 ΚΠολΔ διεθνής δικαιοδοσία των ημεδαπών Δικαστηρίων δεν είναι αποκλειστικήενώ ούτε η Ε. Σύμβαση προβλέπει για παρόμοιες υποθέσεις διαζυγίου την αποκλειστική αρμοδιότητα των ελληνικών Δικαστηρίων (άρθρο 24 αρ. 4 αυτής). Επιπλέον, η ως άνω πράξη διαζυγίου δεν αντίκειται σε οριστική ή τελεσίδικη απόφαση ημεδαπού Δικαστηρίου (του Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης), που εκδόθηκε για την ίδια υπόθεση, καθώς από 2.3.2011 μέχρι την ημέρα της συζήτησης της κρινόμενης αίτησης δεν είχε κατατεθεί στο Πρωτοδικείο Θεσσαλονίκης αγωγή περί λύσης ή ακύρωσης του γάμου των ως άνω (πρώην) συζύγων έναντι αλλήλων..... Επομένως, αφού δεν υπάρχει λόγος, ο οποίος να αποκλείει την αναγνώριση του δεδικασμένου που απορρέει από την προαναφερόμενη πράξη της αλλοδαπής Πολιτειακής Αρχής, δεδομένου ότι η πράξη αυτή δεν έρχεται σε σύγκρουση με την ημεδαπή δημόσια τάξη και τα χρηστά εν γένει ήθη της ελληνικής κοινωνίας, ούτε άλλωστε και ο σύζυγος της αιτούσας στερήθηκε τα δικαιώματα, το δεδικασμένο αυτό αναγνωρίζεται κανονικά¹⁸..»

Όταν πάντως η ληξιαρχική πράξη συνιστά λογικό επακόλουθο δικαστικής απόφασης το αίτημα αναγνώρισης πρέπει να αφορά στην απόφαση, όχι στη

¹⁸ ΜονΠρΘες 14932\2011 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

ληξιαρχική πράξη¹⁹. Έτσι, με την απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης 23362/2011, απορρίφθηκε η αίτηση αναγνώρισης ότι έχει αποκτήσει και στην Ελληνική Επικράτεια ισχύ δεδικασμένου μια ληξιαρχική πράξη λύσης του γάμου με την εξής αιτιολογία: «*Όπως αποδεικνύεται από το ... πιστοποιητικό διαζυγίου του Ληξιαρχείου... Μόσχας, ... ο γάμος αυτός λύθηκε συναινετικά βάσει... δικαστικής απόφασης του Ειρηνοδικείου Ν. 292 της περιοχής Περόβο της Μόσχας, που καταχωρήθηκε στο Ληξιαρχείο την 23-04-2010 με αριθμό 720. Επομένως, ο γάμος του αιτούντος λύθηκε δυνάμει της ... δικαστικής απόφασης του Ειρηνοδικείου της περιοχής Περόβο και όχι με την υπ' αριθμ. 720/23-04-2010 πράξη του... ληξιάρχου της ανωτέρω περιοχής, της οποίας την αναγνώριση ζητεί ο αιτών με την υπό κρίση αίτησή του*²⁰».

Επίσης όταν επιδιώκεται η αναγνώριση δικαστικής απόφασης, δεν αρκεί η βεβαίωση του δικαστηρίου που την εξέδωσε, αλλά πρέπει να προσκομίζεται και η απόφαση σύμφωνα με τα οριζόμενα στο αρθ. 28 § 1 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης. Νομολογήθηκε, ότι αρκεί απόσπασμα της απόφασης, ακόμη και σε απλή φωτοτυπία, αλλά με επικυρωμένη μετάφραση²¹.

II.2.4. Αποφάσεις επί αστικών υποθέσεων.

Η Σύμβαση δεν εξειδικεύει την έννοια της «αστικής υποθέσεως». Η διατύπωση αυτή πάντως, όπως και η παραπλήσια «αστικές και εμπορικές υποθέσεις», απαντάται συχνά στη διεθνή συμβατική πρακτική²² ή χωρίς περαιτέρω εξειδίκευση²³. Η σημαντικότερη από τις Διεθνείς Συμβάσεις για την αναγνώριση

¹⁹ Άνθιμος Απόστολος Μ. Αλλοδαπές δικαστικές και διαιτητικές αποφάσεις Σακκουλα, 2014 σελ.232

²⁰ ΜονΠρΘες 32367\2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

²¹ ΜονΠρΘες 32367\2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

²² Βλ. άρθρο 1 ΣΒρυξ, 1 Κανονισμού 44/2001, 1 Ελληνογερμανικής Σ. 1961, 1 § 1 Ελληνογιουγκοσλαβικής Σ. 1959, 21 § 1 Ελληνοκυπριακής Σ. 1984.

²³ Για τη δυσκολία εννοιολογικού προσδιορισμού του όρου, βλ. Jenard, "Εκθεση σχετικά με τη Σύμβαση για τη δικαιοδοσία και την αναγκαστική εκτέλεση των δικαστικών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις ("Εκθεση Jenard Νίκας"), Οι Συμβάσεις Βρυξελλών και

και εκτέλεση δικαστικών αποφάσεων, που οριοθετούσε το πεδίο εφαρμογής της με αναφορά σε «αστικές και εμπορικές υποθέσεις», ήταν αναμφίβολα η ΣΒρυξ²⁴. Οι λύσεις που έχουν δοθεί ως προς την οριοθέτηση του περιεχομένου του όρου υπό την εν λόγω σύμβαση, παρουσιάζουν σημαντικό ενδιαφέρον και για τον πρόσθετο λόγο ότι αποτελεί τη μοναδική, σχετική με το εξεταζόμενο θέμα, διεθνή σύμβαση, που υπόκειται στην ερμηνευτική δικαιοδοσία διεθνούς δικαιοδοτικού οργάνου (του ΔΕΚ). Πρέπει να σημειωθεί σχετικά ότι υπό την ανάλογη διατύπωση της ΣΒρυξ γίνεται δεκτό πως ο όρος πρέπει να ερμηνεύεται με αναφορά στο ουσιαστικό δίκαιο, υπό το πρίσμα του σκοπού και του αντικειμένου της συμβάσεως²⁵, και ειδικότερα ότι αντιδιαστέλλεται προς τις διοικητικές διαφορές που γεννώνται από πράξεις ενασκήσεως δημόσιας εξουσίας, αφενός, και τις ποινικές υποθέσεις που αφορούν την ποινική καταστολή αξιόποινων πράξεων, αφετέρου. Επιπλέον, πρέπει να επισημανθεί ότι το ΔΕΚ, κατά την οριοθέτηση της έννοιας «αστικές και εμπορικές υποθέσεις» στο πλαίσιο μιας από τις αντικαθιστώμενες διεθνείς συμβάσεις του άρθρου 55 ΣΒρυξ (η υπόθεση αφορούσε την οριοθέτηση του πεδίου εφαρμογής της Γερμανοβελγικής Σ. της 30.6.1958) σε συνάρτηση προς το άρθρο 1 ΣΒρυξ, δέχθηκε ότι κρίσιμη για την οριοθέτηση της έννοιας της «αστικής και εμπορικής υποθέσεως» είναι η έννομη τάξη της *lex processualis iudicis* (δηλαδή το δικονομικό δίκαιο του δικαστή που εξέδωσε την απόφαση), και όχι οι αρχές της ομοιόμορφης ερμηνείας που διέπουν την ερμηνεία του άρθρου 1 ΣΒρυξ ή η *lex processualis fori*²⁶. Αν και η Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981 δεν περιλαμβάνεται στον κατάλογο των διμερών συμβάσεων του άρθρου 55 ΣΒρυξ, ωστόσο, η λύση αυτή είναι επιδεκτική μεταφοράς και εν προκειμένω, αφού η έννοια της «αστικής και εμπορικής υποθέσεως» ταυτίζεται κατ' ουσία προς την έννοια της «αστικής υποθέσεως» του άρθρου 23 § 2 στ. 1 Ελληνοσοβιετικής

Λουγκάνο για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων, 2η έκδοση, Θεσσαλονίκη, 1998, σ. 185 επ., σ. 194.

²⁴ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 965

²⁵ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 965

²⁶ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 965

Σήμβασης του 1981, δεδομένου ότι η τελευταία ρητά επεκτείνει το *ratione materiae* πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως και στις εμπορικές υποθέσεις. Ως εκ τούτου κρίσιμη για το χαρακτηρισμό ορισμένης υποθέσεως ως «αστικής» θα πρέπει να θεωρηθεί και η έννομη τάξη του συμβαλλόμενου Κράτους, όπου αρχήν η εκδόθηκε η απόφαση. Επιπλέον, επιβοηθητικά κριτήρια για τον καθορισμό έννοιας των «αστικών υποθέσεων» στο πλαίσιο της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, είναι δυνατόν να αντληθούν από την ίδια τη Σύμβαση, όπου ρητά χαρακτηρίζονται ως αστικές υποθέσεις: α) οι διαφορές κληρονομικού δικαίου, είτε αφορούν εκ διαθήκης είτε εξ αδιαθέτου κληρονομική διαδοχή (άρθρα 21-22 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981) β) οι διαφορές και υποθέσεις οικογενειακού δικαίου (23 § 2 στ. 1) γ) οι αγωγές αποζημίωσης από αδικοπραξία αρθρ. 23 § 1 στ. 4. Εφόσον, πραγματι εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των αρθρων 23 επ, οι αποφάσεις των ποινικών δικαστηρίων επί απαιτήσεων για αποζημίωση, πρέπει να θεωρηθεί ότι εμπίπτουν σε αυτό και οι αποφάσεις των «πολιτικών δικαστηρίων» επί των αντίστοιχων ζητημάτων δ) οι εμπορικές υποθέσεις (23 § 2 στ. 1). Αντίθετα, είναι αδιάφορος για τον προσδιορισμό του πεδίου εφαρμογής της Συμβάσεως, ο χαρακτηρισμός του αντικειμένου της αποφάσεως ως περιουσιακού ή μη, καθώς και ο χαρακτηρισμός κατά τη *lex processualis iudicis* του οργάνου που εξέδωσε την απόφαση (ως δικαιοδοτικού ή διοικητικού) ή της διαδικασίας (ως αστικής, ποινικής ή διοικητικής), στο πλαίσιο της οποίας εκδόθηκε η απόφαση²⁷. Έτσι, τα άρθρα 23 § 1 και 25 Ελληνοσοβιετικής Σήμβασης τω 1981, από τα οποία συνάγεται ότι οι διαφορές εντοπίζονται στα ακόλουθα σημεία: α) οι αποφάσεις επί περιουσιακών ζητημάτων, υπόκεινται σε αναγνώριση και εκτέλεση, ενώ εκείνες που έχουν εκδοθεί επί μη περιουσιακών υποθέσεων υπόκεινται μόνο σε αναγνώριση και β) ότι οι διατάξεις της Συμβάσεως εφαρμόζονται και

²⁷ Ομοίως υπό το άρθρο 25 Σβρυξ σύμφωνα με το οποίο: «Ως απόφαση, κατά την έννοια της παρούσας συμβάσεως, νοείται κάθε απόφαση εκδιδόμενη από δικαστήριο συμβαλλόμενου κράτους, οποιαδήποτε και αν είναι η ονομασία της, όπως απόφαση, διαταγή, διαταγή εκτελέσεως καθώς και ο καθορισμός της δικαστικής δαπάνης από το γραμματέα».

αναδρομικά προκειμένου για αποφάσεις επί μη περιουσιακών ζητημάτων, ενώ ως προς τις αποφάσεις που αφορούν περιουσιακές υποθέσεις, μόνο εφόσον έχουν εκδοθεί μετά τη θέση της Συμβάσεως σε ισχύ.

Τέλος, δεδομένου ότι η Σύμβαση δεν αποκλείει ρητά από το πεδίο εφαρμογής της συγκεκριμένες κατηγορίες αποφάσεων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι εφαρμόζεται για αποφάσεις ασφαλιστικών μέτρων²⁸, εκουσίας δικαιοδοσίας²⁹ ή πτωχευτικών αποφάσεων³⁰. Μέχρι στιγμής δεν έχει δημοσιευτεί καμία απόφαση κήρυξης εκτελεστότητας στο πεδίο των εμπορικών διαφορών.

II.2.5. Έννομες συνέπειες δεκτικές αναγνώρισης κατά το σύστημα της Σύμβασης.

Η Σύμβαση δεν αναφέρεται ρητά στις έννομες συνέπειες που παράγονται, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 24. Μεταξύ των προϋποθέσεων αναγνώρισης ή κηρύξεως εκτελεστής της απόφασης, αναφέρεται ότι αυτή πρέπει «να έχει αποκτήσει ισχύ δεδικασμένου» και «να είναι εκτελεστή» κατά το δίκαιο της Πολιτείας όπου εκδοθηκε (24 § 1). Εντούτοις το άρθρο 23 § 1 δεν αναφέρεται σε συγκεκριμένες έννομες συνέπειες, αλλά απλώς κάνει λόγο για «αναγνώριση» και «εκτέλεση» της απόφασης. Ακριβώς επειδή η διατύπωση αυτή είναι ευρεία, ορθότερο φαίνεται να γίνει δεκτό ότι εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση της απόφασης, αναγνωρίζεται το σύνολο των κυρίων και δευτερευουσών δικονομικών συνεπειών της³¹.

²⁸ Βλ. έτσι Μπέη, ΕρμΚΠολΔ, τ. 15, σ. 343. Πρβλ. αντίθετα άρθρο 17 παρ. 2 Ελληνογερμανικής Σ. 1961, που ρητά αποκλείει από το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω συμβάσεως τις αποφάσεις συντηρητικής κατάσχεσης και ασφαλιστικών μέτρων εν γένει.

²⁹ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 966

³⁰ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 966

³¹ Για την γενικότερη προβληματική της ανάπτυξης των παρεπομένων συνεπειών των δικαστικών αποφάσεων βλ. Τσικρικά, προϋποθέσεις ισχύος των παρεπομένων συνεπειών αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων στην ημεδαπή έννομη τάξη, ΕλλΔνη 2002' σελ. 980 επ.

II.2.6. Ratione personae πεδίο εφαρμογής.

Από τον συνδυασμό των ρυθμίσεων του άρθρου 1 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, που κατοχυρώνει την ελεύθερη πρόσβαση των υπηκόων των συμβαλλόμενων κρατών στα δικαστήρια της αντισυμβαλλόμενης Πολιτείας και των άρθρων 23 επ. της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, που δεν διακρίνουν με βάση την ιθαγένεια των διαδίκων, προκύπτει ότι οι ρυθμίσεις της Συμβάσεως για την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων εφαρμόζονται ανεξάρτητα από την ιθαγένεια των διαδίκων. Κατά συνέπεια, μόνη αναγκαία προϋπόθεση για την εφαρμογή των άρθρων 23 επ. της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 είναι η προέλευση των αποφάσεων από όργανο της αντισυμβαλλόμενης Πολιτείας επιφορτισμένο με την εκδίκαση «αστικών υποθέσεων». Έτσι είναι δυνατόν να αναγνωριστεί κατά τις ρυθμίσεις της Συμβάσεως απόφαση εκδοθείσα μεταξύ διαδίκων που έχουν ο καθένας την ιθαγένεια διαφορετικού συμβαλλόμενου κράτους, ή που έχουν αμφότεροι την ιθαγένεια του ίδιου συμβαλλόμενου κράτους, ή τέλος, μεταξύ διαδίκων που ορισμένοι ή κανένας εξ αυτών δεν έχει την ιθαγένεια συμβαλλόμενου κράτους.

II.2.7. Ratione loci πεδίο εφαρμογής

Η Σύμβαση δεν περιορίζει την εφαρμογή της σε ορισμένο τμήμα του εδάφους των συμβαλλόμενων μερών. Επομένως, οι ρυθμίσεις της σύμφωνα με το άρθρο 29 Σβιέννης 1969 για το δικαιο των Συνθηκών, εφαρμόζονται για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων που έχουν εκδοθεί σε οποιοδήποτε σημείο των κρατών μεταξύ των οποίων εξακολουθεί να ισχύει η Σύμβαση μετά την διάλυση της πρώην ΕΣΣΔ³².

³² Άρθρ. 29 Σβιέννης 1969.

II.2.8. R atione temporis πεδίο εφαρμογής.

Σημαντικά και δυσεπίλυτα είναι τα προβλήματα σχετικά την οριοθέτηση *ratione temporis* πεδίου εφαρμογής της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, τα οποία μπορούν να διακριθούν σε δυο κατηγορίες³³. Αφενός, σε εκείνα που αφορούν την αναδρομική η όχι εφαρμογή των ρυθμίσεων της και, αφετέρου, στα διαχρονικού δικαίου ζητήματα που προέκυψαν μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ και αφορούν τη δυνατότητα εφαρμογής της επι αποφάσεων προερχόμενων από τα διάδοχα κράτη της τελευταίας.

II.2.9. Αναδρομικότητα εφαρμογής των ρυθμίσεων της Συμβάσεως.

Το χρονικό σημείο για την έναρξη της εφαρμογής της Συμβάσεως σχετικά με την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων προσδιορίζεται στο άρθρο 25 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 σε συνάρτηση προς το αντικείμενο της αποφάσεως. Ειδικότερα, προκειμένου για αποφάσεις με περιουσιακό αντικείμενο, οι ρυθμίσεις της Συμβάσεως δεν εφαρμόζονται αναδρομικά. Έτσι ως προς την αναγνώριση και εκτέλεση των αποφάσεων αυτού του είδους, οι διατάξεις της Συμβάσεως εφαρμόζονται μόνο εφόσον πρόκειται για αποφάσεις που εκδόθηκαν μετά την 1.9.1982. Αντίθετα, ως προς τις αποφάσεις που αφορούν μη περιουσιακές υποθέσεις, το σύστημα της Συμβάσεως εφαρμόζεται αναδρομικά (25 § 2 Ελληνοσοβιετικής Σ. 1981). Εισάγεται κατ' αυτόν τον τρόπο απόκλιση από την γενική αρχή του διεθνούς δικαίου, σύμφωνα με την οποία οι διεθνείς συμβατικές ρυθμίσεις στερούνται κατ' αρχήν αναδρομικής ισχύος³⁴.

³³ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 967

³⁴ Άρθρα 24 § 1- 2 ΣΒιέννης 1969. Περαιτέρω για την αρχή της μη αναδρομικότητας των διεθνών συμβάσεων, αντί άλλων, βλ. Ροζάκη, σε Ιωάννου/Οικονομίδη/Ροζάκη ο τι. Σημ 4' σελ.164 Επ

II.2.10. Ζητήματα διαχρονικού δικαίου. Δυνατότητα αναγνώρισης των αποφάσεων των κρατών που προέκυψαν από τη διάλυση της ΕΣΣΔ.

Ιδιαίτερα προβλήματα ανακύπτουν ως προς την εφαρμογή της Συμβάσεως σε συνδυασμό με τη διάλυση της πρώην ΕΣΣΔ. Η προσέγγιση της σχετικής προβληματικής απαιτεί την εξαιρετικά σύντομη αναφορά στη μετεξέλιξη της πρώην ΕΣΣΔ στη Ρωσική Ομοσπονδία και στα υπόλοιπα ανεξάρτητα κράτη που διαμορφώθηκαν επί των εδαφών των πρώην σοβιετικών δημοκρατιών.

Η Σοβιετική Ένωση διαλύθηκε επισήμως με την Απόφαση των αρχηγών των κρατών της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών στις 21.12.1991 (Διακήρυξη της Άλμα Άτα)³⁵ και στη θέση της υπεισήλθε, ως διάδοχο κράτος, η Ρωσική Ομοσπονδία, με την σύμφωνη γνώμη των υπολοίπων κρατών, που προέκυψαν από τη διάσπαση της Σοβιετικής Ενώσεως ³⁶. Η Ρωσική Ομοσπονδία αναγνωρίζεται σε διεθνές επίπεδο ως διάδοχο κράτος της Σοβιετικής Ενώσεως, με αποτέλεσμα να μην μπορεί να αμφισβητηθεί ότι οι ρυθμίσεις της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 εξακολουθούν να εφαρμόζονται για την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων που έχουν εκδοθεί από τα δικαστήριά της.

Ως προς τις υπόλοιπες Πολιτείες που προέκυψαν από τη διάσπαση της πρώην ΕΣΣΔ, η δεσμευτικότητα των διεθνών υποχρεώσεων των τελευταίων ρυθμίστηκε με την διακήρυξη της Άλμα Άτα (21.12.1991)³⁷.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 12 της Διακηρύξεως, η οποία επέιχε θέση καταστατικού χάρτη της Κοινοπολιτείας Ανεξαρτήτων Κρατών, τα κράτη μέλη αναλάμβαναν την ευθύνη για την εκτέλεση των διεθνών συμβατικών υποχρεώσεων που είχαν συνολογηθεί πριν από τη διάλυσή της ΕΣΣΔ. Ως εκ τούτου, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η Ελληνοσοβιετική Σύμβασης του 1981, ως

³⁵ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 967

³⁶ Στη διεθνή πρακτική η υποκατάσταση της πρώην ΕΣΣΔ από τη Ρωσική Ομοσπονδία, έγινε γενικά αποδεκτή, τόσο αναφορικά προς τη θέση της ως μέλους σε διεθνείς οργανισμούς, όσο και ως προς τη διαδοχή της στο πλέγμα των διεθνών συμβατικών σχέσεων της πρώην ΕΣΣΔ.

³⁷ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 967

διεθνής σύμβαση μεταξύ της ΕΣΣΔ και τρίτου κράτους, εξακολουθεί να διέπει την αναγνώριση και κήρυξη της εκτελεστότητας αποφάσεων που προέρχονται από τα κράτη που υπέγραψαν τη Διακήρυξη της Άλμα Άτα³⁸.

Αντίθετα αποκλείονται από το πεδίο εφαρμογής της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 οι αποφάσεις των δικαστηρίων των πρώην σοβιετικών δημοκρατιών που δεν υπέγραψαν τη διακήρυξη (Γεωργία, Λιθουανία, Λετονία, Εσθονία), μετά την ημερομηνία διακηρύξεως της ανεξαρτησίας των χωρών αυτών³⁹.

Συγκεκριμένα: (α) ως προς τις Βαλτικές Δημοκρατίες (Λιθουανία, Λετονία, Εσθονία), που ήταν αρχικά ανεξάρτητες και προσαρτήθηκαν στην ΕΣΣΔ το 1940, η διάλυση της ΕΣΣΔ θεωρήθηκε από τη διεθνή κοινότητα ότι οδήγησε στην αναβίωση της αρχικής τους ανεξαρτησίας. Ενόψει της ιδιαιτερότητας αυτής, οι εν λόγω Πολιτείες γίνεται δεκτό ότι δεν αποτελούν διαδόχους της ΕΣΣΔ στα εδάφη τους και, κατά συνέπεια, οι αποφάσεις των δικαστηρίων τους που εκδόθηκαν μετά τη διακήρυξη της ανεξαρτησίας τους, αναγνωρίζονται και κηρύσσονται εκτελεστές κατά το κοινό δικονομικό δίκαιο (άρθρα 323, 780, 905 ΚΠολΔ).

(β) ως προς τις αποφάσεις των δικαστηρίων της Γεωργίας, εφαρμοστέες είναι πλέον οι ρυθμίσεις της Ελληνογεωργιανής Σ. 1999⁴⁰. Καθώς η εν λόγω Σύμβαση δεν περιλαμβάνει ειδική ρύθμιση για το *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής της, πρέπει, πάντως, να γίνει δεκτό ότι στερείται αναδρομικής εφαρμογής κατά το άρθρο 24 ΣΒιέννης 1969 και συνακόλουθα εφαρμόζεται μόνο επί αποφάσεων που εκδόθηκαν μετά την έναρξη της ισχύος της. Κατά συνέπεια εφαρμόζοντας τις αρχές του διεθνούς δικαίου επί του διαχρονικού δικαίου των διεθνών συνθηκών (απαγόρευση αναδρομικής εφαρμογής και *lex posterior derogat priori*), πρέπει να διακριθούν οι ακόλουθες επιμέρους περιπτώσεις: (I)

³⁸ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 967

³⁹ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 967

⁴⁰ Δεδομένου ότι οι διεθνείς συμβάσεις, εφόσον δεν προβλέπουν διαφορετικά, στερούνται αναδρομικής εφαρμογής (βλ. ό.π. σημ. 32).

αποφάσεις των δικαστηρίων της Γεωργίας, που εκδόθηκαν πριν από την απόσχιση της χώρας (9.4.1991), αναγνωρίζονται και εκτελούνται κατά τις ρυθμίσεις της Ελληνοσοβιετικής Σ. 1981 (II) αποφάσεις των δικαστηρίων της Γεωργίας, που εκδόθηκαν κατά το διάστημα που μεσολάβησε μεταξύ της διακηρύξεως της ανεξαρτησίας της και της ενάρξεως ισχύος της Ελληνογεωργιανής Σ. 1999 (10.3.2000), εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κοινού δικονομικού δικαίου⁴¹ και τέλος (III) αποφάσεις που εκδόθηκαν μετά την έναρξη ισχύος τις Ελληνογεωργιανής Σ. 1999 αναγνωρίζονται και εκτελούνται κατά τις διατάξεις της τελευταίας.

II.2.11. Αποφάσεις επί περιουσιακών και μη περιουσιακών υποθέσεων.

Ιδιαίτερη σημασία προσλαμβάνει στο πλαίσιο του συστήματος της Συμβάσεως η διάκριση των αποφάσεων με κριτήριο τον περιουσιακό η μη χαρακτήρα της διαφοράς, επί της οποίας εκδόθηκαν. Κατ' αρχήν, η διάκριση παρουσιάζει -όπως ήδη εκτέθηκε- σημαντικό πρακτικό ενδιαφέρον σε σχέση με τον καθορισμό του *ratione temporis* πεδίου εφαρμογής της Συμβάσεως, δεδομένου ότι οι διατάξεις της εφαρμόζονται αναδρομικά όσον αφορά τις αποφάσεις που έχουν εκδοθεί επί μη περιουσιακού αντικειμένου⁴² (άρθρο 25 § 2 Ελληνοσοβιετικής Συμβάσεως του 1981).

Επιπλέον, εμφανίζει πρακτική σημασία η διάκριση και ως προς τη διαδικασία που είναι εφαρμοστέα για την ανάπτυξη των αποτελεσμάτων της αποφάσεως. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 26 § 1 της Ελληνοσοβιετικής Συμβάσεως του 1981, οι αποφάσεις που αφορούν υποθέσεις μη περιουσιακής φύσης αναγνωρίζονται στο έδαφος των συμβαλλομένων μερών «χωρίς συμπληρωματική έρευνα». Αντίθετα, κατά το άρθρο 26 § 2 της Ελληνοσοβιετικής Συμβάσεως του 1981 οι αποφάσεις που αφορούν υποθέσεις περιουσιακής φύσης πρέπει υποχρεωτικά να κηρυχθούν εκτελεστές από τα δικαστήρια του κράτους, όπου επιδιώκεται η

⁴¹ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος Χρ|Δ 2002 σελ. 968

⁴² Βασιλακακης\Γιαννόπουλος Χρ|Δ 2002 σελ. 968

αναγνώριση. Η διαφοροποίηση αυτή οφείλεται στο ότι θα διενεργηθούν κατά πάσα πιθανότητα πράξεις εκτελέσεως με βάση την απόφαση που έχει περιουσιακό χαρακτήρα. Πάντως πρέπει να σημειωθεί ότι οι προϋποθέσεις που τάσσει η Σύμβαση κατ' αρχήν κοινές τόσο ως προς την κήρυξη της εκτελεστότητας, όσο και ως προς την αναγνώριση των αποφάσεων.

Οι σημαντικές πρακτικές συνέπειες της διακρίσεως που εισάγει η Σύμβαση μεταξύ αποφάσεων που αφορούν υποθέσεις περιουσιακής και μη περιουσιακής φύσης καθιστούν αναγκαία την περαιτέρω διερεύνηση του περιεχομένου της. Οι διμερείς Διεθνείς Συμβάσεις που έχει κυρώσει η Ελλάδα, υιοθετούν συχνά παρόμοιες διακρίσεις. Συνηθέστερα απαντάται σε αποφάσεις που αφορούν ή όχι την προσωπική κατάσταση⁴³. Η διάκριση αυτή υιοθετείται τόσο απο εσωτερικό δικονομικό δίκαιο αναφορικά με την αναγνώριση δεδικασμένου, καθώς ειδικά ως προς τις αποφάσεις που αφορούν την προσωπική κατάσταση απαιτείται κατά το άρθρο 905 § 4 ΚΠολΔ η έκδοση απόφασης, όσο και σε ορισμένες διμερείς διεθνείς συμβάσεις⁴⁴.

Κατ' αρχήν πρέπει να σημειωθεί ότι η έννοια της «μη περιουσιακής υποθέσεως» είναι ευρύτερη της έννοιας της προσωπικής καταστάσεως⁴⁵, αφού ενδέχεται μια απόφαση που στερείται άμεσου ή και έμμεσου περιουσιακού αντικειμένου να μην αφορά εν τούτοις την προσωπική κατάσταση (π.χ. απόφαση σχετικά με τον διορισμό προσωρινής διοικήσεως νομικού προσώπου).

Εάν ερμηνευόταν συσταλτικά, έτσι ώστε η κήρυξη της εκτελεστότητας να περιορίζεται μόνο στις αποφάσεις που έχουν περιουσιακό αντικείμενο, το άρθρο 26 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 θα παρεμπόδιζε την κήρυξη εκτελεστών εκείνων των αποφάσεων που στερούνται μεν περιουσιακού αντικειμένου, αλλά δεν παύουν να είναι επιδεκτικές εκτελέσεως (όπως π.χ. η απόφαση που διατάσσει την απόδοση τέκνου). Έτσι, οι αποφάσεις αυτές, αν και

⁴³ Άρθρα 8 και 9 Ελληνογιουγκοσλαβικής Σ. 1959, 25 Ελληνορουμανικής Σ. 1972, 26 Ελληνοσυριακής Σ. 1981 και 26 Ελληνο-γεωργιανής Σ. 1999.

⁴⁴ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 966

⁴⁵ Για την έννοια της προσωπικής καταστάσεως βλ. Κρίσπη-Νικολετοπούλου, ό.π. σημ. 2, 7 η 17, με περαιτερο παραπομπες

πληρούν τις προϋποθέσεις του άρθρου 24 θα μπορούσαν να αναγνωρισθούν, αλλά όχι και να κηρυχθούν εκτελεστές, ενώ το διατακτικό τους θα συμπεριλάμβανε για την ικανοποίηση των συμφερόντων του νικητή διαδίκου τη διενέργεια αναγκαστικής εκτελέσεως. Η υιοθέτηση από τη Σύμβαση, όπως και από άλλα ομοειδή κείμενα, της εν λόγω διακρίσεως συνδέεται με τον «βαθμό ωριμότητας», με τον οποίο όχι σπάνια αντιμετωπίζονται δυσχερή ζητήματα κατά την εκπόνηση διεθνών συμβάσεων, όπως η εξεταζόμενη, αφού η ρύθμιση αυτή αποτελεί σημαντικό πρόσκομμα στην ικανοποίηση των αξιώσεων των διαδίκων χωρίς να εξυπηρετεί κατά τι την προστασία της ενόμου τάξεως. Για τον λόγο αυτόν ο εφαρμοστής του δικαίου, ο οποίος καλείται να εφαρμόσει το άρθρο 26 Ελληνοσοβιετικής της Σύμβασης του 1981, θα πρέπει να προβεί στην προσέγγιση που αίρει κατά ικανοποιητικό τρόπο το σχετικό ερμηνευτικό πρόβλημα. Συγκεκριμένα, ενδείκνυται να θεωρηθεί ότι είναι δυνατή η κήρυξη ως εκτελεστής απόφασεως προερχόμενης από το αντισυμβαλλόμενο κράτος, ακόμη και αν αυτή δεν αφορά κατά κυριολεξία περιουσιακό ζήτημα, εφόσον είναι κατά τη φύση και το αντικείμενό της δεκτική εκτελέσεως. Κατά συνέπεια ως αποφάσεις εκδοθείσες «επί υποθέσεων μη περιουσιακής φύσης» πρέπει να νοηθούν στο πλαίσιο της Συμβάσεως μόνο: α) οι μη δεκτικές εκτελέσεως αποφάσεις που αφορούν την προσωπική κατάσταση β) οι διαπλαστικές και αναγνωριστικές αποφάσεις, οι οποίες κατά το ελληνικό δίκαιο δεν κηρύσσονται εκτελεστές⁴⁶.

⁴⁶ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ.965

II.3. Διαδικασία αναγνώρισης ή κηρύξεως ως εκτελεστών των αποφάσεων των συμβαλλομένων μερών.

Ύστερα από την ερμηνευτική διευκρίνιση που προηγήθηκε, είναι δυνατή η επισκόπηση των λύσεων που παρέχουν τα άρθρα 26-29 της Ελληνοσοβιετικής Σ. 1981 ως προς τα ζητήματα που άπτονται της διαδικασίας για την ανάπτυξη των αποτελεσμάτων των αποφάσεων που προέρχονται από το άλλο αντισυμβαλλόμενο κράτος⁴⁷.

1. Αναγνώριση «χωρίς συμπληρωματική έρευνα» κατά το άρθρο 26 § 1 της Σύμβασης.

Κατά το άρθρο 26 § 1 «οι αναφερόμενες στο άρθρο 23 αποφάσεις που αφορούν υποθέσεις μη περιουσιακής φύσεως αναγνωρίζονται στο έδαφος των συμβαλλομένων μερών χωρίς συμπληρωματική έρευνα». Αν και η Σύμβαση δεν το προβλέπει ρητά, από την αντιδιαστολή της § 1 προς τα άρθρα 26 § 2 και 27, όπου ρητά γίνεται λόγος για «κήρυξη της απόφασεως που αφορά περιουσιακή υπόθεση εκτελεστής» και «κήρυξη εκτελεστότητας» αντίστοιχα, προκύπτει ότι εν προκειμένω καθιερώνεται η αυτόματη αναγνώριση των αποφάσεων που έχουν εκδοθεί επί μη περιουσιακών υποθέσεων και προέρχονται από το αντισυμβαλλόμενο κράτος. Ανάλογες ρυθμίσεις απαντώνται συχνά στο δίκαιο των Διμερών Συμβάσεων της Ελλάδος για την αναγνώριση και εκτέλεση αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων, όπως π.χ. ως προς τις «αποφάσεις που αφορούν την προσωπική κατάσταση» με το άρθρο 26 της Ελληνογεωργιανής Σ. 1999, το άρθρο 26 Ελληνοσουριακής Σ. 1981 και το άρθρο 25 Ελληνορουμανικής Σ. 1974.

Τα ελληνικά δικαστήρια υπό την ισχύ του ΚΠολΔ δεν επιχείρησαν να οριοθετήσουν εννοιολογικά τις ρήτρες «αυτόματης αναγνώρισεως» των

⁴⁷ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ.965

διαφόρων διμερών διεθνών συμβάσεων, αν και όπως προκύπτει από το ιστορικό σημαντικού αριθμού κυρίως αδημοσίευτων αποφάσεων— τους δόθηκε επανειλημμένα η ευκαιρία προς τούτο⁴⁸.

Η αυτόματη αναγνώριση των αλλοδαπών αποφάσεων δεν ισοδυναμεί με την αναγνώρισή τους χωρίς προηγούμενο έλεγχο σχετικά με τη συνδρομή των απαιτούμενων προϋποθέσεων, αφού το αντίθετο θα ισοδυναμούσε με ανοιχτή πρόσκληση προς τους ενδιαφερόμενους να προβούν στην καταστρατήγηση των περί διεθνούς δικαιοδοσίας διατάξεων. Έτσι το «αυτόματο» της αναγνώρισεως πρέπει να περιοριστεί στη διαδικασία αναγνώρισεως της αλλοδαπής αποφάσεως, και συγκεκριμένα στο κατά πόσον υποχρεώνεται ο ενδιαφερόμενος να προσφύγει σε διαδικασία με αντικείμενο τη διάγνωση της συνδρομής των προϋποθέσεων αναγνώρισεως της αποφάσεως.

Κατά συνέπεια, οι αποφάσεις που απαλλάσσονται από την υποχρεωτική διάγνωση της συνδρομής των προϋποθέσεων αναγνώρισεως τους, αναπτύσσουν μεν στο έδαφος του τελευταίου τις ενέργειές τους, υπό τον όρο όμως ότι πληρούνται οι προϋποθέσεις αναγνώρισεως που θέτει η Σύμβαση. Τη συνδρομή των προϋποθέσεων αυτών νομιμοποιείται να ελέγξει εξάλλου, οποιαδήποτε δικαστική ή διοικητική αρχή ενώπιον της οποίας γίνεται επίκληση της αλλοδαπής αποφάσεως. Υπό την ερμηνεία αυτή η «αυτόματη αναγνώριση» των μη περιουσιακών αποφάσεων κατά την Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981 προσομοιάζει στο σύστημα που ίσχυε για την αναγνώριση του αλλοδαπού δεδικασμένου, υπό την ισχύ του άρθρου 339 ΚΠολΔ/1968⁴⁹ και εξακολουθεί να ισχυει και υπό το ισχύον δικονομικό δίκαιο ως προς τις αποφάσεις που δεν αφορούν την προσωπική κατάσταση (αρθρ. 323 και 905 § 4 ΚΠολΔ).

Απο την νομολογία προκύπτει ότι από τη στιγμή που η αναγνώριση της ισχύος ρωσικών αποφάσεων επέρχεται κατά τη διμερή σύμβαση αυτόματα θα πρέπει

⁴⁸ Έτσι ενδεικτικά: ΜονΠρΘεσ 4040/1999, αδημ.: ΜΠρΟρεσ 4398/1999, αδημ.: ΜΠρΘεσ 4479/1999, αδημ., που αφορούσαν αιτήσεις αναγνώρισεως διαζυγίων που είχαν εκδοθεί είτε στην πρώην ΕΣΣΔ, είτε στη Ρωσική Ομοσπονδία.

⁴⁹ βλ. Μαριδάκη, 6.11. σημ. 11, σ. 106.

να απορρίπτεται η σχετική αίτηση⁵⁰. Έτσι το Εφετείο Αθηνών με την απόφαση του έκρινε: «. ..Η ένδικη αίτηση κρίνεται απορριπτέα ως αβάσιμη αφού η αλλοδαπή απόφαση, της οποίας ζητείται η, με δικαστική απόφαση, αναγνώριση, της ισχύος της στην ημεδαπή, ως εκδοθείσα επί υποθέσεως υπαγόμενης κατά το ελληνική δικονομικό δίκαιο στην εκούσια διαδικασία αναγνωρίζεται, ισχύει και παράγει αποτελέσματα στην Ελλάδα «χωρίς άλλη διαδικασία» κατά τη διατύπωση του άρθ. 780 ΚΠολΔ, ή "χωρίς συμπληρωματική έρευνα" κατά τη διατύπωση του άρθ. 26 § 1 της παραπάνω διεθνούς σύμβασης⁵¹..».

Επικρατεί όμως η αντίθετη άποψη, κατά την οποία: «Η διαδικασία αυτή ...μπορεί να εφαρμοστεί και σε περίπτωση κινδύνου αμφισβήτησης της αλλοδαπής απόφασης προσωπικής κατάστασης από τις αρχές του συμβαλλόμενου κράτους όπου προσκομίζεται προς αναγνώριση, φαινόμενο ιδιαίτερα σύννητες για τις ελληνικές διοικητικές αρχές, που ώθησε το νομοθέτη να προσθέσει την § 4 στο άρθρο 905 ΚΠολΔ. Άλλως, θα πρέπει να απορρίπτονται ως άνευ αντικειμένου οι αιτήσεις προς το ημεδαπό δικαστήριο αναγνώρισης δεδικασμένου απόφασης προσωπικής κατάστασης προερχομενης από την Ρωσική Ομοσπονδία, κάτι ομως που σιγουρα δεν θα διευκολύνει την κυκλοφορία των δικαστικών αποφάσεων, σε περίπτωση αμφισβήτησης τους όπως επιδιωκει τοσο ηπαρουσια Συμβαση οσο και το διεθνές συμβατικό δίκαιο. Σε κάθε περίπτωση για την αναγνώριση απόφασης προσωπικής καταστασης ειτε γινεται αυτοματα είτε δια δικαστικη οδού, πρεπει να πληρούνται οι προϋποθέσεις του αρθρου 24 της Σύμβασης και να προσκομίζονται τα έγγραφα που αναφέρονται στο αρθρο 28 αυτης καθοσον οι ρήτρες αυτοματης

⁵⁰ Άνθιμος Απόστολος Μ. Αλλοδαπές δικαστικές και διαιτητικές αποφάσεις Σακκουλα, 2014 σελ.234

⁵¹ ΕφΑθ 727/2006, ΕλλΔνη 2007.

αναγνώρισης δεν αφορούν τις προϋποθέσεις, αλλά μόνο την διαδικασία αναγνώρισης⁵².

II.3.1. Προστασία των ενδιαφερομένων όταν αμφισβητείται η συνδρομή των προϋποθέσεων αναγνώρισεως της αποφάσεως

Το σύστημα αυτόματης αναγνώρισεως των αποφάσεων των δικαστηρίων του αντισυμβαλλόμενου κράτους είναι κατ' αρχήν ευνοϊκό για τους ενδιαφερόμενους, αφού τους απαλλάσσει από την υποχρέωση προσφυγής σε νέες διαδικαστικές ενέργειες ενώπιον των ημεδαπών δικαστηρίων. Προβλήματα ανακύπτουν, ωστόσο, στην περίπτωση κατά την οποία ανακύπτει αμφισβήτηση ως προς την πλήρωση των προϋποθέσεων αναγνώρισεως της αποφάσεως, αφού δεν προβλέπεται ειδική διαδικασία για την άρση της αμφισβήτησης, αντίστοιχη εκείνης του άρθρου 905 § 4 ΚΠολΔ. Το ίδιο ζήτημα είχε ανακύψει και υπό την ισχύ του ΚπολΔ/1968 και διατηρεί ακόμη τη σημασία του και υπό το ισχύον εσωτερικό δικονομικό δίκαιο⁵³, ως προς την αναγνώριση δεδικασμένου αλλοδαπής αποφάσεως που δεν αφορά την προσωπική κατάσταση. Η κρατούσα άποψη υπό την ισχύ της ΠολΔ και του ΚΠολΔ/1968 προέκρινε την αναλογική εφαρμογή της διαδικασίας κηρύξεως εκτελεστού του αλλοδαπού τίτλου⁵⁴. Παράλληλα υποστηρίχθηκε η δυνατότητα εγέρσεως αναγνωριστικής αγωγής, είτε κατά του αντιδίκου της αλλοδαπής δίκης⁵⁵, είτε κατά της ημεδαπής διοικητικής αρχής⁵⁶ που αμφισβητεί συνδρομή των προϋποθέσεων της

⁵² Άνθιμος Απόστολος Μ. Αλλοδαπές δικαστικές και διαιτητικές αποφάσεις Σακκουλα, 2014 σελ.235

⁵³ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 966

⁵⁴ Βλ. Μαριδάκη, Η αντίφασις των αλλοδαπών αποφάσεων εις αποδεδειγμένα πράγματα, Αθήνα, 1930, σ. 14 σημ. 27- . 129, τον ίδιο, Στοιχεία Ελληνικής Πολιτικής Δικονομίας, τ. Ι . β, Αθήνα, 1961, σελ. 423

⁵⁵ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 967

⁵⁶ Μπέη, Παρατηρήσεις στην ΜΠρΟεσ 1186/1970 Δ 1970, 742 επ., 744

αναγνώρισης. Η πρόταση αυτή αποτέλεσε αντικείμενο δριμείας κριτικής⁵⁷ καθώς αφενός η προτεινόμενη λύση είναι σαφώς πιο χρονοβόρα και δαπανηρή για τους ενδιαφερόμενους ενώ είναι αμφίβολη κατά κανόνα η θεμελίωση της διεθνούς δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων, όταν ο ηττηθείς διάδικος της αλλοδαπής δίκης στερείται κατοικίας στην ημεδαπή. Τέλος, είναι ιδιαίτερα αμφίβολο κατά πόσον η εν λόγω διαφορά εμπίπτει στην δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων, δεδομένου ότι ανακύπτει μεταξύ ιδιώτη και δημόσιας αρχής (Ληξίαρχος, Ιερά Μητρόπολη), κατά την ενάσκηση των δημοσίων καθηκόντων της τελευταίας.

Τέλος υποστηρίχθηκε μεμονωμένα και η θέση ότι, καθώς εν προκειμένω η διαφορά ανακύπτει μεταξύ αφενός διοικητικής αρχής ενασκούσης δημόσια εξουσία (Ιερά Μητρόπολη, Ληξίαρχος) και ιδιώτη αφετέρου, πρόκειται περί διοικητικής διαφοράς ουσίας, και ως εκ τούτου ο ενδιαφερόμενος μπορεί να προστατευθεί ασκώντας προσφυγή ενώπιον των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων⁵⁸.

Αν και το ζήτημα δεν ρυθμίζεται ρητά στην Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981, η αιτιολογική έκθεσή της, στην οποία και μνημονεύεται ρητά ότι η Σύμβαση αποσκοπεί στην διευκόλυνση των διαδίκων (εδ. ια'), φαίνεται να συνηγορεί υπέρ της ευνοϊκότερης για τους ενδιαφερόμενους διαδίκους ερμηνείας.

Κατά συνέπεια ο εξαναγκασμός του ενδιαφερομένου, όταν αμφισβητείται από την διοικητική αρχή η συνδρομή των προϋποθέσεων της αναγνώρισης, να προσφύγει στη σαφώς πιο χρονοβόρα και δαπανηρή λύση της αναγνωριστικής αγωγής κατά την τακτική διαδικασία ή στην άσκηση προσφυγής, θα ερχόταν σε αντίθεση προς τον σκοπό της Συμβάσεως, δηλαδή τη διευκόλυνση των διαδίκων.

⁵⁷ Βλ. τη σχετική επιχειρηματολογία υπό το προϊσχύσαν δίκαιο: Ευρυγενή, Ζητήματα εκ της εκτελέσεως και αναγνώρισεως αλλοδαπών αποφάσεων, Παναγόπουλο, Το συναινετικό διαζύγιο (οικονομικά ζητήματα), Αθήνα 1987, σελ. 98.

⁵⁸ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος Χρίδ 2002 σελ. 967

II.3.2. Διαδικασία κηρύξεως της εκτελεστότητας αποφάσεων των συμβαλλομένων κρατών.

Αξίζει να εξεταστούν τα ζητήματα που άπτονται της διαδικασίας του exequatur που προβλέπει η Ελληνοσοβιετική Σύμβαση. Τα σχετικά ζητήματα μπορούν να διακριθούν σε δύο επιμέρους ενότητες: αφενός στην οριοθέτηση των αποκλίσεων της διαδικασίας που προβλέπει η Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981 σε σύγκριση προς τις εθνικές διατάξεις και αφετέρου στην αντιμετώπιση των επιμέρους κενών και φραστικών ατελειών των άρθρων⁵⁹ 26-29 της Σύμβασης.

Η διαδικασία κηρύξεως εκτελεστής της αλλοδαπής απόφασης κατά την Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981 παρουσιάζει σημαντικές αποκλίσεις σε σύγκριση με το εσωτερικό δίκαιο. Συγκεκριμένα:

α} Το άρθρο 905 § 3 ΚΠολΔ ρητά παραπέμπει ως προς τη διαδικασία για την κήρυξη της εκτελεστότητας αλλοδαπής δικαστικής απόφασης στα άρθρα 739 επ. ΚΠολΔ, δηλαδή στη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας. Κατά το άρθρο 747 § 1 ΚΠολΔ η αίτηση ασκείται με δικόγραφο που πρέπει να κατατεθεί στη γραμματεία του δικαστηρίου, ενώπιον του οποίου απευθύνεται, δηλαδή στο Μονομελές Πρωτοδικείο της κατοικίας του οφειλέτη. Αντίθετα, κατά το άρθρο 27 § 1 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, η αίτηση για την κήρυξη της εκτελεστότητας πρέπει να υποβληθεί στη γραμματεία του δικαιοδοτικού οργάνου που εξέδωσε την απόφαση και όχι στη γραμματεία του δικαστηρίου, όπου επιδιώκεται η αναγνώριση. Η εξαίρεση του άρθρου 27 § 2, που προβλέπει τη δυνατότητα καταθέσεως της αιτήσεως και στη γραμματεία του δικαστηρίου, προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση αναγνώρισεως, περιορίζεται κατά την εν λόγω διάταξη στις περιπτώσεις, όπου ο ενδιαφερόμενος κατοικεί ή διαμένει στο έδαφος του συμβαλλόμενου μέρους, όπου επιδιώκεται η εκτέλεση. Εντούτοις, η εξαίρεση αυτή είναι σκόπιμο να ερμηνευθεί διασταλτικά, αφού τα

⁵⁹ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 969

συμβαλλόμενα μέρη αποσκοπούσαν κατά κύριο λόγο στη διευκόλυνση των ενδιαφερομένων. Πράγματι ο αποκλεισμός των διαδίκων που κατοικούν ή διαμένουν σε κράτος άλλο από το κράτος εκτέλεσεως, από τη δυνατότητα να καταθέσουν την αίτηση κηρύξεως της εκτελεστότητας στη Γραμματεία του Δικαστηρίου, προς το οποίο απευθύνεται, δεν φαίνεται να εξυπηρετεί ιδιαίτερο σκοπό, αλλά οφείλεται σε νομοθετική παραδρομή, ενώ αντίθετα η διασταλτική ερμηνεία εξυπηρετεί σαφώς την οικονομία της δίκης. Άλλωστε, η αυστηρή ερμηνεία της ρυθμίσεως θα συνεπαγόταν άσκοπη αύξηση των δικαστικών εξόδων για εκείνους τους αιτούντες που έχουν κατοικία ή διαμονή στο κράτος προελεύσεως της αποφάσεως, οι οποίοι θα επιβαρύνονταν διπλά προκειμένου να προβούν στον διορισμό πληρεξούσιου δικηγόρου τόσο στον τόπο εκδόσεως της αποφάσεως (για την κατάθεση της αιτήσεως) όσο και στην Πολιτεία, όπου επιδιώκεται η κήρυξη της εκτελεστότητας (για την εκδίκαση της αιτήσεως⁶⁰).

Όσο για το άρθρο 27 § 3 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, το ελληνικό κείμενο αποτελεί την σχεδόν αυτολεξεί επανάληψη του άρθρου 27 § 2 (με μόνη διαφορά στη διατύπωση, καθώς η αίτηση «μπορεί να υποβληθεί απευθείας στο αρμόδιο δικαστήριο του συμβαλλομένου αυτού μέρους⁶¹»). Με την επιφύλαξη του ότι υπήρξε εν προκειμένω μεταφραστική μόνο ολιγωρία, η διάταξη του άρθρου 27 § 3 δημιουργεί υπόνοιες ότι η εκπόνηση της Συμβάσεως δεν έγινε με ιδιαίτερη μέριμνα. β) Στο πλαίσιο της εφαρμογής του άρθρου 905 ΚΠολΔ γίνεται παγίως δεκτό ότι κατά τη διαδικασία κηρύξεως της εκτελεστότητας εξετάζεται μόνο η συνδρομή των τασσομένων προϋποθέσεων, και ως εκ τούτου ο ηττηθείς διάδικος της αλλοδαπής δίκης δεν μπορεί να προβάλλει ενστάσεις ως προς την ανυπαρξία του τίτλου ή την επίδικη απαίτηση⁶². Η ρύθμιση του άρθρου 29 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 εισάγει απόκλιση από την αρχή αυτή,

⁶⁰ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος Χρ1Δ 2002 σελ. 969

⁶¹ Ενώ κατά το άρθρο 27 § 2 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης 1981 «μπορεί να υποβληθεί στο αρμόδιο δικαστήριο του άλλου Συμβαλλόμενου Μέρους».

⁶² Κεραμεύς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος), ό.π. σημ 3, Μ, άρθρ. 905 αρ. 126 Μπρίνκας, ό.π. σημ. 4, σ. 108. Φραγκίστας/Γέσιον-Φαλτσή, Αναγκαστική Εκτέλεση, τ. Ι, Θεσσαλονίκη, 1978/86, σελ. 80

καθώς αναγνωρίζει ρητά τη σχετική δυνατότητα. Αν και η ρύθμιση αναφέρεται σαφώς σε «ενστάσεις κατά της επιδικασθείσης απαιτήσεως», περιορίζοντας έτσι το αντικείμενό της μόνο σε καταψηφιστικές αποφάσεις, εντούτοις πρέπει να θεωρηθεί κατ' αντιστοιχία προς όσα έχουν γίνει δεκτά ήδη, ότι αναλογικά ισχύει και για τις περιπτώσεις εκείνες, όπου η διαδικασία *exequatur* της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 εφαρμόζεται αναλογικά για την αναγνώριση του δεδικασμένου αποφάσεως που έχει εκδοθεί επί μη περιουσιακής υποθέσεως⁶³.

Αναγκαία προϋπόθεση του παραδεκτού των ενστάσεων που προβάλλονται κατά το άρθρο 29 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 αποτελεί η θεμελίωσή τους στο δίκαιο του κράτους όπου εκδόθηκε η απόφαση⁶⁴. Περαιτέρω, καθώς το άρθρο 29 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης 1981 δεν διακρίνει, πρέπει να γίνει δεκτό ότι η σχετική δυνατότητα αφορά εξίσου σε δικονομικές (π.χ. λόγω μεταγενέστερης ευδοκιμησεως ενδίκου μέσου⁶⁵) και σε ουσιαστικές ενστάσεις. Πρέπει να σημειωθεί ότι, στην περίπτωση που οι κανόνες συγκρούσεως του δικαίου της Πολιτείας όπου εκδόθηκε η απόφαση υποδεικνύουν ως *lex causae* το δίκαιο είτε της αντισυμβαλλόμενης Πολιτείας είτε τρίτου κράτους, οι ενστάσεις που θεμελιώνονται στο δίκαιο αυτό είναι δεκτικές προβολής εν προκειμένω, αφού και στην περίπτωση αυτή θεμελιώνονται -έστω και έμμεσα- στο δίκαιο της Πολιτείας εκδόσεως της αποφάσεως (συγκεκριμένα, στους κανόνες συγκρούσεως αυτής). Αντίθετα, η διατύπωση του άρθρου 29 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης 1981, αποκλείει εξ αντιδιαστολής την προβολή ενστάσεων που θεμελιώνονται στο δικονομικό ή ουσιαστικό δίκαιο της

⁶³ Η ρύθμιση είναι δεκτική εφαρμογής όταν αντικείμενο της διαδικασίας αποτελεί η αναγνώριση του δεδικασμένου αναγνωριστικής αποφάσεως του αντισυμβαλλόμενου κράτους επί περιουσιακής υποθέσεως, έστω και αν εν προκειμένω δεν μπορεί να γίνει λόγος για «επιδικασθείσα» απαίτηση, αλλά μάλλον για «αναγνωρισθείσα».

⁶⁴ Άρθρ. 29 Ελληνοσοβιετικής Σ. του 1981 «... εφόσον οι ενστάσεις αυτές προβλέπονται από τη νομοθεσία του συμβαλλόμενου μέρους, δικαστήριο του οποίου εξέδωσε την απόφαση».

⁶⁵ Παπαδοπούλου, Ο ρόλος του δικάζοντος δικαστή στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, Θεσσαλονίκη 2000, σ. 51 επ. * Ταμαμδης, Διεθνής δικαιοδοσία κατά τη Σύμβαση των Βρυξελλών στην περίπτωση της παυλιανής αγωγής, Θεσσαλονίκη 1999, σ. 111 επ. * Βρέλλη, Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, 2η έκδοση, Αθήνα 2001, σελ. 360

Πολιτείας, όπου επιδιώκεται η κήρυξη της εκτελεστότητας (εκτός της περιπτώσεως φυσικά που το τελευταίο εφαρμόσθηκε ως *lex civilis causae*). Έτσι, ενστάσεις προβλεπόμενες από το δίκαιο του *forum* εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 26 § 5 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης 1981, σύμφωνα με το οποίο: «ο τρόπος κηρύξεως της αποφάσεως ως εκτελεστής και ο τρόπος εκτελέσεως, ρυθμίζονται από τη νομοθεσία του Συμβαλλόμενου Μέρους στο έδαφος του οποίου πρέπει να γίνει η εκτέλεση». Επομένως, οι ενστάσεις που απορρέουν από τη *lex processualis fori*, είναι δυνατόν να προβληθούν μόνο στο πλαίσιο ανακοπής κατά της εκτελέσεως (933 ΚΠολΔ). Επίσης πρέπει να σημειωθεί ότι η Σύμβαση δεν προβλέπει αντίστοιχη ρύθμιση προκειμένου για διαδικασία κηρύξεως εκτελεστών αποφάσεων για δικαστικά έξοδα (άρθρα 30-33 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981). Άλλωστε το άρθρο 33 ρητά αποκλείει την ακρόαση των διαδίκων κατά τη διαδικασία αυτή. Η τελευταία ρύθμιση αποκλείει εν τοις πράγμασι την προβολή ενστάσεων στο πλαίσιο της εν λόγω διαδικασίας. Επομένως μόνη δικονομική άμυνα του καθ' ου η εκτέλεση απομένει και στην περίπτωση αυτή η προβολή τους κατόπιν ανακοπής κατά της εκτελέσεως της αποφάσεως για τα δικαστικά έξοδα⁶⁶ (άρθρα 26 § 5 και 34 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 σε συνδυασμό προς το άρθρο 905 § 4 ΚΠολΔ).

Το άρθρο 29 διαφοροποιείται σημαντικά από τις κοινές δικονομικές, αλλά και τις διεθνείς συμβατικές διατάξεις, καθώς επιτρέπει την προβολή ισχυρισμών αναγομένων στην ουσία της υποθέσεως, και χωρίς να ασκει επιρροή (με βάση τη διατύπωση του άρθρου) κατά ποσο αυτοί έχουν ήδη προσβληθεί στη δίκη που διεξήχθη στο κράτος προελεύσεως. Αν και η λύση αυτή δεν είναι καθεαυτή κατακριτέα, αφού συντελεί στην οικονομία της δίκης, δεδομένου ότι κατά το εσωτερικό δίκαιο ο καθ' ου η εκτέλεση υποχρεούται να περιμερεί μέχρι την έναρξη της διαδικασίας αναγκαστικής εκτελέσεως προκειμένου να προβαλλει τις ενστάσεις του για το κύρος του αλλοδαπού εκτελεστού τίτλου ή τη

⁶⁶ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος Χρ1Δ 2002 σελ. 969

βασιμότητα των αξιωσεων⁶⁷, εντούτοις (επαν)εξέταση από τον δικαστή του exequatur ζητημάτων αναγομένων στην ουσία της υποθέσεως δυσχεραίνει την κήρυξη της εκτελεστότητας, η απλοποίηση της οποίας αποτελούσε την ratio της εν λόγω Συμβάσεως.

Συγκεκριμένα, η λύση αυτή παρουσιάζει το μειονέκτημα ότι συνεπάγεται, σχεδόν νομοτελειακά, την εφαρμογή αλλοδαπού δικαίου, δηλαδή είτε του δικαίου του κράτους εκδόσεως της αποφάσεως είτε του δικαίου τρίτης Πολιτείας, που υποδεικνύεται από τους κανόνες συγκρούσεως της Πολιτείας εκδόσεως της αποφάσεως. Στην περίπτωση αυτή αυξάνονται, ωστόσο, οι πιθανότητες να διατάξει ο δικαστής του exequatur αποδείξεις κατά τα άρθρο 337 ΚΠολΔ για το περιεχόμενο των διατάξεων του αλλοδαπού δικαίου, με αποτέλεσμα να επέλθει πρόσθετη καθυστέρηση στην κήρυξη της εκτελεστότητας της αλλοδαπής αποφάσεως και οικονομική επιβάρυνση των διαδίκων. Υπό το πρίσμα αυτό η ρύθμιση του άρθρου 29 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 δεν φαίνεται εναρμονισμένη προς τους στόχους της Αιτ. Εκθ. και την βούληση του ημεδαπού νομοθέτη, ο οποίος ενέταξε την κήρυξη της εκτελεστότητας των αλλοδαπών τίτλων στη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, προσβλέποντας ακριβώς στον ελαστικό και ταχύ χαρακτήρα της εν λόγω διαδικασίας.

II.3.3. Περαιτέρω ζητήματα από τη διαδικασία κηρύξεως εκτελεστής αποφάσεως.

Κατά τη ρητή επιταγή του άρθρου 26 § 5 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, η διαδικασία κηρύξεως εκτελεστής της αποφάσεως και περαιτέρω η διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεώς της, διέπονται αποκλειστικά από τη lex processualis fori, με την επιφύλαξη τυχόν αποκλίσεων των συμβατικών διατάξεων. Επομένως, ζητήματα σχετικά με τη διαδικασία κηρύξεως εκτελεστής

⁶⁷ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 969

μιας απόφασης, ως προς τα οποία δεν εισάγονται αποκλίσεις με ειδικές ρυθμίσεις της Συμβάσεως, διέπονται από το εσωτερικό δικονομικό δίκαιο, δηλαδή τα άρθρα 905 επ. ΚΠολΔ και 739 επ. ΚΠολΔ, αλλά και από τις ρυθμίσεις της τακτικής διαδικασίας, εφόσον οι τελευταίες δεν έχουν περιεχόμενο αντίθετο προς εκείνο των άρθρων 739 επ. ΚΠολΔ. *Mutatis mutandis*, ως προς την εκτέλεση της απόφασης που περιβλήθηκε ήδη το *exequatur*, εφαρμοστέες είναι οι ρυθμίσεις των άρθρων⁶⁸ 904 επ. ΚΠολΔ. Εντούτοις, ο συνδυασμός των ρυθμίσεων της συμβάσεως προς εκείνες του εσωτερικού δικαίου, αναδεικνύει προβλήματα σε μια σειρά περιπτώσεων. Ειδικότερα:

4} Ως προς την απόδειξη της συνδρομής των προϋποθέσεων κηρύξεως της εκτελεστότητας της απόφασης: κατά το άρθρο 26 § 4 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης 1981 το δικαστήριο εξετάζει τη συνδρομή των όρων των άρθρων 24, 25 και 28 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 προκειμένου να κηρύξει την απόφαση εκτελεστή. Έκαστη των διατάξεων αυτών επιτελεί διακριτή λειτουργία. Το άρθρο 24 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης ρυθμίζει τις προϋποθέσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων του συμβαλλόμενου κράτους, το άρθρο 25 το *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως και τέλος το άρθρο 28 καθορίζει τα αναγκαία δικαιολογητικά που πρέπει να συνοδεύουν την αίτηση. Κατά λογική αναγκαιότητα, επομένως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι διαφορετικές συνέπειες συνεπάγεται και η μη πλήρωση των προϋποθέσεων κάποιου από αυτά τα άρθρα. Ειδικότερα, προκειμένου για απόφαση συμβαλλόμενου κράτους που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Συμβάσεως, αλλά δεν πληροί τις προϋποθέσεις αναγνώρισής της κατά το άρθρο 24, η αίτηση του ενδιαφερομένου πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη. Αντίθετα, αν η αίτηση για την κήρυξη της εκτελεστότητας ή την αναγνώριση του δεδικασμένου εγέρθηκε κατά την διαδικασία των άρθρων 26 επ. της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, αλλά η απόφαση δεν εμπίπτει στο *ratione temporis* πεδίο εφαρμογής της (είτε επειδή πρόκειται για απόφαση που

⁶⁸ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος Χρ1Δ 2002 σελ. 970

έχει εκδοθεί πριν την έναρξη της ισχύος της επί περιουσιακού ζητήματος, είτε επειδή εκδόθηκε μετά τη διάλυση της ΕΣΣΔ από δικαστήριο πρώην σοβιετικής δημοκρατίας που δεν υπέγραψε τη Διακήρυξη τη 'Άλμα 'Ατα), η αναγνώριση ή η κήρυξη της εκτελεστοτητάς θα κριθεί κατά το εσωτερικό δίκαιο⁶⁹.

β} Ως προς την ειδική περίπτωση αιτήσεως, η οποία δεν συνοδεύεται από τα δικαιολογητικά που προβλέπει το άρθρο 28: Η διατύπωση του άρθρου 26 § 5 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 επιβάλλει στον δικαστή του exequatur να εξετάσει μεταξύ άλλων και κατά πόσο προσκομίζονται τα δικαιολογητικά έγγραφα του άρθρου 28. Εύλογα ανακύπτει εν προκειμένω το ερώτημα κατά πόσο υφίσταται διακριτική ευχέρεια του δικαστηρίου να προσφύγει και σε άλλα αποδεικτικά μέσα, προκειμένου να κρίνει εάν συντρέχουν οι προϋποθέσεις για την αναγνώριση ή την κήρυξη της εκτελεστότητας. Η διατύπωση των άρθρων 26 § 4 και 28 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 συνηγορεί βέβαια κατ' αρχήν υπέρ της αποφαιτικής εκδοχής. Ωστόσο, δεν μπορεί να παραγνωρισθεί ότι οι προϋποθέσεις για την κήρυξη της εκτελεστότητας μιας αλλοδαπής αποφάσεως διακρίνονται από τα μέσα που αποδεικνύουν τη συνδρομή τους. Ενόψει του άρθρου 26 § 5 και της απουσίας αντίθετης ειδικής διατάξεως στην Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981, η απόδειξη της συνδρομής των

⁶⁹ Στην περίπτωση που η αίτηση έχει ασκηθεί κατά τη διαδικασία των άρθρων 26 επ. Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης. 1981, είν προφανές ότι είναι αδύνατη η εκδίκασή της κατά τη διαδικασί αυτή, αφού οι διαδικαστικές της αποκλίσεις είναι σημαντικές σ σύγκριση προς την ανάλογη διαδικασία του εσωτερικού δικαίο. Δεδομένου, ωστόσο, ότι η απόρριψη τη αιτήσεως εν προκειμένω θα οδηγούσε απλώς, στην έγερση νέα αίτησης, κατά τις διατάξεις του εσωτερικού δικονομικού δικαίοι και πάλι κατά την διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας (ποι εφαρμόζεται εν προκειμένω, τόσο κατά το άρθρο 26 § 5 Ελληνοσοβιετικής Σ'ήμβασης του 1981, έστω και με σημαντικές αποκλίσεις, όσο κα κατά το άρθρο 905 ΚΠολΔ), η οικονομία της δίκης εξυπηρετείτα καλύτερα, αν γίνει δεκτό ότι το δικαστήριο θα δικάσει την εν ώ γω αίτηση κατά το άρθρο 905 ΚΠολΔ, εφαρμόζοντας τη διαδικασία της εκουσίας δικαιοδοσίας, χωρίς τις διαδικαστικές αποκλίσεις των άρθρων 27 και 29 Ελληνοσοβιετικής Σ. 1981. Εξάιρεση, από τα ανωτέρω πρέπει να αναγνωριστεί όταν η αίτηση κατατι'θεται στην γραμματεία του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση (κατά το άρθρο 27 § Ελληνοσοβιετικής Σ. 1981), οπότε η φ αφού κατά το αίτηση θα πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτη, δισ, της εκουάρθρο 747 ΚΠολΔ, η κατάθεσή της κατά τη ίου προς το σίας δικαιοδοσίας στη Γραμματεία του δικαιο ην έ ε στι της, οποίο απευθύνεται αποτελεί αναγκαίο τύπο για την έγερση της η μην τηρηση του οποιου προκαλει απολυτη ακυροτητα της διαδικαστικής πράξης κατά το άρθρο 159 § 1 ΚΠολΔ. (Βλ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 966 υποσημ.)

προϋποθέσεων της αναγνώρισεως διέπεται από τα άρθρα 759 και 270 ΚΠολΔ, που παρέχουν στον δικαστή ευρεία διακριτική ευχέρεια ως προς την συλλογή και εκτίμηση των αποδείξεων. Επιπλέον η υιοθέτηση της αυστηρότερης λύσης εν προκειμένω θα καθιστούσε άνευ αντικειμένου τη δυνατότητα του ηττηθέντος διαδίκου να προβάλει ενστάσεις σύμφωνα με το άρθρο 29, αφού δεν θα μπορούσε να προσκομίσει άλλο αποδεικτικό μέσο προς θεμελίωση των κατά το άρθρο αυτό προβαλλόμενων ενστάσεών του. Ειδικότερα, το άρθρο 29 της Σύμβασης παρέχει στον ηττηθέντα διάδικο την ευχέρεια να επανεισαγάγει σειρά ζητημάτων αναγομένων στην ουσία της διαφοράς ενώπιον του δικαστή του *exequatur*, ο έλεγχος της βασιμότητας των οποίων θα ήταν αδύνατος, εάν το σύνολο του αποδεικτικού υλικού της δίκης για την κήρυξη της εκτελεστότητας περιοριζόταν αποκλειστικά στα απαριθμούμενα στο άρθρο 28 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 δικαιολογητικά. Επομένως, η ρύθμιση του άρθρου 26 § 4 Ελληνοσοβιετικής Σ. 1981 πρέπει να ερμηνευθεί διορθωτικά, έτσι ώστε να επι-τρέπεται στον δικαστή να λάβει υπόψη του κάθε αποδεικτικό μέσο, που προσκομίζουν οι διάδικοι και από το οποίο μπορεί να αποδειχθεί η συνδρομή των προϋποθέσεων αναγνώρισεως ή κηρύξεως της εκτελεστότητας, χωρίς να περιορίζεται από την απαρίθμηση του άρθρου 26 § 4 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981.

II.4. Προϋποθέσεις αναγνώρισης και κηρύξεως εκτελεστής της αλλοδαπής αποφάσεως.

Οι προϋποθέσεις για την επέκταση των αποτελεσμάτων της αποφάσεως δικαστηρίου συμβαλλομένου κράτους στο έδαφος του αντισυμβαλλόμενου κράτους καθορίζονται στο άρθρο 24 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, χωρίς να διαφοροποιούνται ανάλογα με το αν επιδιώκεται η κήρυξη της αλλοδαπής πράξης εκτελεστής ή η αναγνώριση του δεδικασμένου της⁷⁰.

Οι προϋποθέσεις που τάσσει η Σύμβαση διακρίνονται περαιτέρω σε θετικές και αρνητικές, ανάλογα με το κατά πόσο ο έλεγχός τους αφορά τη συνδρομή κάποιας ιδιότητας της αποφάσεως ή την απουσία ορισμένου κωλύματος. Η διάκριση προσλαμβάνει πρακτική σημασία, αφού εν αμφιβολία ως προς τη συνδρομή θετικής προϋποθέσεως αποκλείεται η αναγνώριση (ή η κήρυξη της εκτελεστότητας) της αλλοδαπής αποφάσεως, ενώ το αντίθετο ισχύει ως προς τη ύπαρξη κωλύματος. Θετικά διατυπωμένες προϋποθέσεις αποτελούν το δεδικασμένο και η εκτελεστότητα της αποφάσεως καθώς και η εμπρόθεσμη και προσήκουσα κλήτευση του αντιδίκου, ενώ αρνητικά διατυπωμένες είναι η προϋπόθεση της μη αντιθέσεως της αλλοδαπής αποφάσεως στο δεδικασμένο που απορρέει από ημεδαπή απόφαση και η ανυπαρξία εκκρεμούς αγωγής ενώπιον δικαστηρίου της Πολιτείας, όπου επιδιώκεται η αναγνώριση (ή η κήρυξη της εκτελεστότητας) της αποφάσεως, και η μη στοιχειοθέτηση βάσεως αποκλειστικής διεθνούς δικαιοδοσίας των ελληνικών δικαστηρίων⁷¹. Παρόλο που στην Σύμβαση δεν υπάρχουν ιδιαίτερες διατάξεις ως προς τον έλεγχο της αποφάσεως για ενδεχόμενη αντίθεσή της προς τη δημόσια τάξη της Πολιτείας αναγνώρισης, ενόψει της ιδιαίτερης σημασίας του, το ζήτημα αυτό εξετάζεται αυτοτελώς στη συνέχεια.

Ακολούθως, θα σημειώσουμε τις σχετικές προϋποθέσεις της αναγνώρισης αποφάσεων και θα αναφερθούμε στη σχετική νομολογία.

⁷⁰ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 970

⁷¹ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 970

II.4.Θετικές προϋποθέσεις.

II.4.1. Δικονομική ωριμότητα της αποφάσεως.

Η αλλοδαπή απόφαση πρέπει να αποτελεί δεδικασμένο και να είναι εκτελεστή κατά τη *lex processualis iudicis*⁷², Αν και η φραστική διατύπωση του άρθρου 24 αριθ. 1 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης 1981 δίνει την εντύπωση ότι η πλήρωση του εν λόγω όρου προϋποθέτει σωρευτικά την ύπαρξη δεδικασμένου και εκτελεστότητας της αποφάσεως, πρέπει ωστόσο να αποδοθεί μάλλον σε νομοθετική παραδρομή, η οποία αποτελεί παρενέργεια της νομοτεχνικής επιλογής των συντακτών της Σύμβασεως να ρυθμίσουν στην ίδια διαταξη τις προϋποθέσεις για την αναγνώριση του δεδικασμένου και την κήρυξη της εκτελεστότητας. Πρέπει ωστόσο να σημειωθεί ότι δεδικασμένο και εκτελεστότητα, αν και κύριες δικονομικές συνέπειες της δικαστικής αποφάσεως, είναι προδήλως διακριτές έννοιες μεταξύ τους⁷³. Κατά συνέπεια, ορθότερο είναι η προϋπόθεση του άρθρου 24 αριθ. 1 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 να ερμηνευθεί διορθωτικά, έτσι ώστε, όταν ζητείται η αναγνώριση δεδικασμένου δικαστικής αποφάσεως, ο έλεγχος του δικαστή να περιορίζεται μόνο στο κατά πόσο η αλλοδαπή απόφαση αποτελεί δεδικασμένο κατά τη *lex processualis iudicis*, και αντίστοιχα, όταν ζητείται η κήρυξή της εκτελεστής, να ελέγχεται η εκτελεστότητα της αποφάσεως κατά το αλλοδαπό δίκαιο. Με τη λύση αυτή αποφεύγεται το ενδεχόμενο να εξαρτάται η ανάπτυξη δικονομικής συνέπειας της αποφάσεως του αντισυμβαλλόμενου κράτους από το κατά πόσο αναπτύσσει διάφορη και διακριτή δικονομική συνέπεια κατά τη *lex processualis iudicis* (δεδικασμένο, προκειμένου για κήρυξη της εκτελεστότητας και αντιστρόφως). Τέλος, αναγκαία είναι εν προκειμένω η διάκριση δεδικασμένου

⁷² Οι έννομες συνέπειες της αλλοδαπής αποφάσεως θα πρέπει να αντιστοιχούν στους ομόηχους όρους των άρθρων 321 και 904 ΚΠολΔ, χωρίς ωστόσο κατ' ανάγκη να ταυτίζονται και απόλυτα• Βλ. Βάλληνδα, ό π. σημ. 73, ΕΕΑΝ 1957, 157

⁷³ Υπό το αυτό πνεύμα και οι εργασίες του ΚΠολΔ. Βλ. σχετικώς Μοχελάκη, σε ΣχΠολΔ V1 I I, σ. 10.

και τελεσιδικίας. Αν και σύμφωνα με το ημεδαπό δίκαιο κατά κανόνα η τελεσιδικία αποτελεί και την αφετηρία του δεδικασμένου της απόφασης, εντούτοις ο κανόνας αυτός δεν στερείται εξαιρέσεων⁷⁴. Δεδομένου ότι η ρύθμιση αναφέρεται ρητά σε δεδικασμένο, πρέπει συνακόλουθα να γίνει δεκτό ότι τελεσιδικές αποφάσεις, που δεν παράγουν δεδικασμένο κατά τη lex processualis civilis, δεν μπορούν να αναγνωριστούν.

Στην νομολογία λέγεται ότι για την απόδειξη αμετάκλητης απόφασης δεν είναι πάντα απαραίτητη η προσκομιδή ειδικού πιστοποιητικού, αρκεί να αποδεκνύεται αυτό από άλλα δικαιολογητικά που τίθενται υπόψη του δικαστηρίου.

Έτσι με την απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου 19608/2008, το ρωσικό δικαστήριο, συνήγαγε το αμετάκλητο από την προσκομιδή πιστοποιητικού του δικαστηρίου περί μη άσκησης ενδίκων μέσων: *«Η απόφαση αυτή, όπως ορίζεται και στο κείμενό της, θα καθίστατο αμετάκλητη μετά την πάροδο δέκα ημερών από την έκδοσή της, εφόσον δεν θα ασκούνταν έφεση κατ' αυτής. Τέτοιο ένδικο μέσο δεν ασκήθηκε, με αποτέλεσμα η παραπάνω απόφαση να καταστεί τελεσιδική και αμετάκλητη (βλ. το υπ' αριθμ. 1353/10-4-2007 πιστοποιητικό του Δικαστηρίου της περιοχής Πριμόρσκι της πόλης Νοβοροσίσκ της περιφέρειας Κρασνοντάρ της Ρωσίας⁷⁵)»*. Συνεπώς, ανάλογο πιστοποιητικό αρκεί, καθώς τα πιστοποιητικά που εκδίδουν οι γραμματείες δεν πιστοποιούν την τελεσιδικία ή το αμετάκλητο, αλλά τη μη άσκηση ενδίκων μέσων⁷⁶.

⁷⁴ Για τη διάκριση ουσιαστικού υπικού δεδικασμένου (τελεσιδικία), βλ. Κεραμέα, Αστικό Δικονομικό Δίκαιο, Αθήνα/Οεσσαλονίκη, 1986, σ. 295 επ. • Κονδύλη, Το δεδικασμένο κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, Αθήνα, 1983, σ. 41 επ και ιδίως Δημητρίου Δεδικασμένο επί δικονομικού ζητήματος, Αθήνα/Κομοτηνή, 1999, σ. 2-3' Κονσουλή, Η νομική φύση του δεδικασμένου, Αθήνα 1988, σελ. 45 επ.

⁷⁵ ΜονΠροεσ 19608/2008 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

⁷⁶ Άνθιμος Απόστολος Μ. Αλλοδαπές δικαστικές και διαιτητικές αποφάσεις Σακκουλα, 2014 σελ.237

II.4.2. Προστασία του δικαιώματος ακροάσεως τον ηττηθέντος διαδίκου.

Κατά το άρθρο 24 αριθ. 2 της Ελληνοσοβιετικής Συμβάσης 1981, ο διάδικος που ερημοδίκησε ή ο αντιπρόσωπός του πρέπει να είχαν κληθεί εμπρόθεσμα και κατά τον προσήκοντα τρόπο, σύμφωνα με τις οικείες δικονομικές διατάξεις του δικαίου της χώρας, όπου η απόφαση εκδόθηκε. Η ρύθμιση αυτή αποκλίνει σημαντικά από την αντίστοιχη του άρθρου 323 αριθ. 3 ΚΠολΔ, από το οποίο παρουσιάζεται εν μέρει αυστηρότερη και εν μέρει ελαστικότερη.

Συγκεκριμένα, η διατύπωση του του κωλύματος άρθρου 24 αριθ. 2 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 παρουσιάζεται ελαστικότερη σε σύγκριση προς το εθνικό δίκαιο στα ακόλουθα σημεία:

α) Ως προς την έκταση στην οποία κατοχυρώνεται το δικαίωμα ακροάσεως, η αναφορά του άρθρου 323 αριθ. 3 ΚΠολΔ σε «δικαίωμα συμμετοχής στη δίκη», διασφαλίζει την προστασία των διαδικαστικών δικαιωμάτων του διαδίκου και κατά το διάστημα που έπεται της επιδόσεως, του εισαγωγικού της δίκης δικογραφου, ενώ παρέχει σε κάθε περίπτωση ευρύτερη προστασία στον ηττηθέντα διάδικο, αφού καλύπτει αντίθετα προς τη Σύμβαση και περιπτώσεις παραβιάσεως του δικαιώματος υπερασπίσεως που δεν περιορίζονται σε παρατυπίες ως προς την επίδοση του εισαγωγικού δικογραφου⁷⁷.

β) Ως προς το αντικείμενο του ελέγχου: Η Σύμβαση περιορίζει τον έλεγχο της συνδρομής της προϋποθέσεως μόνο σε περίπτωση ερημοδικίας του διαδίκου, αποκλείοντας έτσι περιπτώσεις έμμεσης προσβολής του δικαιώματος

⁷⁷ Έχει υποστηριχθεί ότι αυτή προϋπόθεση καλύπτει κάθε περίπτωση στερήσεως ουσιωδών διαδικαστικών δικαιωμάτων της αλλοδαπής δίκης, έστω και αν αυτή δεν είναι τόσο έντονη ώστε να προκαλεί προσβολή της δημόσιας τάξης (ογ. Γεωργιαδης, ο.π. σημ. 56, 606). Επομένως η ρύθμιση Του εσωτερικού δικαίου καλύπτει σαφώς ευρύτερο φάσμα πιθανων παραβιάσεων σε σύγκριση προς τη διατύπωση της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, αφού καλύπτει κάθε περίπτωση σοβαρής διαδικαστικών παρβιασεως δικαστικών δικαιωμάτων του διαδίκου, χωρίς να περιορίζεται αποκλειστικά στα ελαττώματα της κλητεύσεως 3ο υ. Βλ.: Κεραμέα/Κονδύλη/Νίκα (-Νικολόπονλο), ό.π. σημ. Α, Τ-Ίλ άρθρ• 905 αρ 25. Ετσι π.χ. έχει γίνει δεκτό ότι το κωλήμα του άρθρου 323 παρ.. 3 ΚΠολΔ αποτρέπει την αναγνώριση του δεδικασμένου, όταν δεν παρασχέθηκε στον διάδικο επαρκής χρόνος για την προετοιμασία των προτάσεών του ΕΦΑΘ 106ο1/1995 Δ 1996, 913' ΜΠρΑΘ 3020/1997 Αρμ 1998, αντιθετα, η περίπτωση αυτή δεν καλύπτεται από την διατυπωσης Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981.

ακροάσεως σε κατ' αντιμωλίαν δίκες, όπως π.χ. όταν το εισαγωγικό δικόγραφο της δίκης έχει επιδοθεί σε χρόνο που δεν ήταν επαρκής για την προετοιμασία της δικονομικής του άμυνας, οι οποίες καλύπτονται υπό τη διατύπωση του άρθρου 323 ΚΠολΔ. Αντίθετα η Σύμβαση δεν εξαρτάται την προστασία του δικαιώματος ακροάσεως από την ιθαγένεια του θιγόμενου διαδίκου⁷⁸. Ειδικότερα, κατά το άρθρο 323 αριθ. 3 ΚΠολΔ, η ενδεχόμενη παραβίαση του δικαιώματος ακροάσεως δεν αποτελεί κώλυμα για την αναγνώριση του δεδικασμένου της αλλοδαπής αποφάσεως, εφόσον η διάταξη της *lex processualis iudicis*, κατ' εφαρμογή της οποίας το εν λόγω δικαίωμα περιορίστηκε, εφαρμόζεται και επί διαδίκων που έχουν την ιθαγένεια της χώρας εκδόσεως της αποφάσεως. Αντίθετα, η Σύμβαση δεν προβαίνει σε ανάλογο διαχωρισμό. Επομένως, κατά τον έλεγχο της συνδρομής της εν λόγω προϋποθέσεως, στερείται ενδιαφέροντος κατά πόσο ο περιορισμός ισχύει και για διαδίκους που έχουν την ιθαγένεια της Πολιτείας, όπου εκδόθηκε η απόφαση.

Κατά την ισχύουσα νομολογία η απόδειξη της κλήτευσης του εναγομένου αποδεικνύεται επαρκώς όταν υπάρχει σχετική αναφορά στην αλλοδαπή απόφαση, ενώ δύναται σε εξαιρετικές περιπτώσεις να αποδειχθεί με υπεύθυνη δήλωση, αποκλίνοντας από την επιταγή του άρθρου άρθ. 28 § 2 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981. Με την απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης υπ' αριθ. 36431/2009, αναφέρθηκε ότι: «...πρέπει να σημειωθεί ότι από το μεταφρασμένο κείμενο τον αποσπάσματος της παραπάνω απόφασης δεν προκύπτει αν η τελευταία εκδόθηκε αντιμωλία ή ερήμην της εναγομένης στη δίκη εκείνη (και τότε ακόμη συζύγου του αιτούντος), ... ούτε αν αυτή είχε κληθεί νόμημα για να παραστεί σε αυτήν. Για το λόγο αυτό και το Δικαστήριο τούτο, με την ... 3652/2009 μη οριστική απόφαση του, διέταξε την επανάληψη της συζήτησης της υπόθεσης, προκειμένου να προσκομιστεί σχετικό πιστοποιητικό, όπως απαιτεί το αρθ. 28 αρ. 2 της ως άνω

⁷⁸ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 971.

Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης. Ωστόσο, από την ένορκη κατάθεση της μάρ-τυρα αποδείχθηκε ότι τέτοιο πιστοποιητικό δεν μπορεί να προσκομιστεί, καθώς έχουν παρέλθει πενήντα και πλέον έτη από την έκδοση της υπό αναγνώριση απόφασης και έχουν καταστραφεί τα σχετικά αρχεία του εκδόσαντος αυτήν Δικαστηρίου. Εν όψει της αδυναμίας αυτής, το Δικαστήριο, για την απόδειξη της νόμιμης και εμπρόθεσμης κλήτευσης της ως άνω (πρώην) συζύγου του αιτούντος, αρκείται ατην από 29-10-2009 υπεύθυνη δήλωση αυτού (Θεωρημένη νομοτύπως και αρμοδίως για το γνήσιο της υπογραφής του τελευταίου), που την βεβαιώνει, η οποία (δήλω-ση) παραδεκτά λαμβάνεται υπόψη από το Δικαστήριο... Εξάλλου, η διάταξη του αρθ. 28 αρ. 2 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης, που απαιτεί η νόμιμη κλήτευση τον ερημοδικασθέντος διαδίκου να αποδεικνύεται από σχετικό πιστοποιητικό, εν προκειμένω δεν εμποδίζει την απόδειξη της επίμαχης κλήτευσης βάσει της παραπάνω υπεύθυνης δήλωσης του αιτούντος, καθώς, ατην εξεταζόμενη περίπτωση, παραμερίζεται, ως εισάγουσα αυστηρότερη ρύθμιση, από την αντίστοιχη -αν και εν μέρει διαφοροποιημένη... - ευνοϊκότερη, πάντως, διάταξη του εσωτερικού δικαίου, ήτοι τη διάταξη του αρθ. 323 αρ. 3 ΚΠολΔ, που δεν θέτει περιορισμούς στον τρόπο απόδειξης της νόμιμης κλήτευσης του εναγομένου στη δίκη, επί της οποίας εκδόθηκε η κάθε φορά υπό αναγνώριση απόφαση, αλλά, αντίθετα, επιτρέπει να αποδεχθεί αυτή με κάθε αποδεικτικό ... Η δε απόδειξη της συνεπάγεται πως ο εναγόμενος δεν στερήθηκε το δικαίωμα της υπεράσπισης και της συμμετοχής στη δίκη, επι της οποίας εκδόθηκε η υπό αναγνώριση απόφαση⁷⁹...».

Διαφορετικά διατάσσεται επανάληψη της συζήτησης, για να προσκομιστεί αναγκαίο δικαιολογητικό, εκτός και αν δεν νοείται επίδοση, όπως π.χ. σε υποθέσεις αφάνειας ή συναινετικού διαζυγίου, ή ως προς τον επισπεύδοντα την αλλοδαπή δίκη διάδικο. Δεκτές έγιναν στην νομολογία και εναλλακτικές λύσεις, όπως η προσκομιδή πιστοποιητικού διαζυγίου ή κειμένου διορθωτικής απόφασης, όταν η αρχική αλλοδαπή απόφαση δεν περιέχει σχετικές

⁷⁹ ΜονΠρΘες 36431/2009, ΝΟΜΟΣ

πληροφορίες. Όταν δεν αποδεικνύεται κλήτευση, αλλά η αίτηση αναγνώρισης υποβάλλεται από τον διάδικο που ερημοδικάστηκε στην αλλοδαπή δικη, η απόφαση δεν προσκρούει στα άρθ. 24 και 28 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης 1981 και εύλογα δεν απαιτείται η υποβολή βεβαίωσης του άρθρου 28§2 Σύμβασης. Το ίδιο άλλωστε ισχύει και όταν ο ερημοδικασθείς διάδικος αποστέλλει δήλωση στο ρωσικό δικαστήριο με την οποία συνομολογεί την αίτηση ή την ερήμην συζήτηση. Από το αστικό δικονομικό δίκαιο της Ρωσίας, νομολογήθηκε ότι δεν είναι αναγκία η κλήτευση σε περίπτωση άγνωστης διαμονής του προς τον επίδοση, καθώς καταχυρώνεται η εκπροσώπηση του ερημοδικασθέντος. Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αποφάσεις αναγνώρισης πατρότητας, το εισαγωγικό δικογραφο των οποίων επιδόθηκε στον Ληξίαρχο, υπό την ιδιότητα του αντιπροσώπου του ήδη εκλιπόντος εναγομένου⁸⁰.

2.Αρνητικές προϋποθέσεις αναγνώρισεως των αποφάσεων.

1)Ημεδαπή απόφαση μεταξύ των ιδίων διαδίκων για το ίδιο ζήτημα.

Εκκρεμοδικία ενώπιον των ημεδαπών δικαστηρίων κατά το άρθρο 24 αριθ. 3 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης, σημαίνει πρακτικά ότι απόφαση δικαστηρίου του αντισυμβαλλόμενου κράτους δεν μπορεί να αναγνωρισθεί αν έχει προηγουμένως εκδοθεί (και παράγει δεδικασμένο) στην Πολιτεία, όπου επιδιώκεται η αναγνώριση. Η στοιχειοθέτησή του δεν προϋποθέτει κατ' ανάγκη αντίθεση των δεδικασμένων των δύο αποφάσεων, κατά διαφοροποίηση προς την αντίστοιχη διάταξη του κοινού δικαίου (άρθρο 323 αριθ. 4 ΚΠολΔ). Ως εκ τούτου, η αλλοδαπή απόφαση δεν μπορεί να αναγνωρισθεί στην ημεδαπή, απλώς και μόνο επειδή εκδόθηκε προγενέστερη απόφαση μεταξύ των ιδίων διαδίκων για το ίδιο ζήτημα από ελληνικό δικαστήριο, έστω και αν οι αποφάσεις

⁸⁰ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 971

επέλυσαν τη διαφορά κατά τον αυτό τρόπο. Όμως το κώλυμα υφίσταται επίσης σε περίπτωση που υπάρχει εκκρεμής δίκη ενώπιον των ημεδαπών δικαστηρίων («ή αν καμιά αγωγή δεν έχει εγερθεί προηγουμένως ενώπιον δικαστηρίου του Συμβαλλομένου αυτού Μέρους για την ίδια υπόθεση»). Για να στοιχειοθετηθεί το κώλυμα του άρθρου 24 αριθ. 3 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 αρκεί επομένως η έγερση αγωγής ενώπιον των δικαστηρίων του Συμβαλλομένου κράτους, όπου ζητείται η αναγνώριση ή η κήρυξη της εκτελεστότητας. Μοναδικός περιορισμός είναι να έχει ασκηθεί η αγωγή σε χρόνο προγενέστερο της εκδόσεως της αλλοδαπής αποφάσεως. Η λύση αυτή που αναγορεύει την εκκρεμοδικία σε κώλυμα είναι υπερβολική, καθώς διευκολύνει την προσπάθεια του ηττηθέντος διαδίκου να ματαιώσει την αναγνώριση ή την κήρυξη της εκτελεστότητας.

Για τον λόγο αυτόν ενδείκνυται προκειμένου να αμβλυνθούν τυχόν αρνητικές παρενέργειες, η συστατική ερμηνεία του άρθρου 24 αριθ. 3 Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981, έτσι ώστε η συνδρομή του εξεταζόμενου κωλύματος να προϋποθέτει όχι απλά ταυτότητα διαδίκων, αλλά και δικονομική ιδιότητα (ενάγων - εναγόμενος κ.ο.κ) σε καθεμιά από αυτές⁸¹. Σχετικά πρέπει να σημειωθούν τα ακόλουθα: Αν και η διάταξη υιοθετεί ευρεία διατύπωση, υπό την οποία θα μπορούσε να γίνει δεκτό, κατά τα όσα γίνονται δεκτά με βάση το εσωτερικό δίκαιο σε ανάλογα προβλήματα (υποκειμενικά όρια εκκρεμοδικίας και δεδικασμένου⁸²), ότι η ταυτότητα της δικονομικής θέσης των διαδίκων δεν αποτελεί αναγκαίο όρο για τη στοιχειοθέτηση του κωλύματος, η λύση αυτή θα παρείχε ανά πάσα στιγμή στον κακόπιστο ηττηθέντα διάδικο της αλλοδαπής δίκης, που πιθανολογεί τη δικονομική του ήττα, τη δυνατότητα να παρεμποδίσει την αναγνώριση ή την κήρυξη της εκτελεστότητας της αποφάσεως, εγείροντας ενώπιον των ημεδαπών δικαστηρίων, αρνητική

⁸¹ Βασιλακακης\Γιαννόπουλος ΧρίΔ 2002 σελ. 971

⁸² Στο πλαίσιο της ερμηνείας του άρθρου 324 ΚΠολΔ γίνεται δεκτό ότι η μεταβολή της δικονομικής θέσης του διαδίκου (από ενάγων εναγόμενος και αντίστροφα) δεν συνιστά μεταβολή της ιδιότητας του διαδίκου. Βλ. σχετικώς: Κεραμέα/Κονδύλη Νίκα & Κουσουύλη), ό.π. σημ. 3, τ. Ι, άρθρ 324 αρ. 1 Κονδύλη, ό.π. σημ. 84, σελ. 306.

αναγνωριστική αγωγή ως προς την έννομη σχέση που εκκρεμεί ενώπιον του αλλοδαπού δικαστηρίου. Συνεπώς, είναι αναγκαία η περιοριστική ερμηνεία της συγκεκριμένης προϋποθέσεως, έτσι ώστε η συνδρομή της να προσ απαιτεί και ταυτότητα της διαδικαστικής θέσης των διαδίκων σε αμφοτέρως τις δίκες.

II.4.3. Διεθνής δικαιοδοσία του αλλοδαπού δικαστηρίου.

Σε αντίθεση με τη βασική ρύθμιση του άρθρου 323 αριθ. 2 ΚΠολΔ, το οποίο εισάγει την αρχή του ελέγχου της έμμεσης διεθνούς δικαιοδοσίας, με βάση την «αντεστραμμένη» εφαρμογή των ελληνικών διατάξεων για τη διεθνή δικαιοδοσία. αλλά και την εξαίρεση του άρθρου 780 ΚΠολΔ⁸³, η Σύμβαση κατ' αρχήν αποκλείει τον έλεγχο της διεθνούς δικαιοδοσίας του αλλοδαπού δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση. Συγκεκριμένα, κατά το άρθρο 24 αριθ. 4 της Ελληνοσοβιετικής Συμβάσης του 1981, η άρνηση αναγνώρισεως της αλλοδαπής αποφάσεως λόγω ελλείψεως διεθνούς δικαιοδοσίας του δικαστηρίου που εξέδωσε την απόφαση, περιορίζεται αποκλειστικά στις περιπτώσεις, όπου για την επίδικη διαφορά καθιερύεται αποκλειστική δικαιοδοσία των δικαστηρίων της Πολιτείας αναγνώρισεως σύμφωνα με τις δικές της διατάξεις περί διεθνούς δικαιοδοσίας (όπως π.χ. συμβαίνει για την αποκλειστική δικαιοδοσία του *forum rei sitae* επί εμπραγμάτων αγωγών, κατά τη συνδυασμένη εφαρμογή των άρθρων 3 και 29 ΚΠολΔ). Κατά συνέπεια, είναι δυνατή η αναγνώριση αποφάσεως προερχόμενης από το αντισυμβαλλόμενο κράτος, ακόμη και στην περίπτωση που το αλλοδαπό δικαστήριο που την εξέδωσε θα στερείτο δικαιοδοσίας κατά το ελληνικό δίκαιο, εφόσον δεν υφίσταται σύμφωνα με το τελευταίο αποκλειστική δικαιοδοσία των ημεδαπών δικαστηρίων. Επιπλέον, επειδή το άρθρο 26. αριθ. 4 της Ελληνοσοβιετικής

⁸³ Σύμφωνα με την εν λόγω διάταξη, παράγει ισχύ η αλλοδαπή απόφαση εκουσίας δικαιοδοσίας εφόσον εκδόθηκε από αλλοδαπό δικαστήριο που είχε διεθνή δικαιοδοσία κατά το δικονομικό δίκαιο της Πολιτείας, της οποίας οι κανόνες είναι εφαρμοστέοι κατά τους ημεδαπούς κανόνες συγκρούσεως επί της ουσίας της υποθέσεως (*lex processualis 103 civilis causae*). Η *ratio* της ρυθμίσεως αυτής εντοπίζεται στην έλλειψη αυτοτέλειας της αποφάσεως εκουσίας δικαιοδοσίας έναντι του ουσιαστικού δικαίου. Βλ. Μητσοπουλο σε ΠρΑναΘΕπ, σ. 391.

Συμβάσης του 1981 αναφέρεται ρητά σε αποκλειστική αρμοδιότητα του κράτους εκτελέσεως, πρέπει να γίνει δεκτό ότι το εν λόγω κώλυμα δεν στοιχειοθετείται ούτε στην περίπτωση που κατ' αντεστραμμένη εφαρμογή των ελληνικών δικονομικών διατάξεων, στοιχειοθετείται η αποκλειστική διεθνής δικαιοδοσία των δικαστηρίων τρίτης Πολιτείας. Αντίστοιχα, με βάση την εν λόγω ρύθμιση, δεν εξετάζεται η ύπαρξη διεθνούς δικαιοδοσίας του κράτους προελεύσεως της απόφασης σύμφωνα με το εκεί ισχύον δικονομικό δίκαιο. Ως εκ τούτου, ο ηττηθείς διάδικος δεν μπορεί να αποτρέψει την αναγνώριση της αλλοδαπής απόφασης προβάλλοντας έλλειψη δικαιοδοσίας των δικαστηρίων της Πολιτείας προελεύσεως της απόφασης κατά το δίκαιο αυτό.

11.4.4. Έλεγχος της ενδεχόμενης αντιθέσεως της απόφασης στην ημεδαπή δημόσια τάξη.

Αναμφισβήτητα η σημαντικότερη ιδιοτυπία των διαταξεων αναφορικά με την αναγνώριση δικαστικών αποφάσεων που περιέχει η Σύμβαση συνίσταται στο ότι μεταξύ των τιθέμενων όρων δεν περιλαμβάνεται και ο έλεγχος της ενδεχόμενης αντιθέσεως της απόφασης προς την ημεδαπή δημόσια τάξη. Με την παράλειψη αυτή η Σύμβαση αποκλίνει πλήρως τόσο από τη λύση του εσωτερικού δικαίου (άρθρο ως 323 άρθρ, 5 ΚΠολΔ) όσο και από την πρακτική που ακολουθείται παγίως κατά τη σύναψη διεθνών συμβάσεων με αντικείμενο την αναγνώριση ή την κήρυξη της εκτελεστότητας και συνίσταται στην υιοθέτηση όρου, σύμφωνα με τον οποίο η αλλοδαπή απόφαση δεν πρέπει να αντικείται στη δημόσια τάξη του κράτους αναγνωρίσεως.

Επιπλέον η παράλειψη αυτή είναι αξιοπερίεργη, αν συνυπολογισθεί ότι στα συμβαλλόμενα μέρη κατά τον χρόνο υπογραφής της Συμβάσεως επικρατούσαν διαμετρικώς αντίθετα κοινωνικοπολιτικά συστήματα, με αποτέλεσμα να υφίστανται σημαντικές διαφορές στο πεδίο του ουσιαστικού δικαίου και, συνακόλουθα, να είναι δεδομένο ότι ορισμένες από τις ουσιαστικές διατάξεις του δικαίου του ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν θα μπορούσαν να

θεωρηθούν σύμφωνες προς τις θεμελιώδεις αρχές της έννομης τάξης του άλλου. Με βάση τα ανωτέρω η απουσία από τη Σύμβαση, και ειδικότερα από το άρθρο 24, όρου που να προσαπαιτεί την έλλειψη αντιθέσεως προς τη δημόσια τάξη του κράτους αναγνώρισεως δεν μπορεί παρά να αποδοθεί σε αβλεψία των συντακτών της.

Η κρίση αυτή έχει ιδιαίτερη σημασία ως προς τη λύση στο ερώτημα που ανακύπτει, δηλαδή εάν, παρά την απουσία ειδικού όρου, η αντίθεση της αλλοδαπής αποφάσεως προς τη δημόσια τάξη του κράτους αναγνώρισεως παρακωλύει την αναγνώριση ή την κήρυξη της εκτελεστότητας.

Στο πεδίο του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου *stricto sensu* γίνεται δεκτό ότι ακόμη και αν το εφαρμοστέο δίκαιο υποδεικνύεται βάσει διεθνούς συμβάσεως, η οποία δεν καθιερώνει ρητά την επιφύλαξη δημόσιας τάξης, είναι δυνατόν και στην περίπτωση αυτή να αποκλεισθεί η εφαρμογή του, με προσφυγή στη γενικής εμβέλειας διάταξη του άρθρου 33 ΑΚ. Η άποψη αυτή στηρίζεται στο επιχείρημα ότι τα συμβαλλόμενα στη διεθνή Σύμβαση μέρη είναι αδύνατον να γνωρίζουν κατά τη σύναψή της το σύνολο των κανόνων δικαίου των υπολοίπων μερών, ώστε να μπορούν να εκτιμήσουν κατά πόσο το τελευταίο είναι συμβατό προς την έννομη τάξη τους, ενώ επίσης δεν θα μπορούσαν να αποκλείσουν το ενδεχόμενο να παράγονται αντίθετα προς τη δημόσια τάξη αποτελέσματα από μεταγενέστερες μεταβολές του αλλοδαπού δικαίου⁸⁴. Επιβάλλεται εδώ να υπογραμμισθεί ότι η κρατούσα άποψη ως προς τη σχέση κοινού εσωτερικού δικαίου και διεθνούς συμβάσεως (επί της οποίας τοποθετηθήκαμε κριτικά) επιτρέπει αρκετά ανώδυνα την αποδοχή της ορθή απόψεως, μέσω της συμπληρωματικής εφαρμογής του άρθρου 323 αριθ. 5 ΚΠολΔ.

Κυρίως όμως, υπέρ της αποδοχής του ελέγχου της πιθανής αντιθέσεως της αποφάσεως στη δημόσια τάξη, παρα την παράλειψή της, από τις προϋποθέσεις αναπτύξεως των υπερεδαφικών αποτελεσμάτων συνηγορεί η Αιτιολογική

⁸⁴ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 972

Έκθεση της Συμβάσεως. Συγκεκριμένα κατα το εδ. ι' σημειώνεται ότι: «η Σύμβαση αυτή ακολουθεί τις γενικές αρχές της διεθνούς πρακτικής στα θέματα αυτά (αναφέρεται στα ζητήματα που ρυθμίζονται απο τη Σύμβαση) καθώς και το προηγούμενο άλλων Συμβάσεων αυτού του είδους με άλλες Ανατολικοευρωπαϊκές χώρες».

Δεδομένου ότι το σύνολο των εν λόγω Συμβάσεων περιλαμβάνει τις προϋποθέσεις για την αναγνώριση υπερεδαφικών αποτελεσμάτων των δικαστικών αποφάσεων των συμβαλλόμενων μερών τον έλεγχο της πιθανής αντίθεσης της αλλοδαπής απόφασης προς τη δημόσια τάξη, πρέπει να γίνει δεκτό, ενόψει, και της βαρύτητας που αποδίδουν τα άρθρα 31 και 32 ΣΒιεννης 1969 στην αναζήτηση κατά την ερμηνεία των διεθνών συνθηκών της πραγματικής βουλήσεως των συμβαλλόμενων κρατών, ότι η αντίθεση της αποφάσεως στη δημόσια τάξη, αποτελεί και στο πλαίσιο της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασεις του 1981, κώλυμα αναγνώρισεως της αποφάσεως, έστω και χωρίς να αναφέρεται ρητά, αφού κατά τα ανωτέρω η παράλειψη αυτή μόνο σε νομοθετική παραδρομή μπορεί να αποδοθεί.

Με βάση τις σκέψεις αυτές και τη συνακόλουθη διορθωτική ερμηνευτική προσέγγιση της ρυθμίσεως του άρθρου 24 της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης του 1981 πρέπει να θεωρηθεί ότι η αντίθεση προς την ημεδαπή δημόσια τάξη αποφάσεως εμπιπτούσης στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης επιτρέπει στα ημεδαπά δικαστήρια να αρνηθούν να την αναγνωρίσουν η να την κηρύξουν εκτελεστή εν προκειμένω⁸⁵.

Όπως έχει ήδη προαναφερθεί η Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981 δεν λέει για το περιεχόμενο της δημόσιας τάξης στην οποία δεν πρέπει να αντίκειται η αναγνωρισμένη απόφαση, όμως η έννοια αυτή βρίσκεται στην νομολογία. Σε σειρά αποφάσεων που εφάρμοσαν τη διμερή σύμβαση εξετάζεται η ενδεχομενη πρόσκρουση της ρωσικής απόφασης στην ελληνική δημόσια τάξη, μολονότι δεν

⁸⁵ Βασιλακακης/Γιαννόπουλος ΧρΙΔ 2002 σελ. 972.

υπάρχει σχετική προϋπόθεση στο κείμενό της. Η εξέτασή της κρινεται απαραίτητη⁸⁶.

Σε σχετική απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης κριθηκε ότι απορρέει δεδικασμένο στην ελληνική επικράτεια μια απόφαση του ρωσικού δικαστηρίου, και το ελληνικό δικαστήριο ατιολογώντας οτι η αναγνωρισμένη απόφαση δεν αντίκειται σε διατάξεις δημόσιας τάξης συμείωσε τα εξής: «...Περαιτέρω, η αλλοδαπή απόφαση διαζυγίου δεν έρχεται σε σύγκρουση με την ημεδαπή δημόσια τάξη και τα χρηστά εν γένει ήθη της ελληνικής έννομης τάξης κατά την έννοια του άρθρου 33 ΑΚ (βλ. Μαριδάκη «η εκτέλεση των αλλοδαπών αποφάσεων» παρ. 4. σελ. 65, ΑΠ 812/1977 ΝοΒ26. 511), αφού η αντίθεση προς τα χρηστά ήθη ή τη δημόσια τάξη, δεν κρίνεται από τις διατάξεις που εφάρμοσε το αλλοδαπό δικαστήριο και από τους αποδεικτικούς κανόνες που ακολούθησε το δίκαιο της Πολιτείας του, προκειμένου να διαμορφώσει την τελική του κρίση, παρά από το αν τούτο το αποτέλεσμα της δικαστικής του κρίσης προσβάλλει την Ελληνική Δημόσια Τάξη ή είναι αντίθετο στα χρηστά ήθη⁸⁷ (βλ. Γεωργιάδη «εκτέλεση και αναγνώριση αλλοδαπών αποφάσεων» Αρμ.28. σελ.602-603)..»

Στο σύνολό τους σχεδόν τα δικαστήρια δεν έχουν διαπιστώσει αντιθεση προς τη δημόσια ταξη. Σε μια όμως περίπτωση απορριφθηκε η αιτηση αναγνώρισης απόφασης υιοθεσίας απο τη βιολογική γιαγιά των τέκνων.

Έτσι, στην απόφαση του Μονομελούς Πρωτοδικείου Θεσσαλονίκης 32367\2009 αναφέρθηκε ότι: «...όπως αποδεικνύεται, η Χ., γεννήθηκε στις 08.05.1953 και τα τέκνα στις 06.01.2011 και 08.01.2011, με αποτέλεσμα η διαφορά ηλικίας μεταξύ υιοθετούσας-υιοθετουμένων να εκφεύγει κατά πολύ της διαφοράς που προβλέπεται στη διάταξη 1544 τον ελληνικού Αστικού Κώδικα. Εξάλλου, με την επιλογή, από την πλευρά της αιτούσας, του θεσμού της υιοθεσίας για την ίδρυση συγγένειας, -η οποία συναντάται σε περιπτώσεις εγκαταλελειμμένων

⁸⁶ Γέσιου-Φαλσή ο.π.παρ 92 αρ.234 επ. σελ.1029.

⁸⁷ ΜονΠρΘες 32367/2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ

τέκνων που στερούνται γονικής φροντίδας και όχι σε περιπτώσεις τέκνων που γεννήθηκαν κατόπιν εφαρμογής μεθόδων τεχνητής αναπαραγωγής-, παρακάμπτεται ολόκληρο το νομικό καθεστώς για την *ad hoc* ρύθμιση των περιπτώσεων αυτών, που πρόσφατα νομοθετήθηκε με τον Ν 3089/1002... Εν προκειμένω, αναμφίβολα διακυβεύεται σοβαρά η συστηματική και η αξιολογική ενότητα του οικογενειακού και γενικότερα του ιδιωτικού δικαίου, αφού οδηγούμαστε στο παράδοξο να αναγνωρίζεται νομικά ως μητέρα των τέκνων η βιολογική γιαγιά τους χωρίς συνδρομή των προϋποθέσεων ούτε της υιοθεσίας ούτε της προσφυγής στην τεχνητή γονιμοποίηση, κατά το ελληνικό νομικό σύστημα, αφού, πρωτίστως, αφενός μεν η ίδια διανύει το 58ο έτος της ηλικίας της, κατά τον κατά την προσφυγή χρόνο διενέργειας της εξωσωματικής γονιμοποίησης, αφετέρου η προσφυγή σε μεθόδους ιατρικής υποβοήθησης δεν αντιστοιχεί σε ιατρική αναγκαιότητα, αλλά στην ανακούφιση της προσωπικής απώλειας από τον θάνατο του γιού της και στην αγωνία της να παισιωθεί κατ'άλλη με απο συγγενικά αυτού πρόσωπα, όπως, άλλωστε, δύναται να αναλάβει την επιμέλεια των τέκνων, προς το «συμφερον» τούς, και με άλλους θεσμούς τον αστικού δικαίου. Κατά συνέπεια, το Δικαστήριο έκρινε ότι στην προκείμενη περίπτωση συντρέχει η αρνητική προϋπόθεση της αντίθεσης της απόφασης τον αλλοδαπού Δικαστηρίου στην ημεδαπή δημόσια τάξη⁸⁸».

II.4.5. Ύπαρξη Αποκλειστικής αρμοδιότητας του ελληνικού δικαστηρίου.

Σύμφωνα με το άρθρο 24 παρ 4. της Ελληνοσοβιετικής Σύμβασης οι αποφάσεις αναγνωρίζονται και εκτελούνται αν «σύμφωνα με τις διαταξεις της παρούσας Συμβάσεως η υπόθεση δεν ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα οργάνου του Συμβαλλομένου μερους στο έδαφος του οποίου η απόφαση πρέπει να αναγνωριστεί ή να εκτελεστεί».

⁸⁸ ΜονΠρΟρεσ 7013/2013, ΕφΑΔ 2013, 336.

Έτσι σε μια απόφασή του το Συμβούλιο της Επικρατείας αποφάνθηκε ότι δεν δεσμεύεται από το, δεδικασμένο ρωσικών αποφάσεων, οι οποίες αναγνώρισαν την ύπαρξη της ελληνικής εθνικότητας στους αιτούντες παρά την αναγνώριση τους από τα ελληνικά δικαστήρια πρώτον, επειδή η εξουσία αυτή ανήκει αποκλειστικά και κυριαρχικά στο Ελληνικό Κράτος, και δεύτερον, επειδή το Ελληνικό Δημόσιο δεν ήταν διάδικος στις αλλοδαπες δίκες, έτσι ώστε να δεσμεύεται από το δεδικασμένο τους.

Έτσι το τμήμα του Συμβουλίου της Επικρατείας 4862/2012 με απόφασή του και λόγω «της σπουδαιότητας του ανωτέρω ανακύψαντος ζητήματος της, κατά την διαδικασία διαπιστώσεως της ελληνικής ιθαγενείας, αποδεικτικής ισχύος αλλοδαπής δικαστικής αποφάσεως που αποφαινεται για την ελληνική εθνικότητα του ενδιαφερομένου⁸⁹», παρέπεμψε το θέμα στην επταμελή σύνθεση του Δ' τμήματος, το οποίο με την σειρά του, έκρινε ως εξής:

«Επειδή, ο καθορισμός της ιθαγενείας εκάστου προσώπου διέπεται κυριαρχικώς από τη νομοθεσία του οικείου Κράτους, ως εκ τούτου δε, τα προκύπτοντα εκάστοτε ζητήματα περί της ιθαγενείας προσώπου, το οποίο διεκδικεί (ή αποκρούει) την ελληνική ιθαγένεια, κρίνονται από την Διοίκηση και τα Δικαστήρια κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (βλ. Σ.Ε. 1081/1940, 1099/1936, 2/1934), η οποία, βάσει της αρχής της εδαφικότητας στην άσκηση κυριαρχίας, αναγνωρίζει αρμοδιότητες μόνο σε όργανα της ελληνικής πολιτείας (βλ. Σ.Ε. 2546-7/2002 επταμελούς συνθέσεως). Εξ άλλου, αναγκαία προϋπόθεση για την, κατά το προπαρατεθέν άρθρο 7 του ν. 2130/1993, διαπίστωση της ελληνικής ιθαγενείας αποτελεί η ιδιότητα του ενδιαφερομένου ως «ομογενούς», ως ανήκοντος, δηλαδή, στο ελληνικό έθνος, αναγκαίο δε στοιχείο της εν λόγω ιδιότητας αποτελεί η ελληνική εθνική συνείδηση (βλ. Σ.Ε. 1121/2011, 1644/2010, 1883, 2633/2009, 275/1999, 2756/1983), η οποία συνάγεται από την εν γένει συμπεριφορά του και τα λοιπά στοιχεία και χαρακτηριστικά της προσωπικότητός του (βλ. Σ.Ε. 1121/2011, 2756/1983 κ.ά.). Εν όψει των

⁸⁹ ΣτΕ 4862/2012, ΝΟΜΟΣ

ανωτέρω, στην ελληνική έννομη τάξη, η διαπίστωση της ιδιότητας του ομογενούς δεν δύναται, ως προϋπόθεση για την επέλευση εννόμων συνεπειών, ιδίως επί ζητημάτων αφορώντων στην ελληνική ιθαγένεια (η οποία αποτελεί σχέση δημοσίου δικαίου προς το ελληνικό κράτος), να εξαρτάται από την σχετική κρίση δικαστηρίων ή αρχών αλλοδαπής πολιτείας (πρβλ. Σ.Ε. 2546-7/2002 επταμελούς συνθέσεως). Ειδικότερα, προκειμένου περί της, κατά το άρθρο 7 του ν. 2130/1993, διαπιστώσεως της ελληνικής ιθαγένειας ομογενούς, αποφάσεις αλλοδαπών δικαστηρίων που διαπιστώνουν την ελληνική «εθνικότητα» του ενδιαφερομένου δεν αποτελούν νόμιμα στοιχεία αποδεικτικά της ιδιότητας αυτού ως ομογενούς. Αλλωστε, ως προς ζητήματα τα οποία ρυθμίζονται κυριαρχικώς από την ελληνική νομοθεσία και εμπίπτουν, κατά τα ανωτέρω, στην δικαιοδοσία των ελληνικών δικαστηρίων, ο Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας, στα άρθρα 780 και 323, αποκλείει, αντιστοίχως, την αναγνώριση τόσο της ισχύος αλλοδαπής δικαστικής απόφασης (ως απόφασης εκουσίας δικαιοδοσίας) όσο και του παραγομένου από αλλοδαπή δικαστική απόφαση δεδικασμένου.....

Επειδή, εφ' όσον η συνδρομή των προϋποθέσεων για την επέλευση εννόμων συνεπειών επί ζητημάτων αφορώντων στην ελληνική ιθαγένεια (όπως είναι, κατά το άρθρο 7 του ν. 2130/1993, η διαπίστωση της ιδιότητας ορισμένου προσώπου ως ανήκοντος στο ελληνικό έθνος) κρίνεται κυριαρχικώς από τα διοικητικά όργανα και τα δικαστήρια της ελληνικής πολιτείας κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας, αποκλείεται, επί των ζητημάτων τούτων, τόσο η αναγνώριση της ισχύος αλλοδαπής δικαστικής απόφασης που διαπιστώνει την ελληνική «εθνικότητα» του ενδιαφερομένου, όσο και του τυχόν παραγομένου από την απόφαση αυτή δεδικασμένου (τούτο δε ανεξαρτήτως του ζητήματος αν το Ελληνικό Δημόσιο καταλαμβάνεται από το δεδικασμένο της απόφασης αυτής, έχοντας, ενδεχομένως, διατελέσει διάδικος ενώπιον του αλλοδαπού δικαστηρίου)....Επειδή, εξ άλλου σύμφωνα με την Σύμβαση δικαστικής αρωγής μεταξύ της Ελλάδος και της Ενώσεως Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών, η οποία κυρώθηκε με τον ν. 1242/1981 (Φ.Ε.Κ.44Α'), η αναγνώριση και εκτέλεση

των δικαστικών αποφάσεων του ενός Συμβαλλομένου Μέρους στο έδαφος του ετέρου (άρθρα 23 επ.) προϋποθέτει, μεταξύ άλλων, ότι «η υπόθεση δεν ανήκει στην αποκλειστική αρμοδιότητα οργάνου του Συμβαλλομένου Μέρους στο έδαφος του οποίου η απόφαση πρέπει να αναγνωρισθεί ή να εκτελεσθεί⁹⁰» (άρθρο 24 περ. 4).»

⁹⁰ ΣτΕ 316/2014, ΝΟΜΟΣ

III. Σύμβαση δικαστικής αρωγής μεταξύ Ιταλίας και Ρωσίας του 1979.

III.1. Η διαδοχή της Ρωσίας στη Σύμβαση δικαστικής αρωγής σε αστικές υποθέσεις μεταξύ Ιταλίας και ΕΣΣΔ που υπογράφηκε στη Ρώμη το 1979. Το χαρακτηριστικό της Σύμβασης.

Η διμερής συμφωνία μεταξύ Ιταλίας και ΕΣΣΔ για τη δικαστική αρωγή σε αστικές υποθέσεις, υπογράφηκε στη Ρώμη στις 25 Ιανουαρίου 1979. Μετά την αποσύνθεση της Σοβιετικής Ένωσης, τα κράτη μέλη της Κοινότητας Ανεξαρτήτων Κρατών (σχεδόν όλες οι πρώην δημοκρατίες της ΕΣΣΔ) δεσμεύτηκαν να διασφαλίσουν, σύμφωνα με τις συνταγματικές τους διαδικασίες, την τήρηση των διεθνών υποχρεώσεων που απορρέουν από τις συνθήκες και τις συμφωνίες που συνήψε η πρώην ΕΣΣΔ.

Η Ρωσική Ομοσπονδία εισήλθε ως διάδοχος στις νομικές σχέσεις της Σοβιετικής Ένωσης χωρίς να συνάψει ειδική συμφωνία με την Ιταλία. Τότε η κυβέρνηση της Ιταλίας και η κυβέρνηση της Ρωσικής Ομοσπονδίας ενέκριναν ένα πρωτόκολλο του 1997 που απαριθμεί όλες τις διμερείς συμφωνίες και συμφωνίες μεταξύ της Ιταλίας και της ΕΣΣΔ μεταξύ του 1924 και του 1991, συμπεριλαμβανομένης της Σύμβασης για δικαστική αρωγή απο 25 Ιανουαρίου 1979⁹¹. Ο λόγος αυτής της Σύμβασης δικαστικής αρωγής είναι να συνδυάσει την ανάγκη για βελτιωμένη συνεργασία με τα δυο νομικά συστήματα. Η σύναψη της αποτέλεσε το μέσο για την προστασία των δικαιωμάτων των διαδίκων και την διαφύλαξη της αυτονομίας τους κατά την άσκηση των δικαστικών εξουσιών.

Η Ιταλοσοβιετική Σύμβαση του 1979 σε σχέση με την Ελληνοσοβιετική Σύμβαση 1981 είναι πιο μικρή σε έκταση, αφού δεν περιέχει τις διατάξεις περί κληρονομιάς και διαθήκης ούτε κομμάτι για δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις, αλλά περιλαμβάνει μόνο γενικές διατάξεις που χαρακτηρίζουν το

⁹¹ Βλ. τον κανονισμό της κυβέρνησης της Ρωσικής Ομοσπονδίας (Постановление Правительства РФ) της 02.04.97 n.379 με ενημερώσεις στις 23.01. 2008.

θέμα, τη δομή και τα κριτήρια επί των οποίων βασίζεται η αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων. Το αντικείμενο της Σύμβασης του 1979 είναι η δικαστική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 της Σύμβασης, όπου αναφέρεται ότι "τα δικαστήρια και των δύο Συμβαλλομένων Μερών ... παρέχουν αμοιβαία δικαστική συνδρομή σε αστικές υποθέσεις". Οι δραστηριότητες στον τομέα της παροχής νομικής συνδρομής απαριθμούνται συγκεκριμένα στο άρθρο 3 συμπεριλαμβανομένης της «αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις. Περαιτέρω, το άρθρο 4 προϋποθέτει ότι «κατά την παροχή αμοιβαίας συνδρομής, τα όργανα των συμβαλλομένων μερών θα αλληλοενημερώνονται διπλωματικά». Η αρχή αυτή αντιστοιχούσε στους διαδικαστικούς κανόνες που ίσχυαν και στα δύο κράτη.

Η δομή της Σύμβασης του 1979 χωρίζεται σε τρεις τίτλους. Ο πρώτος Τίτλος, με τίτλο «Γενικές Διατάξεις», κατοχυρώνει τα δικαιώματα και την νομική προστασία των πολιτών και των δύο κρατών. Προβλέπει την εγγύηση για τα φυσικά και νομικά πρόσωπα για ελεύθερη και χωρίς παρέμβαση συμμετοχή στα δικαστήρια και τους φορείς των δύο κρατών. Ο Τίτλος II είναι αφιερωμένος στην αναγνώριση και την εκτέλεση αποφάσεων από τα δύο συμβαλλόμενα κράτη. Ο Τίτλος III, τέλος, αφορά τις "Τελικές Διατάξεις". Η επίλυση τυχόν διαφορών στην ερμηνεία γίνεται με διπλωματικά μέσα (άρθρο 30).

Πρέπει να σημειωθεί ότι σε αντίθεση με τις εσωτερικές ρυθμίσεις των κανόνων ιδιωτικού διεθνούς δικαίου στο Ελληνικό και Ρωσικό δίκαιο, οι οποίοι περιλαμβάνονται στους αστικούς και δικονομικούς κωδικοποιημένους νόμους, στην *ιταλική έννομη τάξη* υπάρχει ένας ξεχωριστός ειδικός νόμος που ρυθμίζει αυτόν τον κλάδο δικαίου. Πρόκειται για το Νόμο 218 της 31 Μαΐου 1995 περί «Μεταρρύθμισης του ιταλικού συστήματος ιδιωτικού διεθνούς δικαίου». Ο νόμος αυτός περιέχει όλες τις διατάξεις του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου καθώς και κανόνες σύγκρουσης, διεθνούς δικαιοδοσίας, εφαρμοστέου δικαίου, αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών αποφάσεων κτλ. Επίσης, οι διατάξεις περί αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών αποφάσεων περιλαμβάνονται στα άρθρα 796-805 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας της Ιταλίας. Η πλήρης

ανάλυση του προαναφερόμενου νόμου είναι θέμα ξεχωριστής εργασίας, πλην όμως κάποιες διατάξεις που σχετίζονται με την Σύμβαση 1979 θα αναφερθούν παρακάτω.

III.2. Ιταλικό δόγμα περί της αναγνώρισης και εκτέλεσης

Όσον αφορά το κριτήριο της αναγνώρισης, πρέπει να σημειωθεί ότι αυτή η αρχή εκείνη την εποχή δεν ήταν αυτόματη αλλά προαπαιτούσε δικαστική διαδικασία. Εξαιρέσεις από την αρχή περιορίστηκαν αυστηρά στις ρητά προβλεπόμενες διατάξεις. Για τον καθορισμό του κριτηρίου της αναγνώρισης αξίζει να αναφέρουμε στην ταξινόμηση που πρότεινε ο G. Morelli για τις διμερείς συμφωνίες που υπέγραψε η Ιταλία. Ο εν λόγω επίσημος μελετητής έκανε διάκριση μεταξύ των συμβάσεων για την νομική ισχύ των αποφάσεων (δεδικασμένου) και κήρυξης εκτελεστότητας, "στην οποία έχει δοθεί η καταλληλότητα της απόφασης για εγγραφή ή μεταγραφή σε δημόσια μητρώα".⁹² Η αναγνώριση του δικαστικού εγγράφου είναι αυτόματη "χωρίς την ανάγκη να βγει άλλη δικαστική απόφαση για τις αποφάσεις που ανταποκρίνεται στις απαιτήσεις", ενώ η «εκτελεστότητα του πρέπει να τηρεί σοβαρές προϋποθέσεις⁹³» Ο λόγος για την αυτόματη κήρυξη του δεδικασμένου των αλλοδαπών αποφάσεων είναι η μεγαλύτερη εμπιστοσύνη, όταν θεωρείται ότι μπορούν να παραγάγουν "καμία ακαταλληλοτητα" (π.χ. συμβάσεις των Βρυξελλών και του Λουγκάνο).

Είναι διαφορετικό το κριτήριο της κήρυξης εκτελεστότητας, το οποίο υπόκειται στην διαδικασία αναγνώρισης των αποφάσεων, που προέρχονται από το άλλο συμβαλλόμενο κράτος, και πρέπει να πληροί συγκεκριμένες προϋποθέσεις. Οι συμβάσεις προβλέπουν ρητώς την διαδικασία της αναγνώρισης σύμφωνα με το δικονομικό δίκαιο του κράτους στο οποίο η αναγνώριση αναζητείται όχι μόνο για την εκτέλεση, αλλά και για την κήρυξη μιας απόφασης ως απόφασης με δύναμη δεδικασμένου.

⁹²«alla quale viene assimilata l'idoneità della sentenza a dar luogo a iscrizione o a trascrizione in pubblici registri» G. Morelli, op. cit., p. 384

⁹³ Il riconoscimento dell'autorità della cosa giudicata è automatico, "senza che occorra una specifica pronuncia giurisdizionale, alle sentenze che rispondono ai requisiti", mentre l'esecutorietà di essa è subordinata ad una serie di condizioni. G. Morelli, op. cit., σελ. 386

Τούτου λεχθέντος και λαμβάνοντας υπόψη την πολιτική «Ψυχρού Πολέμου» που ίσχυε εκείνη την εποχή, μπορούμε να υποθέσουμε ότι η Ιταλοσοβιετική Σύμβαση του 1979 βασίστηκε στο δεύτερο κριτήριο της κήρυξης εκτελεστότητας. Η διαδικασία αναγνώρισης καθιερωνόταν με την αίτηση αναγνώρισης που κατατίθετο ενώπιον του δικαστηρίου στην επικράτεια του κράτους στο οποίο πρέπει να αναγνωρισθεί η απόφαση ή ενώπιον του δικαστηρίου που έλαβε την απόφαση σε πρώτο βαθμό (άρθρο 20). Εξαιρέσεις από τον κανόνα ήταν τα μέτρα εκούσιας δικαιοδοσίας, οι αποφάσεις σχετικά με τη συγγένεια, την προστασία, την επιμέλεια, την υιοθεσία, κ.λπ., οι οποίοι δεν απαιτούσαν την καθιέρωση της διαδικασίας αναγνώρισης. Οι αποφάσεις είχαν την ίδια νομική ισχύ με τη χώρα καταγωγής (άρθρο 19, παράγραφοι 2 και 3). Η διαδικασία της αναγνώρισης και εκτέλεσης διέπεται από το άρθρο. 23 της Σύμβασης, κατά το οποίο "η ενέργεια αυτή διέπεται απο το δίκαιο του συμβαλλόμενου μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, εκτός εάν προβλέπεται διαφορετικά στην παρούσα Σύμβαση. "

Στο παρελθόν για την αναγνώριση ήταν εφαρμοστέοι σε κάθε κράτος οι δικοί του κανόνες για την αναγνώριση αλλοδαπών αποφάσεων. Οι κανόνες του ΚολΔ της Ιταλίας καθιστούσαν υποδεέστερη την αναγνώριση στην διαδικασία. Ως εκ τούτου, η παραπομπή σε εσωτερικούς κανόνες πρέπει να νοείται ως επίσημη παραπομπή, δηλαδή με αναφορά στους κανόνες που ισχύουν κατά τον χρόνο της αναγνώρισης. Στις συμβάσεις δεν προβλεπόταν καμία αυτόματη αναγνώριση. Η εφαρμογή των νέων κανόνων σε αυτό το θέμα προϋποθέτει να είναι σύμφωνη με το *ratio* των Συμβάσεων δικαστικής αρωγής για τη μεγαλύτερη απλούστευση της αναγνώρισης.

Πρέπει να υποτεθεί ότι οι αποφάσεις που πληρούν τις προϋποθέσεις της Ιταλοσοβιετικής σύμβασης του 1979 είναι πλέον αυτομάτως⁹⁴ αναγνωρισμένες, ενώ για την εκτέλεση πρέπει να γίνει η διαδικασία εκτίμησης των απαιτήσεων, η οποία

⁹⁴ «È da ritenere che le sentenze che rispondono ai requisiti posti dalla Convenzione bilaterale del 1979 siano ora di riconoscimento automatico , mentre per l'esecuzione è necessario il ricorso al procedimento di accertamento dei requisiti, che si svolgerà nelle forme del procedimento di cui all'art. 67.» O. Lopez Pegna, I procedimenti relativi all'efficacia delle decisioni stranieri in materia civile, Milano, 2009, σελ. 43

θα διεξαχθεί με τη μορφή της διαδικασίας του άρθρου 67 του Νόμου 218/1995. Υπό την έννοια αυτή, το Εφετείο της Ανκόνα εξέδωσε μια απόφαση με αναφορά στο άρθρο. 23 της Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης του 1979, σύμφωνα με την οποία «η διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων διέπεται από το δίκαιο του συμβαλλόμενου μέρους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση». Το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι οι διαδικαστικοί κανόνες που ισχύουν δυνάμει αυτής της παραπομπής αποτελούν το ισχύον δίκαιο του νόμου αριθ. 218/1995⁹⁵.

Μεταξύ των ειδικών κανόνων που θεσπίζονται από τον Διακανονισμό για την Προσαρμογή των Διμερών Συμβάσεων για την Αναγνώριση και την νομική ισχύ των Εξωτερικών Αποφάσεων, μπορεί να προκύψει η ανάγκη συντονισμού με τη διαδικασία που προβλέπεται από το εθνικό δίκαιο. Για να έχουν και ο νόμος για την προσαρμογή της διμερούς σύμβασης και οι κανόνες του κώδικα πολιτικής δικονομίας ίση νομική ισχύ. Το θέμα του συντονισμού μεταξύ των νόμων αφορά ακριβώς την ερμηνεία της Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης του 1979 και η αναγνώριση των ρωσικών αποφάσεων. Στο θέμα του συντονισμού υπήρχαν διαφορετικοί προσανατολισμοί στο δόγμα. Σύμφωνα με τους G. Campies και A. de Pauli, ο γενικός δικονομικός νόμος δεν αποτελεί καταρχήν παρέκκλιση από την ελεύθερη επιλογή των μερών. Διαφορετικά θα μπορούσαν να οδηγήσουν σε ιδιωτικές αξιολογήσεις της ευκολίας για να προνοήσουν τον ισχύοντα κανόνα. Αυτό το επικρατέστερο δόγμα μοιράζεται από τη νομολογία. Morelli και Cansacchi υποστηρίζουν διαφορετικά ότι θα άφηναν τα μέρη να επιλέξουν την αναγνώριση που προβλέπεται από ειδικούς κανόνες ή γενικούς κανόνες, αναφέροντας ότι δεν υπάρχει υποκατάσταση ειδικών κανόνων προσαρμογής σε γενικούς κανόνες υπό την έννοια ότι αποκλείεται η δυνατότητα εφαρμογής του δεδομένου ότι αυτό θα οδηγούσε σε υπερβολική τροποποίηση του ιταλικού δικαίου, που δεν απαιτείται από τους κανόνες προσαρμογής στις διεθνείς υποχρεώσεις⁹⁶. Η δογματική σύγκρουση έχει την

⁹⁵ Corte d'Appello di Ancona, 21 luglio 1990, in Riv. Dir. priv. proc., 2000, p.

⁹⁶ Βλ. G. Campies – A. de Pauli, op. cit., σελ. 519

πρακτική σημασία που προκύπτει από τις αντιθέσεις μεταξύ της ερμηνειών της Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης του 1979 η οποία θα συζητηθεί αργότερα.

III.3. Ερμηνεία της Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης του 1979

Ο κανόνας στον Τίτλο II της Σύμβασης αφορά την "διεθνή αρμοδιότητα" που έχει ήδη αντιμετωπιστεί βάσει εσωτερικών κανόνων, καθορίζοντας με τον τρόπο που υποδεικνύεται στο Άρθρο 24. Η Σύμβαση απαιτεί να είναι αρμόδιο το δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση με βάση σειρά κριτηρίων. Το Άρθρο 19 και τα επόμενα ρυθμίζουν τη διαδικασία για την αναγνώριση "οριστικών δικαστικών αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις". Η διαδικασία βασίζεται στην αίτηση αναγνώρισης που υπέβαλε ο πιστωτικός φορέας στο Πρωτοδικείο, το οποίο έλαβε κατ' αρχάς την απόφαση επί της υπόθεσης, η οποία αίτηση με τη σειρά της υποβάλλεται στο αρμόδιο για την έκδοση της απόφασης δικαστήριο. Η μορφή και το περιεχόμενο της αίτησης καθορίζονται από το δίκαιο κάθε συμβαλλόμενου μέρους, αλλά σε κάθε περίπτωση είναι απαραίτητο να επισυνάπτεται η αίτηση αναγνώρισης, όπως προβλέπεται στο άρθρο 21 της Σύμβασης ως ένα ιδίως ένα σοβαρό έγγραφο. Όσον αφορά τη διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης των δικαστικών αποφάσεων, αυτή διέπεται από το δίκαιο του συμβαλλόμενου κράτους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση, εκτός εάν ορίζεται άλλως.

Η Σύμβαση διέπει τις ακόλουθες περιπτώσεις άρνησης αναγνώρισης της απόφασης ως εξής:

(α) αν κάποια συνέπεια της αναγνώρισης βλάπτει την κυριαρχία ή την ασφάλεια ή είναι σε αντίθεση με τις θεμελιώδεις αρχές του συμβαλλόμενου μέρους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση (αρθρ.13)

Β) ο εναγόμενος δεν συμμετείχε στην δίκη, λόγω του γεγονότος ότι σε αυτόν ή στο εκπρόσωπό του δεν ήταν έγκαιρα και με κατάλληλη μορφή επιδόθηκε η κλήτευση για την έναρξη της δίκης.

Γ) το δικαστήριο του συμβαλλόμενου μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση έχει ήδη εκδώσει απόφαση με ισχύ δεδικασμένου μεταξύ των ίδιων διαδίκων για το ίδιο θέμα και για τον ίδιο λόγο.

Δ) σε δικαστήριο του Συμβαλλόμενου Μέρους ήδη εκκρεμεί υπόθεση μεταξύ των ίδιων διαδίκων για το ίδιο θέμα και για τους ίδιους λόγους, που ξεκίνησε μέχρι την υποβολή αίτησης περί αναγνώρισης απόφασης στο δικαστήριο του αιτούντος συμβαλλόμενου μέρους.

Ε) η επίλυση διαφοράς σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες στις οποίες συμμετέχουν αμφοτέρωτα τα συμβαλλόμενα μέρη, αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου μέρους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.

Για να διαπιστωθεί η ύπαρξη τέτοιων περιστάσεων, το δικαστήριο του συμβαλλόμενου κράτους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση μπορεί να ζητήσει διευκρινίσεις από τον διάδικο που υποβάλλει την αίτηση, από εναγόμενο και από το δικαστήριο που έλαβε την απόφαση.

Πρόσφατα, υπήρχε πρόβλημα σύγκρουσης μεταξύ των συμβατικών κανόνων και των κανόνων του εθνικού δικαίου για την επιβολή των ρωσικών αποφάσεων στην Ιταλία.. Για την επίλυση αυτού του προβλήματος υπήρξε έντονη ανταλλαγή σημειώσεων και πληροφοριακού υλικού μεταξύ του Υπουργείου Δικαιοσύνης της Ρωσίας και του ιταλικού Υπουργείου Δικαιοσύνης σχετικά με την εφαρμογή των άρθρων 20 και 23 της Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης του 1979. Εκτός αυτού, έχει γίνει δεκτό ότι, σύμφωνα με το άρθρο 3 της εν λόγω σύμβασης προβλέπεται ότι τα συμβαλλόμενα μέρη παρέχουν αμοιβαία συνδρομή μέσω της αναγνώρισης και εκτέλεσης δικαστικών αποφάσεων σε αστικές υποθέσεις.

Σύμφωνα με τις παραγράφους 2 και 3 του άρθρου 20 της Σύμβασης, η αίτηση αναγνώρισης υποβάλλεται στο δικαστήριο, το οποίο εξέδωσε την απόφαση σε πρώτο βαθμό. Το εν λόγω δικαστήριο διαβιβάζει την αίτηση στο αρμόδιο δικαστήριο για αναγνώριση και εκτέλεση. Η αίτηση μπορεί επίσης να υποβληθεί απευθείας στο αρμόδιο δικαστήριο του συμβαλλόμενου κράτους. Το έντυπο αίτησης και τα στοιχεία που περιέχονται σε αυτό καθορίζονται από το συμβαλλόμενο μέρος.

Το ιταλικό συμβαλλόμενο μέρος απάντησε (με σημείωμα του ιταλικού Υπουργείου Εξωτερικών στις 30.03.2010 αρ. 304 / IV / pm / 16468) ότι ο εθνικός

κανόνας και νόμος προβλέπει ότι η αίτηση αναγνώρισης πρέπει να υποβληθεί από τον πιστωτή (σε πιστωτικές διαφορές) ή εν γένει οποιοδήποτε ενδιαφερόμενο πρόσωπο στο Εφετείο του τόπου κατοικίας του καθ' ού (οφειλέτη) με τη συνδρομή δικηγόρου και ότι η αίτηση αναγνώρισης που υποβλήθηκε μέσω της διπλωματικής αρχής, χωρίς την ανωτέρω διαδικασία, συχνά δεν λαμβάνεται υπόψη από τους Ιταλούς δικαστές λόγω παραβίασης της μορφής και της διαδικασίας.

Το ιταλικό συμβαλλόμενο μέρος στο ίδιο σημείωμα δήλωσε ότι «το ιταλικό νομικό σύστημα είναι πιο περίπλοκο από το ρωσικό», αλλά «αναγνωρίζει αυτόματα την απόφαση των αλλοδαπών δικαστηρίων». Ωστόσο, ο δικονομικός νόμος προβλέπει ότι η πρωτοβουλία του αιτούντος είναι να κινήσει τη διαδικασία μέσω της αγωγής κατά του εναγομένου. Ο Ιταλός δικηγόρος του αιτούντος καθορίζει την ημερομηνία της πρώτης ακρόασης, με την οποία ενημερώνεται ο εναγόμενος. Με τον τρόπο αυτό καθορίζεται η διαφορά και δημιουργείται η αντίφαση. Η διαδικασία αυτή αφορά τόσο τους πολίτες όσο και τους αλλοδαπούς. Για λόγους παραβίασης της διαδικασίας, το ιταλικό Υπουργείο Δικαιοσύνης επιστρέφει τις αιτήσεις αναγνώρισης των ρωσικών αποφάσεων, επειδή πρέπει να κατατεθούν μέσω του Ιταλού δικηγόρου στο Εφετείο. Μέχρι το 2007, οι αιτήσεις που υποβλήθηκαν στα ιταλικά δικαστήρια αφέθηκαν χωρίς να έχουν διαδικαστικές συνέπειες.

Σύμφωνα με την προαναφερόμενη επιστολή, το ιταλικό συμβαλλόμενο μέρος υποστηρίζει ότι η διαδικασία υποβολής αιτήματος αναγνώρισης αλλοδαπής απόφασης (εν προκειμένω της ρωσικής) καθορίζεται από την εθνική νομοθεσία, εκτός εάν προβλέπεται άλλως στη σύμβαση (άρθρο 23 της Σύμβασης). Το Υπουργείο Δικαιοσύνης της Ρωσίας ζήτησε τη γνώμη των ομοσπονδιακών οργάνων στο Υπουργείο Εξωτερικών και στο Ανώτατο Δικαστήριο Διαιτησίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας. Κατά την επίσημη θέση της Ρωσίας, η διαδικασία που ορίζεται στην παράγραφο 2 του άρθρου 20 της Σύμβασης προβλέπει τη διαβίβαση της αίτησης από τον δικαστή που καταδίκασε στον δικαστή που πρέπει να αναγνωρίσει την απόφαση. Η σύμβαση δεν προϋποθέτει τη

δυνατότητα εφαρμογής της εθνικής νομοθεσίας. Το ρωσικό Υπουργείο Δικαιοσύνης δεν συμφωνεί με την πρόταση του ιταλικού Υπουργείου για την υποβολή αιτήσεων σε ιταλικά δικαστήρια μόνο με την συνδρομή Ιταλών δικηγόρων, διότι αυτή η διαδικασία δεν συμμορφώνεται με την παρ. 2 του άρθρου 20 της Σύμβασης. Η σύμβαση για τη δικαστική αρωγή αποσκοπεί στην εξάλειψη των διατυπώσεων και όχι στην επιδείνωση του κόστους της δικαιοσύνης. Η ερμηνεία της Σύμβασης από την ιταλική πλευρά έρχεται σε αντίθεση με το πνεύμα συνεργασίας στον τομέα της δικαστικής συνδρομής και συνεπώς δεν συνάδει με τη Σύμβαση. Κατά την άποψη αυτή, το ρωσικό υπουργείο Εξωτερικών ζήτησε από την ιταλική πλευρά μια ευκολότερη ερμηνεία της Σύμβασης από την προβλεπόμενη από την ιταλική νομοθεσία.

Το ρωσικό Ανώτατο Διαιτητικό Δικαστήριο κρίνει ότι η ιταλική ερμηνεία επιδεινώνει (επιβαρύνει) τις απαιτήσεις για την υποβολή αξιώσεων και δημιουργεί για το μέρος (αιτούντα π.χ. πιστωτή) της Ρωσίας το πρόσθετο κόστος για τη διαδικασία αναγνώρισης και εκτέλεσης ρωσικών αποφάσεων. Το αποτέλεσμα αυτό είναι ασυμβίβαστο με το σκοπό και το πνεύμα της διεθνούς συνεργασίας της δικαστικής συνδρομής, με αποτέλεσμα την δυσχέραση της διαδικασίας αναγνώρισης και εκτέλεσης των ρωσικών αποφάσεων στην Ιταλία. Εν προκειμένω, η ρωσική πλευρά προσέφερε την ακόλουθη λύση: οι Ρώσοι πολίτες που ενδιαφέρονται για την αναγνώριση και την εκτέλεση ρωσικών αποφάσεων στην ιταλική επικράτεια, πριν υποβάλουν την αίτηση αναγνώρισης, πρέπει να ενημερώνονται από τις αρμόδιες ιταλικές αρχές για τα έξοδα και τις δυνατότητες απαλλαγής από τα τέλη δικηγόρου. Το ρωσικό Υπουργείο Δικαιοσύνης θα υποβάλει σχετικό αίτημα στο ιταλικό Υπουργείο Δικαιοσύνης για το θέμα εάν είναι δυνατόν, σε συνεργασία με την ιταλική αντιπροσωπεία δικηγόρων, να παρέχονται πληροφορίες σχετικά με δικηγόρους που επιθυμούν να παρουσιάσουν τα συμφέροντα των ρωσικών πιστωτών στα ιταλικά πολιτικά δικαστήρια .

Το πρόβλημα συνδέεται στενά με την αρχή της εδαφικότητας του αστικού οικονομικού δικαίου και το συντονισμό μεταξύ του εθνικού κοινού δικαίου και

του νόμου προσαρμογής της διμερούς σύμβασης. Για να βρεθεί η καταλληλότερη λύση, πρέπει να έχουμε κατά νου τις αρχές της «ειδικότητας» των διεθνών συνθηκών⁹⁷.

Οι διμερείς συμβάσεις, όπως οι διεθνείς συνθήκες, εισάγονται στην εσωτερική έννομη τάξη μέσω ad hoc νομοθετικής διαδικασίας, με τη σειρά εκτέλεσης και όχι μέσω του άρθρου 10, συν.1 του Συντάγματος. Υπό την προϋπόθεση ότι η εκτέλεση της Σύμβασης πραγματοποιείται με τον κανονικό νόμο, προκύπτει η αίτηση για αναλογίες μεταξύ των βαθμών κατάταξης. Το πρόβλημα είναι πιο δύσκολο σε σχέση με την αρχή ότι ο μεταγενέστερος νόμος καταργεί τον αρχικό και τον ειδικό νόμο (*ratione personae*, διότι απευθύνεται σε έναν πιο περιορισμένο κύκλο προσώπων, ή *ratione materiae*, διότι υπαγορεύει ένα πιο συγκεκριμένο θέμα) και επικρατεί του κοινού νόμου. Αυτή η υπόθεση της «ψευδο-αντίθεσης» είναι επιλύσιμη με τη χρήση της αρχής της ειδικότητας. Το αυθεντικό ιταλικό δόγμα προβλέπει μια ορισμένη επικράτηση των συμβατικών κανόνων σε συνηθισμένους μεταγενέστερους νόμους μόνο σε ερμηνευτικό επίπεδο. Για να ισχύσει αυτό, θεωρείται ότι οι κανόνες περί κληρονομιάς, μόλις εισάγονται με το εκτελεστικό δίκαιο, θεωρούνται σε κάθε περίπτωση ειδικό ως προς το εθνικό δίκαιο. Αυτή η ειδικότητα πρέπει να διακρίνεται από την ειδικότητα *ratione personarum* ή *ratione materiae*: βασίζεται στη διαδικασία με την οποία παράγονται οι εσωτερικοί κανόνες που αντιστοιχούν στα πρότυπα που ισχύουν. Με τη διάταξη εκτέλεσης, ο νομοθέτης δεν δημιουργεί άμεσα νομικούς κανόνες, αλλά εκφράζει τη βούληση ότι μια συγκεκριμένη συνθήκη, ακόμη και αν υπάρχει διεθνώς, βρίσκεται εντός του κράτους. Είναι δυνατόν στη συνέχεια ότι ο νομοθέτης θα πρέπει να κάνει αντίθετο και να καταγγείλει ή να αναστείλει τους συμβατικούς κανόνες. Στην προκειμένη περίπτωση δεν

⁹⁷ Επειδή οι ιταλικές διατάξεις δεν περιέχουν ad hoc διάταξη για την προσαρμογή σε διεθνείς συμφωνίες, προέκυψε η δογματική συζήτηση στο δημόσιο διεθνές δίκαιο μεταξύ R. Quadri και B. Conforti για την προσαρμογή των διεθνών συμφωνιών v. επί του σημείου B. Conforti, Διεθνές Δίκαιο, σελ. 289-290. Όσον αφορά τη νομολογία, το Συνταγματικό Δικαστήριο επιβεβαίωσε την περιοριστική ερμηνεία του άρθρου 10 του ιταλικού Συντάγματος με τους απεσταλμένους. αρθ.. 348 και η. 349 του 2007. Η ρωσική έννομη τάξη επέλυσε το βασικό πρόβλημα, αποδίδοντας την επικράτηση των κανόνων των διεθνών συμφωνιών πάνω από εθνικούς κοινούς νόμους.

επιτρέπεται η κατάργηση ή η τροποποίηση με απλή ασυμβατότητα, ο ερμηνευτής του νόμου δεν μπορεί να επιτύχει την κατάργηση ή την τροποποίηση ενός μεταγενέστερου κανόνα που υιοθετεί διαφορετική ρύθμιση⁹⁸.

Όσον αφορά τη Ρωσία, το κεφάλαιο II έχει ήδη διαπιστώσει ότι η έννομη τάξη δεν έχει συγκεκριμένο νόμο ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Οι νόμοι που μπορούν να εφαρμοστούν για την διαδικασία από το δικαστήριο, είναι εκείνοι που προβλέπονται από τον νομοθέτη στον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας και στον Κώδικα Διαδικασίας Διαιτησίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας. (ΚοΛΠΔ ΡΩ, ΚοΔΔ ΡΟ). Οι κανόνες που εφαρμόζονται στη διαδικασία ενώπιον του δικαστή του ομοσπονδιακού διαιτητικού δικαστηρίου παρέχονται από το άρθρο 13 του ΚοΔΔ ΡΟ , σύμφωνα με το οποίο το δικαστήριο, σύμφωνα με τις διεθνείς συμφωνίες της Ρωσικής Ομοσπονδίας, τους ρωσικούς ομοσπονδιακούς νόμους και τη συμφωνία των μερών, εφαρμόζει τους κανόνες του διεθνούς δικαίου (άρθρο 13 παράγραφος 5 ΚοΔΔ ΡΟ). Ο ίδιος κανόνας υπάρχει και στον νόμο του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, όπου: αναφέρεται ότι σε περίπτωση αντιφατικών κανόνων του κώδικα με διεθνείς συμφωνίες που έχουν υπογραφεί από τη Ρωσική Ομοσπονδία, υπερισχύουν οι κανόνες της διεθνούς συμφωνίας. Η αρχή αυτή ερμηνεύεται εκτενώς: οι κανόνες των διεθνών συμφωνιών επικυρώνονται από τη Ρωσία και αποτελούν μέρος της ρωσικής έννομης τάξης. Εκτός από την υπαγόρευση του νομοθέτη, υπάρχει επίσης η ερμηνεία της κυβερνητικής συνόδου του Ανώτατου Δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας της 10ης Οκτωβρίου 2003, η οποία εκθέτει τον νομολογιακό προσανατολισμό στην εφαρμογή από τα πολιτικά δικαστήρια γενικών αναγνωρισμένων αρχών και διεθνών συμφωνιών.

⁹⁸ Βλ. σχετικά με την ειδικότητα των διεθνών συνθηκών που διεξάγεται στην εσωτερική τάξη Β. Conforti, *Scritti di diritto internazionale*, βλ. 2, Naples, 2003, σελ. 343 - 365.

Η εφαρμογή της Σύμβασης του 1979 λαμβάνει χώρα σε μια απόφαση του Ανώτατου Δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας από τις 5 Απριλίου 2005 №83-Γ05-3 τα σύντομα περιστατικά της οποίας ήταν τα εξής:

Με την απόφαση του δικαστηρίου της Τέμπιο Πausανία της Ιταλικής Δημοκρατίας, από τις 23 Φεβρουαρίου 2004 αναγνωρίστηκε το γεγονός της υιοθέτησης του Π (Ιανουάριος 1941 γέννηση) από την Ε (25 Απρ. 1960 γέννηση) με την προσθήκη των ονομάτων του θετού γονέα πριν από το όνομα του υιοθετημένου. Η απόφαση του δικαστηρίου απέκτησε ισχύ δεδικασμένου στις 27 Μαρτίου 2004 και εκτελέστηκε στην Ιταλία.

Ο Π προσέφυγε στο Εφετείο του Μπριάνσκ (ρωσικό δευτεροβάθμιο δικαστήριο της περιοχής της Μόσχας), με το αίτημα για την αναγνώριση και την εκτέλεση στο έδαφος της Ρωσικής Ομοσπονδίας της απόφασης του δικαστηρίου Τέμπιο Πausανία, επειδή αυτός είναι Ρώσος πολίτης και κατοικεί στο έδαφος της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Με την απόφαση του Εφετείου του Μπριάνσκ της 4ης Φεβρουαρίου 2005, η αίτηση απορρίφθηκε.

Τότε ο Π. προσέφυγε με ένδικα μέσα και έθεσε το ζήτημα της ακύρωσης απόφασης του Εφετείου Μπριάνσκ λόγω νομικής αβασιμότητας της.

Στις 5 Απριλίου 2005, το Δικαστικό Συμβούλιο Πολιτικών Υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας απέρριψε την αίτηση για τους ακόλουθους λόγους.

«Με το μέρος 1 του άρθρου. 409 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας οι αποφάσεις των αλλοδαπών δικαστηρίων, συμπεριλαμβανομένων των αποφάσεων για την έγκριση συμφωνιών διευθέτησης, αναγνωρίζονται και εκτελούνται στη Ρωσική Ομοσπονδία, εφόσον προβλέπεται από τις διεθνείς συμβάσεις της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Ρωσική Ομοσπονδία (ως διάδοχος της ΕΣΣΔ) και η Ιταλική Δημοκρατία είναι μέρη της Σύμβασης μεταξύ της Ένωσης Σοβιετικών Σοσιαλιστικών Δημοκρατιών και της Ιταλικής Δημοκρατίας περί δικαστικής αρωγής σε αστικές υποθέσεις, της

25ης Ιανουαρίου 1979, που άρχισε να ισχύει στις 8 Αυγούστου, 1986 (στο εξής: - η Σύμβαση).

Σύμφωνα με το άρθρο 20 της Σύμβασης, οι αποφάσεις περί αναγνώρισης εκδίδονται από τα δικαστήρια του συμβαλλόμενου μέρους στην επικράτεια του οποίου αναγνωρίζεται η απόφαση.

Σύμφωνα με το άρθρο 25 της Σύμβασης, η αναγνώριση της δικαστικής απόφασης δεν επιτρέπεται, πέραν των περιπτώσεων που προβλέπονται στο άρθρο 13 της παρούσας σύμβασης, επίσης εάν η επίλυση διαφοράς σύμφωνα με τις διεθνείς συνθήκες, στις οποίες συμμετέχουν αμφότερα τα συμβαλλόμενα μέρη, αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των δικαστηρίων του συμβαλλόμενου μέρους στο οποίο υποβάλλεται η αίτηση.

Επίσης, το άρθρο 414 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας επιτρέπει την άρνηση αναγνώρισης απόφασης αλλοδαπού δικαστηρίου που δεν υπόκειται σε υποχρεωτική εκτέλεση, παρουσία λόγων που απαριθμούνται στα σημεία 1-5 σ. 412 του Κώδικα.

Ειδικότερα, το σημείο 3 του μέρους 1 του άρθρου. 412 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας προβλέπει αυτούς τους λόγους άρνησης αναγνώρισης της απόφασης αλλοδαπού δικαστηρίου ως αποκλειστική δικαιοδοσία της υπόθεσης στο δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Το άρθρο 403 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας καθορίζει την κατηγορία των υποθέσεων που αφορούν στην αποκλειστική δικαιοδοσία των δικαστηρίων στη Ρωσική Ομοσπονδία. Σύμφωνα με την παρ. 2 περ. 2 του άρθρου αυτού τα δικαστήρια της Ρωσικής Ομοσπονδίας δικάζουν τις υποθέσεις των ειδικών διαδικασιών⁹⁹ στην περίπτωση, όπου ο πολίτης, για την υπόθεση του οποίου υποβάλλεται η αίτηση για έγκριση (διάταγμα υιοθεσίας), είναι ένας Ρώσος πολίτης ή έχει τον τόπο κατοικίας στη Ρωσική Ομοσπονδία.

⁹⁹ Σύμφωνα με το άρθρο 262 Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας οι διαφορές για την υιοθεσία δικάζονται με ειδική διαδικασία που αποτελεί ανάλογη διαδικασία με την εκούσια δικαιοδοσία όπως προβλέπεται από τον ΚολΔ της Ελλάδος.

Το δικαστήριο, απορρίπτοντας αίτηση του Π. για την αναγνώριση και την εκτέλεση στο έδαφος της Ρωσικής Ομοσπονδίας της απόφασης του δικαστηρίου του Τέμπιο Παυσανία, καθοδηγούταν από τους κανόνες της εν λόγω προαναφερόμενης Σύμβασης και το μέρος 3 παρ.1 του άρθρου 412 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, και κατέληξε στο σωστό συμπέρασμα ότι η διαδικασία για την αναγνώριση του γεγονότος της υιοθεσίας του Π από την πολίτη της Δημοκρατίας της Ιταλίας Ε. υπάγεται στην αποκλειστική αρμοδιότητα του δικαστηρίου της Ρωσικής Ομοσπονδίας, επειδή ο Π είναι πολίτης της Ρωσικής Ομοσπονδίας...

Το συμπέρασμα αυτό είναι σύμφωνο με τις διατάξεις του άρθρου 24 της Σύμβασης που καθορίζει την αρμοδιότητα των δικαστηρίων των συμβαλλομένων μερών. Η ρήτρα 2 του άρθρου 24 της σύμβασης, προβλέπει ότι στις περιπτώσεις που αφορούν την προσωπική κατάσταση ενός προσώπου, το δικαστήριο ενός συμβαλλόμενου μέρους, του οποίου η ιθαγένεια (ιδιότητα πολίτη) υφίστατο την ημέρα της αίτησης, θεωρήθηκε ως αποκλειστικά αρμόδιο. Τέτοιες περιπτώσεις πρέπει να περιλαμβάνουν περιπτώσεις υιοθεσίας, δεδομένου ότι η δικαστική απόφαση σχετικά με την υιοθεσία ενός πολίτη συνεπάγεται μεταβολή της νομικής κατάστασης του υιοθετηθέντος προσώπου¹⁰⁰..»

Επίσης ο Π είχε προβάλλει σχετική ένσταση ότι το αρμόδιο δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας κατά παράβαση του άρθρου 166 και 167 του Οικογενειακού κώδικα δεν εφήρμοζε αλλοδαπό δίκαιο κατά την εξέταση του ζητήματος της αναγνώρισης και εκτέλεσης στο έδαφος της Ρωσικής Ομοσπονδίας της αλλοδαπής απόφασης σχετικά με την αναγνώριση της έγκρισης του γεγονότος υιοθεσίας ενήλικου πολίτη της Ρωσικής Ομοσπονδίας από ένα αλλοδαπό πολίτη, αλλά το Ανώτατο δικαστήριο απάντησε στην απόφαση του ότι «..η ένσταση αυτή είναι απαράδεκτη λόγω του ότι οι αναφερόμενοι κανόνες του Οικογενειακού Κώδικα εφαρμόζονται κατά την

¹⁰⁰ Εφετείο του Μπριάνσκ της 4ης Φεβρουαρίου 2005 2348 Консультант Плюс

εξέταση των δικαστηρίων της Ρωσικής Ομοσπονδίας σε αιτήσεις για την υιοθέσια ανηλίκων..»

Τέλος, η άλλη ένσταση του Π ήταν ότι το δικαστήριο κατά σφάλμα εφήρμοσε την Σύμβαση μεταξύ της ΕΣΣΔ και της Ιταλικής Δημοκρατίας σχετικά με τη δικαστική αρωγή σε αστικές υποθέσεις της 25ης Ιανουαρίου 1979 λόγω του γεγονότος ότι αυτή η Σύμβαση έχει καταργηθεί. Για αυτή την ένσταση το Ανώτατο Δικαστήριο ανέφερε ότι «είναι αβάσιμη... γιατί με το άρθρο 65 της Προξενικής Σύμβασης μεταξύ της Ρωσικής Ομοσπονδίας και της Δημοκρατίας της Ιταλίας (Ρώμη, 15 Ιανουαρίου, 2001), που κυρώθηκε με τον ομοσπονδιακό νόμο της 17η Δεκεμβρίου του 2001 Ν 172-FZ, προβλέπεται ότι από την ημερομηνία έναρξης ισχύος της παρούσας σύμβασης στις σχέσεις μεταξύ της Ρωσικής Ομοσπονδίας και την ιταλική Δημοκρατία, πρέπει να καταγγελθεί με την νέα σύμβαση, η σύμβαση μεταξύ της ΕΣΣΔ και της Ιταλικής Δημοκρατίας, που υπογράφηκε στη Μόσχα στις 16 Μαΐου 1967, αντί της σύμβασης μεταξύ της ΕΣΣΔ και της Ιταλικής Δημοκρατίας σχετικά με τη δικαστική αρωγή σε αστικές υποθέσεις της 25ης Ιανουαρίου 1979, η οποία καθοδηγούσε το δικαστήριο κατά την εξέταση της αίτησης Π.»

Η προαναφερόμενη περίπτωση από την νομολογία δείχνει πράγματι την εφαρμογή της Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης και την ερμηνεία της από το δικαστήριο σε μια περίπτωση αναγνώρισης μιας ιταλικής αποφάσεως στην Ρωσία.

Εν κατακλείδι, είναι απαραίτητο να ληφθούν υπόψη οι διαδικασίες με τις οποίες το κράτος εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του έναντι των άλλων κρατών, κατά τον κανόνα που προβλέπεται από το άρθρο Άρθρο 27 της Σύμβασης της Βιέννης του 1969 για τις Συνθήκες: "Ένα κράτος δεν μπορεί να επικαλεσθεί τις διατάξεις της εσωτερικής του νομοθεσίας για να δικαιολογήσει τη μη εκτέλεση μιας συνθήκης".

Με την παραδοχή ότι οι συνταγματικές έννοιες συνδέονται με τη διαμόρφωση του διεθνούς δικαίου και την εκτέλεση στο εσωτερικό του κράτους, μπορούμε μόνο να υποθέσουμε ότι η σύγκρουση ερμηνείας της Σύμβασης του 1979

μπορεί να επιλυθεί με την τήρηση της νομολογίας του ιταλικού Συνταγματικού Δικαστηρίου.

III.4. Ιταλικές και ρωσικές διατάξεις της δημόσιας τάξης.

Το όριο της δημόσιας τάξης παραμένει ως μια προϋπόθεση της αναγνώρισης των αλλοδαπών αποφάσεων. Ωστόσο, το προηγούμενο σύστημα αναγνώρισης του άρθρου 31 ήταν ότι «παρά τις διατάξεις των προηγούμενων πράξεων, σε καμία περίπτωση οι νόμοι και οι πράξεις ενός ξένου κράτους, οι νόμοι και οι πράξεις οποιουδήποτε οργάνου ή οργάνου ή οι ιδιωτικές διατάξεις και συμβάσεις δεν μπορούν να έχουν συνέπειες στην επικράτεια άλλου Κράτος, όταν είναι αντίθετοι με τη δημόσια τάξη ή την καλή συνήθεια. " Στην πιο γενική ιταλική επιστήμη επικρατεί η άποψη ότι ο νομοθέτης είχε δημιουργήσει μια ορισμένη σύγχυση των εννοιών συνδυάζοντας, με την ίδια εκτίμηση, άνισες μορφές και καταστάσεις που αναφέρονται σε δύο έννοιες της δημόσιας τάξης: η πρώτη είναι η διεθνής δημόσια τάξη "για την παρεμπόδιση της εφαρμογής ξένων κανόνων¹⁰¹", η δεύτερη είναι η εσωτερική δημόσια τάξη, "με σκοπό να αρνείται την εφαρμογή της νομικής προστασίας σε συμβάσεις και ιδιωτικές διατάξεις αντίθετες προς τους απαραίτητους κανόνες. Με αυτή την έννοια, η δημόσια τάξη (εσωτερική) ανέλαβε ... τη λειτουργία του περιορισμού της διαπραγματευτικής αυτονομίας των μερών¹⁰²».

Στην Ιταλοσοβιετική Σύμβαση του 1979 όπως και στην Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981 δεν λέγεται ευρέως κάτι για την δημόσια τάξη, όμως στο άρθρο 13 αναφέρεται ότι «Η δικαστική αρωγή δεν παρέχεται εάν η απόδοσή της μπορεί να βλάψει την κυριαρχία ή την ασφάλεια ή αντιβαίνει στις βασικές αρχές της νομοθεσίας του συμβαλλόμενου μέρους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση». Όμως η δημόσια τάξη ως όρος περιέχεται στους εθνικούς κανόνες των δυο χώρων.

Έτσι, η ιταλική δημόσια τάξη αναφέρεται στο νόμο 218/1995, στο άρθρο. 16, 64 και 65 ορίζεται παραδοσιακά ως διεθνής δημόσια τάξη, η οποία διακρίνεται από την εσωτερική δημόσια τάξη. Το γεγονός ότι οι διατάξεις αλλοδαπής

¹⁰¹ E. Pagano, op. cit., σελ. .240

¹⁰² E. Pagano, op. cit., p.240

αποφάσεως θεωρούνται ότι ενδέχεται να έχουν έννομες συνέπειες αντίθετες προς τη δημόσια τάξη δικαιολογεί την άρνηση αναγνώρισεως της αποφάσεως. Το όριο της δημόσιας τάξης αποκλείει την αναγνώριση καταστάσεων στις οποίες η πρόσληψη στο ιταλικό δίκαιο θα έβλαπτε τις θεμελιώδεις αρχές. Η έννοια της δημόσιας τάξης βρίσκεται στο ενιαίο κρατικό σύστημα, εμπλουτισμένο από τις αρχές του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της διεθνούς τάξης. Στο πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο έχει επανειλημμένα αποφανθεί σχετικά με τη λειτουργία της δημόσιας τάξης, επιβεβαιώνοντας την αρμοδιότητά του να κατευθύνει τα εθνικά δικαστήρια προκειμένου να προβλεφθεί ο κίνδυνος κατάχρησης. Το δικαστήριο του Λουξεμβούργου δήλωσε ότι δεν μπορεί να γίνει επίκληση για την προσβολή της δημόσιας τάξης «για τον μόνο λόγο ότι υπάρχει απόκλιση μεταξύ ενός κανόνα δικαίου που εφαρμόζεται από ένα δικαστήριο προέλευσης και εκείνου που θα είχε επιληφθεί στο δικαστήριο του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση εάν είχε αμφισβητηθεί ". Επίσης, το σφάλμα του δικαστηρίου προέλευσης όσον αφορά την ερμηνεία και εφαρμογή του εθνικού του νόμου δεν μπορεί να δικαιολογήσει την προσβολή των κανόνων δημόσιας τάξης¹⁰³.

Η ιταλική δημόσια τάξη αποτελείται από το σύνολο θεμελιωδών αρχών που χαρακτηρίζουν την ηθική και κοινωνική δομή της εθνικής κοινότητας σε μια δεδομένη ιστορική στιγμή, τους κανόνες που ορίζονται από το Σύνταγμα και τις απαραίτητες, ενυπάρχουσες αρχές των σημαντικότερων νομικών θεσμών της τάξης¹⁰⁴.

Η νομολογία έχει επισημάνει ότι η εγχώρια δημόσια τάξη είναι κάτι περισσότερο από τους ατομικούς κανόνες του κράτους δικαίου, τις θεμελιώδεις αρχές που αναγνωρίζει ο Ιταλός νομοθέτης ως αναγκαίες προϋποθέσεις για την

¹⁰³ Βλ. Σημείο F. Mosconi, C. Campiglio, op. cit. σελ. 277

¹⁰⁴ Βλ. G.Campies - A. De Pauli, op. cit., Padova, 1996, σελ. 462

ίδια την ύπαρξη της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που εξηγούνται από τον συνταγματικό χάρτη¹⁰⁵.

Η νομολογία κατέδειξε την έννοια της δημόσιας τάξης, η οποία διακρίνεται από τους επιτακτικούς κανόνες, για να απαλλάξει μόνο την αντίθεση με την πρώτη και όχι την αντίθεση με τη δεύτερη, ενώ έκρινε ότι η δημόσια τάξη συνιστά εμπόδιο στην είσοδο στην ιταλική έννομη τάξη αλλοδαπών αποφάσεων. Πράγματι, όλοι οι κανόνες δημόσιας τάξης είναι επιτακτικοί και αναμφισβήτητοι, αλλά όχι το αντίθετο, αφού δεν είναι όλοι οι επιτακτικοί και απαραίτητοι κανόνες που ανήκουν στη δημόσια τάξη.

Μπορούμε να διαπιστώσουμε ότι η διεθνής δημόσια τάξη είναι παρούσα σε όλους τους εθνικούς νόμους και σε όλες τις διμερείς συμβάσεις ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Πρόκειται για ένα θεσμικό όργανο που ασχολείται με τη συμβατότητα με τις θεμελιώδεις αρχές της διατάξεως των αποτελεσμάτων που προκαλούν οι αλλοδαπές αποφάσεις στο δίκαιο. Το επίθετο «διεθνής» σημαίνει ότι ο θεσμός είναι εγγενής στη λειτουργία των κανόνων του ιδιωτικού διεθνούς δικαίου. Η διεθνής δημόσια τάξη αποτελείται από τις θεμελιώδεις αρχές του ιταλικού δικαίου, οι οποίες πρέπει να τηρούνται πάντα στους διάφορους τομείς της κοινωνικής συνύπαρξης, ώστε να μην διαταραχθεί η συνέπεια και η αρμονία της τάξης. Είναι ένα εξαιρετικό και απαραίτητο όριο. Αυτό αφορά μόνο την πειθαρχία μιας περίπτωσης με εξωτερικά στοιχεία.

Αντ' αυτού, η εσωτερική δημόσια τάξη αποτελείται από όλους τους ουσιώδεις και διαδικαστικούς κανόνες και τις διατάξεις, οι οποίοι, λόγω της φύσης τους, αφαιρούνται από τη διαθεσιμότητα των ενδιαφερομένων μερών. Έτσι

¹⁰⁵ Το Συνταγματικό Δικαστήριο, στην απόφαση της 2 Φεβρουαρίου 1982 αριθ. 18 είχε εντοπίσει τη δημόσια τάξη στο σύμπλεγμα «των θεμελιωδών κανόνων του Συντάγματος και των νόμων των νομικών ιδρυμάτων στα οποία η θετική τάξη είναι διαρθρωμένη στην διαρκή προσαρμογή της στην εξέλιξη της κοινωνίας». Βάσει αυτής της αρχής, το Ανώτατο Δικαστήριο δήλωσε ότι οι υποθέσεις διαζυγίου δεν είναι αδιαίρετες στην Ιταλία για λόγους παρόμοιους με εκείνους του διαζυγίου που προβλέπονται από το ιταλικό δίκαιο και ότι επομένως βλάπτουν τα θεμελιώδη δικαιώματα του προσώπου.

εφαρμόζεται όταν η υπόθεση είναι απλώς εσωτερική και επομένως υπόκειται στην ιταλική νομοθεσία¹⁰⁶.

Ο καθηγητής Mosconi, κάνοντας διάκριση μεταξύ της «εσωτερικής» δημόσιας τάξης και της «διεθνούς» δημόσιας τάξης, αντιλαμβάνεται ότι η εσωτερική απορρέει από τις ουσιώδεις αρχές του εθνικού δικαίου, ενώ η τελευταία απορρέει από τις αρχές που είναι κοινές στα έθνη παρόμοιου πολιτισμού και προορίζονται να προστατεύσουν θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα¹⁰⁷.

Στη δεκαετία του 1980, η νομολογία άλλαξε ριζικά και έκρινε αναγκαίο να επαναπροσδιορίσει το περιεχόμενο του ορίου διεθνούς δημόσιας τάξης. Η νομολογία απορρίπτει την κλασική αντίληψη μιας διεθνούς δημόσιας τάξης στατικού και ενωτικού χαρακτήρα και έρχεται στον ορισμό της με την έκφραση αξιών και αρχών που μοιράζονται οι περισσότερες κρατικές διατάξεις του κοινού νομικού πολιτισμού. Από αυτή την άποψη, η διεθνής δημόσια τάξη θα αποτελείται από ένα «σύνολο παγκόσμιων αρχών κοινών σε πολλά έθνη παρόμοιου πολιτισμού, που αποσκοπούν στην προστασία ορισμένων θεμελιωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων, συχνά επικυρωμένων επίσημα σε διεθνείς δηλώσεις ή συμβάσεις¹⁰⁸». Οι διατάξεις της δημόσιας τάξης λειτουργούν σε δύο ξεχωριστά είδη δημόσιας τάξης με σκοπό να αποφευχθεί η αναγνώριση αλλοδαπών αποφάσεων στο εθνικό σύστημα αναγνώρισης και εκτέλεσης αλλοδαπών αποφάσεων εισάγοντας αλλοδαπές νομικές αξίες ασυμβίβαστες με αυτό.

Φαίνεται σκόπιμο να γίνει διάκριση μεταξύ του δημοσίου δικαίου και της δημόσιας τάξης. Σύμφωνα με τις διατάξεις του αρθρ 941, η. 4 σ.β. 1865 και 797, η. 7 σ.β. Το 1942, το δόγμα (Chiovenda, Monaco, Morelli) θεώρησε ότι η έννοια της «δημόσιας τάξης» ήταν η μόνη δημόσια τάξη, διότι και οι δύο διατάξεις

¹⁰⁶ Βλ. A. Coaccioli, Εγχειρίδιο Ιδιωτικού Διεθνούς Δικαίου και Πρακτικών, τόμος 1, Μιλάνο, 2011, σελ. 144

¹⁰⁷ Βλ. στο σημείο από τον F. Mosconi σελ. 312 και C. Campiglio, *op. cit.*, σελ. 339 et seq. Η διάκριση αυτή επαναλαμβάνεται με αναφορά στην πρόνοια της τέχνης, στο επεξηγηματικό σημείωμα του Γενικού Εισαγγελέα του Εφετείου του Μιλάνου της 16ης Μαΐου 1997.

¹⁰⁸ Βλ. A. Coaccioli, *op. cit.* σελ. 158

ορίζουν ότι η αλλοδαπή απόφαση δεν πρέπει να περιέχει «διατάξεις αντίθετες προς τη δημόσια τάξη» αφορά στο περιεχόμενο της αξίας της ξένης προφοράς¹⁰⁹.

Η δημόσια τάξη περιλαμβάνει επίσης το δημόσιο δικονομικό δίκαιο το οποίο μπορεί να επικαλεσθεί σοβαρή παρατυπία στις διαδικασίες στο εξωτερικό, δεδομένου ότι η προστασία των δικαιωμάτων υπεράσπισης θα είχε ήδη διασφαλιστεί από τον κανόνα που απαριθμεί τους λόγους άρνησης αναγνώρισης [34 του Κανονισμού, άρθρο 25 (β) της Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης του 1979). Η αρχή του σεβασμού της αντίθεσης που πρέπει να επαληθευθεί όσον αφορά το δικαίωμα υπεράσπισης που κατοχυρώνεται από τους κανόνες θεωρείται ότι αποτελεί μέρος της έννοιας της δημόσιας τάξης. Βεβαίως, εκτός των περιπτώσεων εξωδικαστικής διαδικασίας, φαίνεται ότι είναι δυνατόν να επικαλεσθεί το όριο της δημόσιας τάξης προκειμένου να εμποδίσει την αναγνώριση των αποφάσεων που έχουν εκδοθεί στο εξωτερικό, ακολουθώντας μια διαδικασία στην οποία δεν τηρήθηκαν θεμελιώδεις εγγυήσεις σχετικά με τη διεξαγωγή της ίδιας της διαδικασίας και ότι δεν παρουσιάζουν το περιεχόμενο που χαρακτηρίζει τις δικαστικές αποφάσεις.

Η νομολογία έχει δηλώσει ότι ο έλεγχος της τήρησης της διάταξης δημόσιας τάξης πρέπει να περιορίζεται στο *decisum* στο οποίο βασίζεται η απόφαση που πρέπει να εκδοθεί χωρίς να επεκταθεί στο αιτιολογημένο μέρος. Το Ανώτατο Δικαστήριο επανέλαβε ότι η απόφαση δήμευσης πρέπει να περιορίζεται στην εξέταση της αλλοδαπής απόφασης και όχι στην αποκατάσταση των γεγονότων. Ο μερικός αποκλεισμός είναι δυνατός εάν η απόφαση αποτελείται από πολλά πρόσωπα, η αντίρρηση για τη δημόσια τάξη ενός από τα πρόσωπα δεν αποκλείει τη δυνατότητα αναγνώρισης του αποφασισμένου για άλλα πρόσωπα¹¹⁰.

¹⁰⁹ Βλ. E. D'Alessandro, *op. cit.*, σελ. 184

¹¹⁰ Βλ. σχετικά με το θέμα από τον G. Campies - A. De Pauli, *op. cit.*, Padova, 1996, σελ. 467 και G. Morelli, *op. cit.* σελ. 330.

Η έκφραση "δημόσια τάξη" που χρησιμοποιείται στο άρθρο 64, παρ.δ) και στο άρθρο 65 του Ν. 218/1995 και φαίνεται να αναφέρεται μόνο στα αποτελέσματα της κρίσης επί της ουσίας και στην απλή δημόσια τάξη. Η συμμόρφωση με τις διατάξεις της δημόσιας τάξης ελέγχεται εξετάζοντας τον τρόπο με τον οποίο διεξήχθη η αλλοδαπή διαδικασία και είναι μόνο η αξιολόγηση της συμμόρφωσης του υλικού της απόφασης με τις διατάξεις δημόσιας τάξης. Εκτός από αυτό, το άρθρο 64, παρ. β αναφέρεται επίσης στη θεμελιώδη εγγύηση της αμεροληψίας του δικαστηρίου: στην πραγματικότητα, το δικαίωμα υπεράσπισης δεν είναι τέτοιο αν δεν μπορεί να πραγματοποιηθεί: α) στην αντίφαση μεταξύ των διαδίκων, β) μπροστά από έναν τρίτο και αμερόληπτο δικαστή. Η απαγορευτική απαίτηση της μη αντίρρησης της δημόσιας τάξης εμποδίζει επίσης την αναγνώριση αλλοδαπών αποφάσεων «αν οι διατάξεις των (των αποφάσεων) δεν παράγουν συνέπειες αντίθετες προς τη δημόσια τάξη», δηλαδή αν δεν παραβιάζουν τις θεμελιώδεις διαδικαστικές αρχές του νόμου. Το περιεχόμενο του άρθρου 64, παρ. γ), του νόμου 218/1995 νοείται υπό την ευρεία έννοια και καθίσταται ως γενικός κανόνας σε σχέση με τη συγκεκριμένη απαίτηση του άρθρου 64, παρ. β). Το προαναφερόμενο δεν επιτρέπει την αναγνώριση του υποκειμενικού πεδίου της αλλοδαπής απόφασης, η οποία στο κράτος καταγωγής της επηρεάζει επίσης τα συμφέροντα τρίτους (δηλαδή εκείνους που δεν έχουν κληθεί τυπικά να συμμετάσχουν στη δίκη), όταν η επέκταση αυτή δεν δικαιολογείται από το ουσιαστικό δίκαιο του δικαστηρίου. Μια τέτοια αναγνώριση αναμφισβήτητα υπονομεύει το δικαίωμα υπεράσπισης του τρίτου και παραβιάζει μια διαδικαστική αρχή που το forum θεωρεί θεμελιώδη. Η νομοθεσία του 1995 εισήγαγε αυτή την απαίτηση αναγνώρισης που επέβαλε αυτοτελώς, προκειμένου να διασφαλίσει την ανάγκη κανονικότητας όλων των αλλοδαπών διαδικασιών και να διασφαλίσει τον σεβασμό των διαδικαστικών εγγυήσεων μόνο επίσημων τμημάτων της αλλοδαπής απόφασης και όχι ακόμη και τρίτων, όπως συνέβαινε βλ. άρθρο 64, παρ (b).

Ένα άλλο συστατικό για τη διαφύλαξη της συνέπειας της δημόσιας τάξης σχετίζεται με το άρθρο 64 παρ. ε) του Νόμου 218/1995, που εγγυάται ότι τα υποκείμενα δεν θα εκτίθενται στον κίνδυνο να προέρχονται από ένα, αλλά από μια πληθώρα αντιμαχόμενων αποφάσεων που προέρχονται από διαφορετικές δικαιοδοσίες, αλλά θα επικρατούσαν στους πρώην αλλοδαπούς δικαστές.

Για την αναγνώριση των εξωτερικών μέτρων τα οποία εφαρμόζονται σε περιπτώσεις οικογενειακών σχέσεων ή δικαιωμάτων προσωπικότητας με την προϋπόθεση σεβασμού της δημόσιας τάξης και του δικαιώματος υπεράσπισης σύμφωνα με το άρθρο 65, του Νομου. 218/1995 σχετικά με τις οικογενειακές σχέσεις, τις ικανότητες και τα ατομικά δικαιώματα ισχύει ότι: αναγνωρίζονται "υπό την προϋπόθεση ότι δεν αντιβαίνουν στη δημόσια τάξη και ότι έχουν γίνει σεβαστά τα δικαιώματα υπεράσπισης":

α) θα μπορούσε να είναι ότι η δημόσια τάξη που νοείται μόνο με την υλική έννοια και την προστασία των διαδικαστικών αξιών επαναφέρεται στην απαίτηση του σεβασμού των δικαιωμάτων της υπεράσπισης

(β) οι δύο απαιτήσεις, αντί σε μια εναλλακτική σχέση, μπορούν να τοποθετηθούν μεταξύ τους σε σχέση με τις ειδικότητες. Μπορεί να θεωρηθεί ότι η έννοια της δημόσιας τάξης συμπεριλαμβάνει τις διαδικαστικές αρχές, εκτός αν επιτρέπεται στα μέρη να ασκήσουν το δικαίωμά άμυνας.

Αυτός ο τελευταίος ισχυρισμός επικρατεί. Πράγματι, με τη συμπερίληψη του δικονομικού νόμου, είναι δυνατόν να αρνηθεί το δικαστήριο την αναγνώριση μιας ξένης απόφασης όσον αφορά τα κράτη και τα δικαιώματα προσωπικοτήτων με περιεχόμενο αντίθετο προς την άλλη εσωτερική απόφαση που είχε προηγουμένως εκδοθεί ή σε άλλο δικαστήριο που έχει αναγνωριστεί προηγουμένως, χωρίς να χρειάζεται να καταφύγει στο άρθρο 64 παρ. ε), του νόμου 218/1995, η οποία προβλέπει μια άλλη μη αντιφατική απαίτηση της απόφασης.¹¹¹

¹¹¹ βλ. D'Alessandro, op. cit., σελ. 190

Αυτό το επιχείρημα είναι σημαντικό για δύο λόγους: επειδή η αρχή για την οποία οι προϋποθέσεις της αναγνώρισης έχουν έναν παθητικό χαρακτήρα και δεν υπόκεινται σε ανάλογη ή εκτεταμένη εφαρμογή. Δεύτερον, επειδή με αυτόν τον τρόπο είναι επίσης δυνατό να υπερασπιστούμε το καλό της ουσιαστικής ζωής που αποδίδεται τόσο από τον ιταλικό δικαστή όσο και από τον αλλοδαπό δικαστή τον οποίο έχει κρίνει προηγουμένως. Είναι επίσης σημαντικό να είναι δυνατόν να παρεμποδιστεί η υποδοχή της μιας αλλοδαπής απόφασης σχετικά με τις υποκειμενικές καταστάσεις και ικανότητες, αφού αυτό αφήνει να αποφευχθεί το ενδεχόμενο να είναι συγκλονισμένοι οι πολίτες από ξένες αποφάσεις που προέρχονται από ξένες έννομες τάξεις.

Στην περίπτωση συμπαιγνίας των μερών ή της αμέλειας ενός από αυτούς υπάρχει το ένδικο μέσο που παρέχεται από το άρθρο 397 η. 2 ΚοΛΠΔ Ιταλίας το οποίο ασκείται από τον εισαγγελέα: "Όταν η απόφαση είναι το αποτέλεσμα της συμπαιγνίας που έχει τεθεί σε εφαρμογή από το ένα μέρος για να εξαπατήσει τον νόμο." Ένας εισαγγελέας μπορεί να ασκήσει προσφυγή, ζητώντας την ανάκληση της απόφασης, όταν τα μέρη συμφώνησαν για αποτέλεσμα απαγορευόμενο από την ιταλική νομοθεσία.

Στη Ρωσία δεν υπάρχει σαφής νομοθετική έκφραση που μπορεί να νοηθεί ως δημόσια τάξη. Ταυτόχρονα, η αντίθεση στη δημόσια τάξη αποτελεί όριο στην αναγνώριση των αλλοδαπών αποφάσεων που προβλέπονται από τους δύο διαδικαστικούς κώδικες της Ρωσικής Ομοσπονδίας: 1) και 7), παρ 1 του άρθρου. 244 του Κώδικα Διαιτητικής Δικονομίας απαγορεύει την αναγνώριση αν η εκτέλεση αλλοδαπής απόφασης που παράγει αντίθετες συνέπειες από τη δημόσια τάξη («η κυβέρνηση του Κοτονού») και 2) 5), παρ. 1 του άρθρου 412 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας που απαγορεύει την αναγνώριση εάν η εκτέλεση της απόφασης, μπορεί να επιφέρει βλάβη στην κυριαρχία ή είναι αντίθετη προς την ασφάλεια της Ρωσικής Ομοσπονδίας ή αντίκειται στη δημόσια τάξη.

Αυτά τα όμοια κριτήρια περιλαμβάνονται στις διάφορες συμφωνίες που υπογράφει η Ρωσία. Η παρόμοια διάταξη προβλέπεται από το Άρθρο 13 της

Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης του 1979 για την «Άρνηση δικαστικής συνδρομής»: «Η δικαστική αρωγή δεν παρέχεται εάν η παροχή της μπορεί να θίξει την κυριαρχία ή την ασφάλεια ή είναι αντίθετη προς τη δημόσια τάξη του συμβαλλόμενου μέρους που απευθύνει την αίτηση". Αυτοί οι κανόνες περιλαμβάνονται στις άλλες συμβάσεις που ορίζει η ΕΣΣΔ, στις οποίες η Ρωσία ήρθε ως διάδοχος (για παράδειγμα, με την Ελλάδα). Όμως ο κανόνας αναφοράς είναι το άρθρο 1193 του ρωσικού Αστικού Κώδικα, ο οποίος περιέχει τον ανάλογο κανόνα αποκλεισμού των αλλοδαπών νομικών κανόνων αντίθετων με τη δημόσια τάξη. Ακόμη και στην ιταλική θεωρία διαπιστώθηκε ότι το όριο της δημόσιας τάξης ενεργεί κατά τρόπο αυστηρά ανάλογο με το όριο της δημόσιας τάξης και αφορά την εισαγωγή ξένων κανόνων στο ιταλικό δίκαιο. "Και, σε αντίθεση με αυτό που εννοεί η έννοια της δημόσιας τάξης που θεωρείται ως όριο για την εισαγωγή ξένων κανόνων, ο συγκεκριμένος καθορισμός του πεδίου εφαρμογής της πρέπει να γίνεται με βάση τους κανόνες που απαρτίζουν την ιταλική έννομη τάξη σε δεδομένη χρονική στιγμή και των κοινωνικών και ηθικών ιδεών στις οποίες εμπνέονται." Το ρωσικό δόγμα της πλειοψηφίας επιδιώκει να αντιταχθεί στη δημόσια τάξη σε αντίθεση με τις αρχές του συνταγματικού συστήματος που περιέχονται στο κεφάλαιο 1 του Συντάγματος της Ρωσικής Ομοσπονδίας (άρθρα 1-15), μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονται οι αρχές της ιδιωτικής ιδιοκτησίας, η ελευθερία πρωτοβουλίας (Άρθρα 8 και 9). Από την άποψη αυτή, η άρνηση αναγνώρισης μιας αλλοδαπής απόφασης για τους λόγους αυτούς θα ήταν πολύ σπάνιο γεγονός. Σε αντίθεση με τη δημόσια τάξη, έρχονται οι αποφάσεις που αντιβαίνουν στις διατάξεις του κεφαλαίου 2 του Συντάγματος του ΡΩ "Δικαιώματα και ελευθερία του ανθρώπου και του πολίτη" πρέπει να ερμηνεύονται αντίθετα προς τις θεμελιώδεις αρχές του δικαίου, μεταξύ των οποίων και οι αρχές της διαδικαστικής σημασίας. Είναι αντίθετες στην δημόσια τάξη οι αποφάσεις που εκδίδονται από μη αμερόληπτους δικαστές ή από τρίτους οι οποίοι δημιουργούν αμφιβολίες, ή στις οποίες παραβιάζονται τα θεμελιώδη δικαιώματα υπεράσπισης περιεχομένου, "ισότητα διαδίκων". Δεν μπορούν να αναγνωριστούν αποφάσεις αντίθετες προς τους

κανόνες του κράτους προέλευσης ή του κράτους στο οποίο απευθύνεται η αίτηση ή των διεθνών συμβάσεων που ορίζει το κράτος.

Η νομολογία προσπάθησε να καλύψει το κενό με μια σειρά αποφάσεων. Το τμήμα πολιτικών υποθέσεων του Ανώτατου Δικαστηρίου της ρωσικής Ομοσπονδίας, με την απόφασή του της 25ης Σεπτεμβρίου 1998, δήλωσε ότι η δημόσια τάξη είναι οι αρχές της κοινωνικής συνύπαρξης στο κράτος και αρνήθηκε να δεχθεί την αντίθεση του οφειλέτη να μην αναγνωρίσει την αλλοδαπή απόφαση σε αντίθεση με τη δημόσια τάξη¹¹². Το Ανώτατο Δικαστήριο δήλωσε ότι η απόκλιση μεταξύ των ρωσικών εθνικών κανόνων και των εθνικών κανόνων του άλλου κράτους δεν μπορεί να θεωρηθεί ως λόγος εφαρμογής του ορίου δημόσιας τάξης (παρόμοια προσέγγιση υπάρχει και στην Ιταλία). Διαφορετικά, υπάρχει κίνδυνος να παραιτηθεί από την εφαρμογή των κανόνων του αλλοδαπού δικαίου κάποιο από τα ρωσικά δικαστήρια. Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ήταν η καταβολή του χρέους προς την αλλοδαπή εταιρεία για τη σύμβαση μίσθωσης. Η μη εκτέλεση της αλλοδαπής απόφασης στην υπόθεση αυτή, όπως είπε το Δικαστήριο, σημαίνει άρνηση της δυνατότητας εφαρμογής του ξένου δικαίου στη Ρωσία, πράγμα που αντιβαίνει στις αρχές του δικαίου στη Ρωσία. Το Δικαστήριο σημείωσε ότι η υποχρέωση καταβολής της ζημίας που προκλήθηκε από την αδυναμία του αδικήματος, χωρίς υπαιτιότητα του οφειλέτη βάσει της αλλοδαπής απόφασης, θα μπορούσε να αναγνωριστεί σε αντίθεση με τη δημόσια τάξη στη Ρωσία, αλλά αυτές οι περιστάσεις πρέπει να αποδεικνύονται από τον οφειλέτη. Η ύπαρξη ενοχής στις αποζημιώσεις είναι ένας άλλος λόγος για την προσφυγή σε αντίθετη δημόσια τάξη.

Δεν υπάρχει σταθερή νομολογία στην περίπτωση που το αλλοδαπό δικαστήριο εκδίδει απόφαση εφαρμόζοντας το ρωσικό δίκαιο. Σε ορισμένες περιπτώσεις του καθεστώτος της ρωσικής νομοθεσίας, το Δικαστήριο έχει δηλώσει ότι δεν μπορεί να υπάρξει αντίρρηση για τη δημόσια τάξη, ενώ σε άλλες περιπτώσεις αρνήθηκε να αναγνωρίσει τις αλλοδαπές αποφάσεις για παραβίαση της

¹¹² Решение Верховного суда от 25 сентября 1998 г. N ГКПИ98-453 Консультант Плюс

δημόσιας τάξης. Αλλά δεν είναι αντίθετη με τη δημόσια τάξη η άποψη ότι πχ μία ρωσική εταιρεία είναι υποχρεωμένη να πληρώσει ξένες εταιρείες σε ξένο νόμισμα.

Εν κατακλείδι, η αντίθεση στη δημόσια τάξη στη Ρωσική Ομοσπονδία σήμανε την παραβίαση της αντιστοιχίας με το συνταγματικό σύστημα. Στην περίπτωση αυτή, το αντικείμενο της εκτίμησης δεν είναι η ίδια η απόφαση, αλλά είναι τα αποτελέσματα της εκτέλεσης αυτής που μπορούν να παράγουν τις συγκρουόμενες συνέπειες με τη δημόσια τάξη.

Όσον αφορά τις εμπορικές διαφορές, η επιστολή ενημέρωσης του Ανώτατου Δικαστηρίου Διαιτησίας της ΡΩ της 22ας Δεκεμβρίου 2005 στον αριθμό 96 αναφέρεται στην εφαρμογή του ορίου αναγνώρισης των αλλοδαπών αποφάσεων για τη μη τήρηση της δημόσιας τάξης. Το Διαιτητικό Δικαστήριο Ανώτατο αναφέρθηκε στις αρχές της ισότητας των διαδίκων στην έννομη σχέση, της καλής πίστης των μερών, της καθαρής θέσης και οικονομικής ευθύνης ανάλογης με την υπαιτιότητα του μέρους¹¹³. Αυτό έχει σημασία για την ερμηνεία της δημόσιας τάξης υπό την ευρεία έννοια. Η πολύ ευρεία ερμηνεία της δημόσιας τάξης μπορεί να δημιουργήσει τον κίνδυνο να παρεμποδίσει την αναγνώριση και την εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων, οδηγώντας στη διακριτική ευχέρεια των δικαστών και ζημιώνοντας τη δικαιοσύνη. Η παρατήρηση του νόμου εφιστά την αδυναμία αναγνώρισης ή / και εκτέλεσης της αλλοδαπής απόφασης στις σπάνιες περιπτώσεις όπου η εκτέλεση της απόφασης είναι πραγματικά ασύμβατη με τους θεμελιώδεις κανόνες της έννομης τάξης του κράτους εκτελέσεως.

Μπορούμε να υποθέσουμε τα κοινά χαρακτηριστικά του μετασχηματισμού και της ερμηνείας στο δόγμα και τη νομολογία της δημόσιας τάξης στην Ιταλία και τη Ρωσία. Προβλεπόμενο για πρώτη φορά πριν από περίπου 200 χρόνια, αυτό το κριτήριο που εκσυγχρονίζεται επεκτείνεται από το δημόσιο δίκαιο στη

¹¹³ Информационное письмо Президиума Высшего Арбитражного Суда РФ от 22 декабря 2005 г. N 99 "Об отдельных вопросах практики применения Арбитражного процессуального кодекса Российской Федерации" (с изменениями и дополнениями) ГАРАНТ РУ

δημόσια τάξη. Με την επιφύλαξη της αδυναμίας επανεξέτασης της αλλοδαπής απόφασης. Η αλλοδαπή απόφαση πάντα αναγνωρίζεται και εκτελείται με την ανάληψη της θέσης της σε ένα νομικό σύστημα, το οποίο από μόνο του συνεπάγεται την εφαρμογή των υποχρεωτικών διατάξεων. Κι αυτό λαμβάνοντας υπόψη ότι το ιταλικό Συνταγματικό Δικαστήριο εντόπισε την παραβίαση των συνταγματικών αρχών ως το όριο της δημόσιας τάξης. Ακόμα, το 1824 ένας Βρετανός δικαστής σημείωσε ότι οι αποτυχίες της δημοσίας τάξεως, δεν μιλούν, αν υπάρχουν και άλλα κριτήρια ως εμπόδια, η ιδέα εξακολουθεί να ισχύει για τη δυσκολία του ορισμού της κωλύματος των ορίων ελαστικότητας δημόσιας τάξης. Τώρα το καθήκον αυτό εμπίπτει στις ερμηνευτικές δηλώσεις της νομολογίας.

III.5. Ο ρόλος του apostille στην εφαρμογή της Ιταλοσοβιετικής Σύμβασης του 1979.

Στην Ιταλοσοβιετική Σύμβαση του 1979 δεν αναφέρονται οι λέξεις apostille και νομιμοποίηση, ωστόσο για να έχει νομική ισχύ μια αλλοδαπή δημόσια πράξη πρέπει να τοποθετηθούν σε αυτήν τα απαιτούμενα στοιχεία πιστοποίησης. Νομιμοποίηση σημαίνει την επίσημη πιστοποίηση του νομικού καθεστώτος του οποίου έχει εγγραφεί στην πράξη και της αυθεντικότητας της ίδιας της υπογραφής. Η νομιμοποίηση των πράξεων αποτελεί ουσιώδη προϋπόθεση προκειμένου μια πράξη αλλοδαπής να παράγει τα έννομες συνέπειες της στην Ιταλία¹¹⁴. "Για να ισχύουν στην Ιταλία, οι πράξεις και τα έγγραφα που εκδίδονται από ξένες αρχές πρέπει να νομιμοποιούνται από ιταλικές διπλωματικές προξενικές αντιπροσωπείες στο εξωτερικό¹¹⁵". Αν δεν υπάρξει νομιμοποίηση, τίποτα δεν εμποδίζει την αυθεντικότητα της πράξης να αποτελέσει αντικείμενο ορθής δικαστικής έρευνας και μετέπειτα δικαστικής απόφασης. Η νομιμοποίηση δεν είναι απαραίτητη όταν η χώρα από την οποία εκδίδεται η αλλοδαπή πράξη έχει τηρήσει τη Σύμβαση της Χάγης της 5ης Οκτωβρίου 1961 για το apostille ή μια διεθνή σύμβαση που την αποκλείει. Η σύμβαση του Λονδίνου του 1968 προβλέπει την απαλλαγή από το apostille στις σχέσεις μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και απαλλαγή από την CSI χωρών-μελών που έχουν υπογράψει τη Σύμβαση του Μινσκ του 1993. Ως εκ τούτου, ένα πρόσωπο που προέρχεται από μια χώρα που έχει ενταχθεί η παρούσα σύμβαση δεν χρειάζεται να πάει στην προξενική και να ζητήσει τη νομιμοποίηση, αλλά μπορεί να πάει στη σχετική εσωτερική αρχή που ορίζεται από κάθε κράτος για το apostille επικολλάται στο έγγραφο. Έτσι αφού τελειοποιηθεί, το έγγραφο αναγνωρίζεται στην Ιταλία, τη Ρωσία και άλλα κράτη.

¹¹⁴ Η ιταλική εννομη τάξη απαιτεί ρητά τη νομιμοποίηση αλλοδαπών πράξεων, για παράδειγμα, να τις θεωρήσει ως κατάλληλο τίτλο για μεταγραφή (άρθρο 2657, γ.2 ΑΚ) και επιγραφή (άρθρο 2837 ΑΚ.).

¹¹⁵ <http://www.esteri.it>

Οι αλλοδαπές αποφάσεις που εκτελούνται στο έδαφος της Ρωσίας απαιτούν την διαδικασία του apostille. Χωρίς την προσκόλληση του apostille, τα έγγραφα πρέπει να επιστραφούν στο δικαστήριο που εξέδωσε την απόφαση. Η ίδια διαδικασία υπάρχει και στην Ιταλία (η ιταλική εκδοχή της Σύμβασης χρησιμοποιεί τον όρο "La postilla").

Το apostille, που προέρχεται από τη λατινική "post illa" ("μετά από αυτό το πράγμα"), είναι μια ειδική επικύρωση που πρέπει να τοποθετηθεί στο αρχικό ξένο έγγραφο που εκδίδεται από την αρμόδια αρχή της χώρας έκδοσης. Η διαδικασία εισήχθη από τη Συνέλευση η οποία κατήργησε τη νομοθεσία περί αλλοδαπών πράξεων που συνήφθη στη Χάγη στις 5 Οκτωβρίου 1961. Η Σύμβαση υπογράφηκε από ενενήντα κράτη με σκοπό τη διευκόλυνση της κυκλοφορίας εγγράφων, στα οποία ανήκουν οι Ιταλία και Ρωσία (και Ελλάδα επίσης), και τέθηκε σε ισχύ για την Ιταλία με το νόμο της επικύρωσης και εκτέλεσης της 20ης Δεκεμβρίου 1966, αριθ. 1253. Αντ' αυτού, η ΕΣΣΔ προσχώρησε στη Σύμβαση στις 17 Απριλίου 1991. Στη Σύμβαση, η Ρωσική Ομοσπονδία εισήλθε ως διάδοχος της ΕΣΣΔ στις 31 Μαΐου 1992.

Το apostille είναι μια απλοποιημένη μορφή νομιμοποίησης, αλλά απολύτως άκαμπτη, υπό την έννοια ότι πρέπει να ανταποκρίνεται ακριβώς στο πρότυπο που κατατέθηκε στο παράρτημα της Σύμβασης της Χάγης της 5ης Οκτωβρίου 1961. Σκοπός αυτής της ακαμψίας της μορφής (ένα τετράγωνο με μια πλευρά όχι μικρότερη από 9 cm) είναι ότι σε διαφορετική κατάσταση, το apostille πρέπει να αναγνωρίζεται άμεσα ως τέτοιο ώστε να ευνοεί την καλύτερη χρήση των επίσημων εγγράφων. Η υπομονάδα apostille παρέχεται από τη Σύμβαση της Χάγης στη γαλλική και στην αγγλική γλώσσα.

Το apostille πρέπει να συμμορφώνεται αυστηρά με την προκαθορισμένη φόρμα για να το αναγνωρίσει το άλλο κράτος. Υπάρχει ένα πρόγραμμα που εκπόνησε η Επιτροπή για τη συμφωνία απελευθέρωσης e-APP¹¹⁶ (Electronic Appliances),

¹¹⁶ Βλ. [Http://www.e-app.info/FAQ1.cfm](http://www.e-app.info/FAQ1.cfm)

έτσι σύντομα στο ιταλικό Εφετείο υπάρχουν ξένες αποφάσεις που εκδίδονται από αυτές τις υπηρεσίες.

Όπως και η νομιμοποίηση, το apostille είναι απαραίτητο για τα αλλοδαπά έγγραφα για να έχουν νομική ισχύ, και συνίσταται στη βεβαίωση της νομικής κατάστασης του επίσημου γραφείου, που δηλώνει ότι έχει υπογράψει το έγγραφο και την αυθεντικότητα της σφραγίδας. Το apostille δεν αφορά το κύρος ή την νομική ισχύ της πράξης στη χώρα προέλευσης. Όπως προβλέπεται στο άρθρο 3 της Σύμβασης του 1961 είναι η μόνη που μπορεί να απαιτηθεί για τη βεβαίωση της γνησιότητας της υπογραφής του τίτλου με τον οποίο ενεργεί ο αναφέρων και της γνησιότητας της σφραγίδας.

Όσον αφορά την Ιταλία, το αρμόδιο όργανο για την έκδοση του apostille για τις δικαστικές αποφάσεις και άλλες δικαστικές πράξεις είναι η εισαγγελική αρχή των δικαστηρίων στην περιφέρεια του οποίων δημιουργούνται τα έγγραφα. Στη Ρωσία, ωστόσο, η αρμοδιότητα αποδίδεται στο Υπουργείο Δικαιοσύνης ("Υπουργείο Justizii") τόσο στα ομοσπονδιακά όσο και στα περιφερειακά κεντρικά γραφεία. Ο ορισμός πρέπει να κοινοποιείται στο Υπουργείο Εξωτερικών των Κάτω Χωρών (άρθρο 6, παράγραφος 2) κατά την κατάθεση της πράξης επικύρωσης ή προσχώρησης στη Σύμβαση. Το apostille δεν είναι απαραίτητο όταν η χώρα από την οποία έρχεται η ξένη πράξη ακολουθεί μια διεθνή σύμβαση που το αποκλείει.

Το apostille ισχύει μόνο για τα έγγραφα που παράγονται στο εξωτερικό και στις χώρες που προσχωρούν στην προαναφερθείσα Σύμβαση, ενώ για τα έγγραφα που μπορούν να εκδοθούν στην Ιταλία από την προξενική αρχή των ίδιων χωρών, είναι απαραίτητη η νομιμοποίηση στο Νομό (la Prefettura).

Το Νομοθετικό διάταγμα στον αριθ. 443 καθιερώνει, στο άρθρο. 33, παρ. 2 ότι «Οι υπογραφές επί πράξεων και εγγράφων που συντάσσονται στο εξωτερικό από αλλοδαπές αρχές ισχύουν στο κράτος, όταν νομιμοποιούνται από αλλοδαπές διπλωματικές ή προξενικές αντιπροσωπείες» ... Ωστόσο, σε περίπτωση αίτησης καταγραφής πράξεων απαιτείται η μεταγραφή της σφραγίδας του apostille σε δημόσια μητρώα.

Αξίζει να αναφερθεί για τη πορεία των ιταλικών αποφάσεων στο ρωσικό έδαφος πριν αναγνωριστούν και εκτελεστούν στην Ρωσία ότι Ο ιταλός ενδιαφερόμενος υποβάλλει αίτηση για την εκτέλεση της ιταλικής απόφασης στο ρωσικό έδαφος. Μετά από αίτημα, πρέπει να επισυνάπτεται ένα φάσμα εγγράφων, συμπεριλαμβανομένου ενός αντιγράφου της πρότασης με το apostille¹¹⁷. Η Ρωσία προσχώρησε στη Σύμβαση για την επίδοση στο εξωτερικό δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, η οποία συνήφθη στη Χάγη στις 15 Νοεμβρίου 1965, η οποία ορίζει τους διαύλους διαβίβασης που θα πρέπει να χρησιμοποιούνται όταν δικαστική ή εξώδικη πράξη πρέπει να διαβιβασθεί προς κοινοποίηση ή επίδοση από ένα συμβαλλόμενο κράτος σε άλλο. Η σύμβαση της Χάγης απλουστεύει τη μέθοδο διαβίβασης δικαστικών και εξωδίκων πράξεων. Οι πράξεις διαβιβάζονται κυρίως, αντί της προξενικής και διπλωματικής οδού, μέσω κεντρικής αρχής, η οποία αναλαμβάνει ή αναθέτει την επίδοση ή κοινοποίησή τους. Η σύμβαση προβλέπει επίσης διάφορες εναλλακτικές μεθόδους διαβίβασης¹¹⁸ (π.χ. διά της ταχυδρομικής οδού).

Βάσει του άρθρου 3 της σύμβασης του 1965, η αρμόδια αρχή δυνάμει του εσωτερικού δικαίου αποστέλλει αίτηση στην κεντρική αρχή του κράτους προς το οποίο απευθύνεται η αίτηση σύμφωνα με το έντυπο που επισυνάπτεται στη σύμβαση. Βάσει του άρθρου 2 της Σύμβασης του 1965, το Υπουργείο Δικαιοσύνης της Ρωσικής Ομοσπονδίας είναι το καθορισμένο όργανο για την παραλαβή αλλοδαπών αποφάσεων.

Για το λόγο αυτό οι αιτήσεις αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων διαβιβάζονται στην Κεντρική Υπηρεσία του Υπουργείου Δικαιοσύνης, μετά την οποία πρέπει να μεταφερθούν στα αρμόδια δικαστήρια ανά περιοχή. Οι ρωσικές αποφάσεις που πρόκειται να εκτελεστούν στην Ιταλία διαβιβάζονται

¹¹⁷ Η μορφή της αίτησης με τα παραρτήματα ν. στο Υπουργείο Εξωτερικών της Ρωσίας <http://www.mid.ru>

¹¹⁸ Πρόταση ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ με την οποία εξουσιοδοτούνται η Αυστρία και η Μάλτα να προσχωρήσουν στη σύμβαση της Χάγης της 15ης Νοεμβρίου 1965 για την επίδοση στο εξωτερικό δικαστικών και εξωδίκων πράξεων σε αστικές ή εμπορικές υποθέσεις, προς το συμφέρον της Ευρωπαϊκής Ένωσης /* COM/2013/0338 final - 2013/0177 (NLE)

επίσης στο Υπουργείο Δικαιοσύνης στην εδαφική δικαιοδοσία. Οι δύο συμβάσεις της Χάγης του 1961 και του 1965 επιδιώκουν την επιτάχυνση και την αποτελεσματική εκτέλεση αλλοδαπών αποφάσεων σε αστικές και εμπορικές υποθέσεις, οι οποίες αποτελούν θεμελιώδες στοιχείο της δικαιοσύνης.

Ο ρόλος του apostille και η σημασία των προαναφερόμενων συνθηκών παίρνουν θέση στην νομολογία. Έτσι, με την απόφαση του Ειρηνοδικείου περιοχής του Λομονοσοβσκι της πολης Αρκχαγγελσκ απο 12 Σεπτμβτιου 2010 αναγνωριστηκε το πιστοποιητικο συναψης του γαμου από το γραφείο ληξαρχικο γραφειο N.1 του Δημαρχείου της Γένοβας της Ιταλίας, που καταθετηκε με νομιμοποιημενη μορφη στα δικογραφα του δικαστηριου. Τα περιστατικα ηταν εξης:

Η ενάγουσα Α. (Ρωσίδα) προσέφυγε στο ρωσικό δικαστήριο αναζητώντας την διάλυση του γάμου με το εναγόμενο Β πολίτη της Ιταλίας. Στην εισαγωγή της αγωγής ανέφερε ότι τον Σεπτέμβριο 2008 η Α. είχε παντρευτεί με τον Β. - πολίτη της Ιταλίας. Ο γάμος καταχωρήθηκε από το ληξιαρχικό γραφείο N.1 του Δημαρχείου της Γένοβας της Ιταλίας, που εκδόθηκε το πιστοποιητικό. Η οικογενειακή ζωή με το Β. δεν ήταν καλή. Μέσα σε λίγους μήνες μετά την κατάρτιση του γάμου Α και Β είχαν χωρίσει, και από εκείνη τη στιγμή ζούσαν σε διάσταση και δεν τηρούσαν κοινή οικογενειακή στέγη. Από το γάμο αυτόν δεν απέκτησαν παιδιά ούτε κοινή περιουσία.

Ο Β συμφώνησε με τη λύση του γάμου, αλλά απόφευγε τη διαδικασία διάλυσης γάμου στο γραφείο της ρωσικής δημόσιας αρχής. Μετά την παραλαβή της κλήσης από το δικαστήριο, ο Β γνωρίζοντας ότι η αγωγή κατατέθηκε στο δικαστήριο, ο ίδιος επιβεβαίωσε τη συγκατάθεσή του για τη λύση του γάμου με υποβολή στο δικόγραφο επικυρωμένης από συμβολαιογράφο αίτησης του.

Το δικαστήριο δέχτηκε την αγωγή της Α και διαλύθηκε ο γάμος υποστηρίζοντας το εξής: «Σύμφωνα με το άρθρο 158 του Οικογενειακού Κώδικα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, οι γάμοι μεταξύ πολιτών της Ρωσικής Ομοσπονδίας και αλλοδαπών πολιτών ή απάτριδων που συνάπτονται εκτός της επικράτειας της Ρωσικής Ομοσπονδίας σύμφωνα με τη νομοθεσία του κράτους στο έδαφος του

οποίου έχουν συναφθεί, αναγνωρίζονται ως έγκυροι στη Ρωσική Ομοσπονδία, εάν δεν υπάρχουν περιστάσεις που ορίζονται στο άρθρο 14 του παρόντος κώδικα, οι οποίες εμποδίζουν την σύναψη του γάμου. Σύμφωνα με το άρθρο 160, σελ. 2, του Οικογενειακού Κώδικα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ο πολίτης της Ρωσικής Ομοσπονδίας έχει το δικαίωμα να διαλύσει το γάμο με τον σύζυγο που ζει έξω από τα σύνορα της επικράτειας της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ανεξάρτητα από την ιθαγένειά του, στο δικαστήριο της Ρωσικής Ομοσπονδίας.

Σύμφωνα με το άρθρο 402, σελ. 3, γ. 8 του Αστικού Δικονομικού Κώδικα των δικαστηρίων η Ρωσική Ομοσπονδία έχει το δικαίωμα να εξετάσει την αιτία της διάλυσης του γάμου με τη συμμετοχή των αλλοδαπών πολιτών σε περίπτωση που ο αιτών είναι μόνιμος κάτοικος της Ρωσικής Ομοσπονδίας ή αν μόνο ο ένας σύζυγος είναι Ρώσος πολίτης.

Σύμφωνα με τα άρθρα 1 και 2 της Σύμβασης της Χάγης της 5ης Οκτωβρίου 1961 για την κατάργηση της απαίτησης νομιμοποίησης των αλλοδαπών δημόσιων εγγράφων, η παρούσα σύμβαση εκτείνεται για τις δημόσιες πράξεις που πραγματοποιούνται στο έδαφος ενός από τα συμβαλλόμενα κράτη και πρέπει να υποβληθεί στο έδαφος του άλλου κράτους. Κατά τα συγκεκριμένα άρθρα: «Κάθε συμβαλλόμενο κράτος απαλλάσσει από την επικύρωση τα έγγραφα στα οποία εφαρμόζεται η παρούσα Σύμβαση και που πρέπει να προσαχθούν στο έδαφος του».

Αφού από την Α έχει κατατεθεί πχ το πιστοποιητικό σύναψης του γάμου που νομιμοποιείται με τη σειρά που έχει καθοριστεί και σύμφωνα με τις απαιτήσεις της Σύμβασης της Χάγης της 5ης Οκτωβρίου 1961, συνεπώς μπορεί να ισχύσει ως απόδειξη του γεγονότος σύναψης του γάμου από το δικαστήριο.

Σύμφωνα με το άρθρο 23 του Οικογενειακού Κώδικα της Ρωσικής Ομοσπονδίας, ο γάμος διαλύεται χωρίς διευκρίνιση των λόγων διαζυγίου, εάν το δικαστήριο κρίνει ότι υπάρχει αμοιβαία συγκατάθεση των συζύγων για τη λύση του

γάμου¹¹⁹. Υπό τις συνθήκες αυτές, το Δικαστήριο θεωρεί ότι αν ζητείται η λύση του γάμου από το δικαστήριο αυτό υπόκειται σε ικανοποίηση¹²⁰»

Με βάση τα ανωτέρω, μπορεί να θεωρηθεί ότι η Ιταλοσοβιετική Σύμβαση του 1979 υπόκειται σε συμπληρωματική εφαρμογή με τους κανόνες εθνικού δικαίου του κάθε συμβαλλόμενου κράτους και άλλες διεθνείς συνθήκες. Παρά το γεγονός ότι η Σύμβαση δεν έχει μεγάλο περιεχόμενο αρκεί όμως για να καλύπτει τουλάχιστον τις βασικές ανάγκες για δικαστική συνδρομή μεταξύ δυο χωρών, όταν μια από αυτές δεν είναι χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η Σύμβαση αυτή βελτίωσε γενικά τις σχέσεις Ρωσίας και Ιταλίας απλουστεύοντας τις διαδικασίες σχετικά με την παροχή δικαστικής αρωγής, αναγνώρισης και εκτέλεσης αποφάσεων στις αστικές υποθέσεις και φαίνεται ότι θα αναπτύξει τις σχέσεις και στο μέλλον.

¹¹⁹ ο Οικογενειακός Κώδικας της Ρωσικής Ομοσπονδίας αναγνωρίζει την αδιαμφισβήτητη πιθανότητα διάλυσης γάμου χωρίς κανένα ιδιαίτερο λόγο (αρθρ 21,22).

¹²⁰ Ειρηνοδικείο περιοχής του Λομονοσοβσκιί της πόλης Αρκχαγγελσκ απο 12 Σεπτεμβρίου 2010 ΓΑΡΑΗΤ

Συμπεράσματα

Οι συμπερασματικές παρατηρήσεις σχετικά με την Ελληνοσοβιετική Σύμβαση 1981 και την Ιταλοσοβιετική Σύμβαση 1979 συγκριτικά θα μπορούσαν να επικεντρωθούν στα ακόλουθα σημεία.

Η εφαρμογή των δυο Συμβάσεων θέτει ενδιαφέροντα διάφορα ζητήματα διαχρονικού δικαίου, τα οποία συνδέονται με τα προβλήματα που προκάλεσε η διάλυση του ενός από τα συμβαλλόμενα μέρη (της Σοβιετικής Ενώσεως) και η υπεισέλευση στη θέση του, ενός μεγάλου αριθμού κρατών.

Σε γενικές γραμμές από πλευράς ερμηνείας και εφαρμογής τους, οι δύο Συμβάσεις πιο πολύ μοιάζουν μεταξύ τους παρά διαφέρουν. Και στις δύο υποστηρίζεται η νομική προστασία των συμβαλλομένων μερών, η δυνατότητα αυτόματης αναγνώρισης εγγράφων και αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων, η ίδια διαδικασία αναγνώρισης και κηρύξεως της εκτελεστότητας των αποφάσεων, τα ίδια κωλύματα για την αναγνώριση των αποφάσεων και οι ίδιες απαιτήσεις για τις αναγνωρισμένες πράξεις.

Έπειτα, και οι δύο Συμβάσεις εφαρμόζονται συμπληρωματικά με την εθνική νομοθεσία. Όμως εδώ μπορούμε να αναφέρουμε και τις διακρίσεις. Όπως προκύπτει από τα αναφερόμενα στην παρούσα εργασία το ιταλικό εθνικό δίκαιο είναι πιο περίπλοκο σε σχέση με το ρώσικο και ελληνικό. Εκτός από την ύπαρξη του ξεχωριστού Νόμου 218/1995 περί «Μεταρρύθμιση του ιταλικού συστήματος ιδιωτικού διεθνούς δικαίου» που εφαρμόζεται μαζί με την Ιταλοσοβιετική Σύμβαση 1979, υπάρχει πιο εκτεταμένη έννοια στις διατάξεις δημόσιας τάξης.

Επίσης από πλευράς δομής και περιεχομένου, η Ιταλοσοβιετική Σύμβαση είναι πιο στενή και περιορισμένη, δεν περιέχει τις διατάξεις περί κληρονομίας και διαθηκών και κομμάτι για δικαστική συνδρομή σε ποινικές υποθέσεις, ούτε διαχωρίζει της υποθέσεις σε αστικές και ποινικές, εστιάζοντας στην δικαστική αρωγή σε αστικές υποθέσεις.

Η διερεύνηση της νομολογίας των δικαστηρίων της ουσίας καταδεικνύει, ότι η Ελληνοσοβιετική Σύμβαση του 1981 και η Ιταλοσοβιετική Σύμβαση του 1979 απέκτησαν πράγματι μεγάλη πρακτική σημασία μετά τη διάλυση της αρχικής συμβαλλόμενης, Σοβιετικής Ενώσεως. Λαμβάνοντας υπόψη ότι το εθνικό δικονομικό δίκαιο των προαναφερομένων χωρών αλλάζει συνέχεια τίθεται ζήτημα προσαρμογής των Συμβάσεων σε αναμενόμενες αλλαγές. Όμως αφού προς το παρόν οι επικείμενες εθνικές νομοθετικές μεταβολές δεν έχουν συμβεί (τουλάχιστον ουσιωδώς), φαίνεται ότι οι ανωτέρω Συμβάσεις ακολουθώντας τον τρόπο συμπληρωματικής εφαρμογής με τα εσωτερικά δικονομικά δίκαια δεν έχουν χάσει την ισχύ και σημασία τους.

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Παπαδοπούλου Τ., Ο ρόλος του δικάζοντος δικαστή στο ιδιωτικό διεθνές δίκαιο, Θεσσαλονίκη 2000
- Ταμαμίδης Α., Διεθνής δικαιοδοσία κατά τη Σύμβαση των Βρυξελλών στην περίπτωση της παυλιανής αγωγής, Θεσσαλονίκη 1999
- Άνθιμος Απόστολος Μ., Αλλοδαπές δικαστικές και διαιτητικές αποφάσεις, Εκδόσεις Σάκκουλα, 2014
- Βρέλλης Σ. Ιδιωτικό Διεθνές Δίκαιο, 2η έκδοση, Αθήνα 2001
- Μπέης Κώστας Ε., ΕρμΚΠολΔ, Αθήνα, 1974
- Φραγκίστας/Γενέσιον-Φαλτσή, Αναγκαστική Εκτέλεση, τ. Ι, Θεσσαλονίκη, 1978/86
- Μαριδάκης Γ., Η αντίφασις των αλλοδαπών αποφάσεων εις αποδεδειγμένα πράγματα, Αθήνα, 1930
- Μαριδάκης Γ., Στοιχεία Ελληνικής Πολιτικής Δικονομίας, τ. Ι . β, Αθήνα, 1961
- Παναγόπουλος Κ., Το συναινετικό διαζύγιο (δικονομικά ζητήματα), Αθήνα 1987
- Κεραμέυς Κ. Αστικό Δικονομικό Δίκαιο, Αθήνα/Θεσσαλονίκη, 1986
- Κουσούλης Σ., Η νομική φύση του δεδικασμένου, Αθήνα 1988
- Κεραμέυς/Κονδύλης/Νίκας (-Νικολόπουλος),), ΈρμΚΠολΔ Ι ό.π. σημ 3, Μ, άρθρ. 905 ΚπολΔ.
- Παπασιώπη-Πασιά Ζ., Το εφαρμοστέο δίκαιο επί διαζυγίου στις ελληνικές και διεθνείς συγκρούσεις νόμων, Θεσσαλονίκη, 1996
- Κονδύλης Σ., Το δεδικασμένον κατά τον Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, Αθήνα, 1983
- Έκθεση Jenard Νίκας, Οι Συμβάσεις Βρυξελλών και Λουγκάνο για τη διεθνή δικαιοδοσία και την εκτέλεση αποφάσεων), 2η έκδοση, Θεσσαλονίκη, 1998

Ιταλική και Ρωσική Βιβλιογραφία

- Morelli G. Diritto processuale civile internazionale. Milano, 1954
- Lopez Pegna O. I procedimenti relativi all'efficacia delle decisioni straniere in materia civile, Milano, 2009.
- G. Campies – A. de Pauli, La procedura civile internazionale, Padova, 1996
- Conforti B., Diritto internazionale, Naples, 2010
- Conforti B., Scritti di diritto internazionale, Naples, 2003
- Pagano E. Lezioni di diritto internazionale privato, Napoli, 2004
- F. Mosconi, C. Campiglio, diritto internazionale private e processuale, Torino, 2007
- G.Campies - A. De Pauli, La procedura civile internazionale Padova, 1996
- Pocar F. La assistenza giudiziaria internazionale in materia civile. Padova, 1967
- E. D'Alessandro E., Il riconoscimento delle sentenze straniere, Torino, 2007
- Coaccioli A. Manuale di diritto internazionale privato e processuale. Vol.1, Milano, 2011
- С.Л. Массарский, Е.В. Прокопьев «Международные договоры о правовой помощи и правовым отношениям по гражданским, семейным и уголовным делам и их исполнение» Учебно-методическое пособие, Москва 2008

Αρθρογραφία

- Ε. Βασιλακάκης – Π. Γιαννόπουλος, Αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων κατά τη διμερή Σύμβαση Ελλάδος-Σοβιετικής Ενώσεως για τη δικαστική αρωγή σε αστικές και ποινικές υποθέσεις ΧρΙΔ Β/2002
- Τσικρικάς Δ., Προϋποθέσεις ισχύος των παρεπομένων συνεπειών αλλοδαπών δικαστικών αποφάσεων στην ημεδαπή έννομη τάξη, Ελλάδα 2002

Νομοθεσία

- Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας της Ελληνικής Δημοκρατίας
- Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας
- Κωδικας Διαιτητικής Δικονομίας της Ρωσικής Ομοσπονδίας
- Κώδικας Πολιτικής Δικονομίας της Ιταλικής Δημοκρατίας
- Legge 31 maggio 1995, n. 218 (1) "Riforma del sistema italiano di diritto internazionale privato"
- Информационное письмо Президиума Высшего Арбитражного Суда РФ от 22 декабря 2005 г. № 99 "Об отдельных вопросах практики применения Арбитражного процессуального кодекса Российской Федерации" (с изменениями и дополнениями).

Νομολογία

- Εφαθ 727/2006, ΕλλΔνη 2007
- ΜονΠρΘες 32367\2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ
- ΜονΠρΟρεσ 7013/2013, ΕφαΔ 2013, 336
- ΣτΕ 4862/2012, ΝΟΜΟΣ
- ΜονΠρΘες 14932\2011 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ
- ΜονΠρΘες 32367\2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ
- ΜονΠρΘες 32367\2009 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ
- ΜονΠροεσ 19608/2008 ΙΣΟΚΡΑΤΗΣ
- ΣτΕ 316/2014, ΝΟΜΟΣ
- Решение Верховного суда от 25 сентября 1998 г. № ГКПИ98-453 (Απόφαση του Ανώτατου -Δικαστήριου ΡΩ απο 25.09.1998 № ГКПИ98-453)
- Εφετείο του Μπριάνσκ της 4ης Φεβρουαρίου 2005 Ν2348
- Corte d'Appello di Ancona, 21 luglio 1990, in Riv. Dir. priv. proc., 2000